

Haagerkonferencen om International Privatre

Konvention af 30. juni 2005 om værnetingsaftaler

Tekst vedtaget af den 20. samling

Forklarende rapport af

Trevor Hartley og Masato Dogauchi

Redigeret af Konferencens Permanente Bureau
Churchillplein 6b, Haag, Nizozemsko

Udgivet af
Haagerkonferencen om International Privatret
Det Permanente Bureau
Churchillplein 6b
2517 JW The Hague
Nederlandene

Tlf.: +31 70 363 3303
Fax: +31 70 360 4867
E-mail: secretariat@hcch.net
Websted: www.hcch.net

© Haagerkonferencen om International Privatret 2013

Alle rettigheder forbeholdes. Denne publikation må ikke gengives, lagres i et søgesystem eller på nogen måde eller ved brug af nogen midler, herunder fotokopiering eller indspilning, videreformidles uden rettighedshaverens skriftlige tilladelse.

Takket være Europa-Kommissionen/Generaldirektoratet for Retlige Anliggendes generøsitet blev den forklarende rapport til *Haagerkonventionen af 30. juni 2005 om værnetingsaftaler*, der er udarbejdet af Trevor Hartley & Masato Dogauchi, oversat til alle EU's officielle sprog, med undtagelse af engelsk, fransk, spansk og tysk, idet disse sprogversioner allerede eksisterede. Den spanske oversættelse af denne publikation blev velvilligt udført af det spanske udenrigsministerium, og den tyske oversættelse var et resultat af samarbejdet mellem de østrigske, tyske og schweiziske myndigheder. Det Permanente Bureau under Haagerkonferencen om International Privatret har ikke kontrolleret oversættelserne af denne publikation (bortset fra den spanske) til andre sprog.

De officielle versioner på engelsk og fransk af denne publikation er tilgængelige på Haagerkonferencen for International Privatrets websted (www.hcch.net).

ISBN 978-92-79-58134-2

Trykt i Belgien

Forord

---

1. Indholdet af denne publikation er taget fra Tome III i referatet fra den Tyvende Samling. Denne publikation indeholder ud over den forklarende rapport, der gengives i det følgende, de mest relevante dokumenter og referater af drøftelserne på det tyvende møde i Haagerkonferencen om international privatret om konventionen om værnetingsaftaler. Materialet kan i sin helhed bestilles enten hos forlaget Intersentia eller hos boghandlerne. Publikationer fra Haagerkonferencen om international privatret findes også på Konferencens websted (www.hcch.net, i publikationsafdelingen).
2. Trevor Hartley og Masato Dogauchis forklarende rapport har karakter af en kommentar til konventionen, der blev vedtaget på det tyvende møde, og som er medtaget i slutakten af 30. juni 2005.

Haag, oktober 2013

Konvention

Uddrag af slutakten
fra den 20. samling
undertegnet den 30. juni 2005

KONVENTION OM VÆRNETINGSÅFTALER

De i denne konvention deltagende stater,

som ønsker at fremme international handel og internationale investeringer gennem et forbedret retsligt samarbejde,

som mener, at et sådant samarbejde kan forbedres ved ensartede regler om værneting og om anerkendelse og fuldbyrdelse af udenlandske retsafgørelser på det civil- og handelsretlige område,

som er af den opfattelse, at et sådant forbedret samarbejde navnlig forudsætter en international retlig ordening, der giver retssikkerhed og sikrer, at eksklusive værnetingsaftaler mellem parterne i kommercielle transaktioner er effektive, og fastlægger regler for anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser i sager, der er baseret på sådanne aftaler,

har besluttet at indgå denne konvention og er blevet enige om følgende bestemmelser:

KAPITEL I – ANVENDELSESOMRÅDE OG DEFINITIONER

Artikel 1   Anvendelsesområde

1. Denne konvention finder i internationale sager anvendelse på eksklusive værnetingsaftaler, der er indgået på det civil- og handelsretlige område.

2. I forbindelse med anvendelsen af kapitel II anses en sag for at være international, medmindre parterne har hjemsted i samme kontraherende stat, og parternes retsforhold og alle andre relevante forhold i sagen, når der ses bort fra den udpegede domstols beliggenhed, udelukkende har tilknytning til den pågældende stat.

3. I forbindelse med anvendelsen af kapitel III anses en sag for at være international, når der anmodes om anerkendelse eller fuldbyrdelse af en udenlandsk retsafgørelse.

Artikel 2   Udelukkelser fra anvendelsesområdet

1. Denne konvention finder ikke anvendelse på eksklusive værnetingsaftaler,

a) hvor en af parterne er en fysisk person, der hovedsageligt handler med henblik på at tilfredsstille personlige behov eller familiens eller en husholdnings behov (en forbruger)

b) der vedrører arbejdskontrakter, herunder kollektive overenskomster.

2. Denne konvention finder ikke anvendelse på:

a) fysiske personers retlige status samt deres rets- og handleevne

b) underholdsforpligtelser

c) andre familieretlige anliggender, herunder ordninger for formueforholdet mellem ægtefæller samt andre rettigheder eller forpligtelser i forbindelse med ægteskab eller lignende partnerskabsforhold

d) testamenter og arv

e) insolvens, tvangsakkord og lignende forhold

f) personbefordring og godstransport

g) havforurening, begrænsning af ansvaret for søretlige krav, havari og bugsering og bjærgning i nødsituationer

h) konkurrencehindringer

i) erstatningsansvar for atomskader

j) erstatningskrav vedrørende personskade og tort fremsat af eller på vegne af fysiske personer

k) erstatningskrav uden for kontraktforhold, som er baseret på deliktansvar i forbindelse med tingsskade

l) tinglige rettigheder over fast ejendom samt leje og forpagtning af fast ejendom

m) juridiske personers gyldighed, ugyldighed eller opløsning, samt gyldigheden af beslutninger truffet af deres organer

n) gyldigheden af intellektuelle ejendomsrettigheder bortset fra ophavsret og hertil knyttede rettigheder

o) krænkelse af intellektuelle ejendomsrettigheder, bortset fra ophavsret og hertil knyttede rettigheder, undtagen tvister, som vedrører brud på en kontrakt mellem parterne vedrørende sådanne rettigheder, eller som kunne have vedrørt et kontraktbrud

p) gyldigheden af indførelser i offentlige registre.

3. Uanset stk. 2 er en tvist ikke udelukket fra konventionens anvendelsesområde, når et i stk. 2 udelukket emne kun optræder som et bispørgsmål i sagen og ikke er tvistens egentlige genstand. Navnlig kan det forhold, at der som forsvar henvises til et emne, der er udelukket ved stk. 2, ikke i sig selv medføre, at tvisten udelukkes fra konventionens anvendelsesområde, hvis det pågældende emne ikke er tvistens egentlige genstand.

4. Denne konvention finder ikke anvendelse på voldgiftsbehandling og lignende behandlingsformer.

5. En tvist er ikke udelukket fra konventionens anvendelsesområde, blot fordi en stat, herunder en regering, et regeringsorgan eller en af staten bemyndiget person, er part i tvisten.

6. Intet i denne konvention indskrænker privilegier og immuniteter, som er indrømmet stater eller internationale organisationer for så vidt angår dem og deres ejendom.

Artikel 3 Eksklusive værnetingsaftaler

I denne konvention forstås ved:

a) "eksklusiv værnetingsaftale" en mellem to eller flere parter indgået aftale, der opfylder formkravene i litra c), og hvori det fastsættes, at allerede opståede tvister eller fremtidige tvister i forbindelse med et bestemt retsforhold skal indbringes for domstolene i en kontraherende stat eller for en eller flere nærmere angivne domstole i en kontraherende stat, således at ingen andre domstole har kompetence til at behandle sådanne tvister

b) en værnetingsaftale, hvorved det fastsættes, at tvister skal indbringes for domstolene i en kontraherende stat eller for en eller flere nærmere angivne domstole i en kontraherende stat, anses for at være eksklusiv, medmindre parterne udtrykkeligt har bestemt andet

c) en eksklusiv værnetingsaftale skal være indgået eller dokumenteret

i) skriftligt, eller

ii) ved brug af ethvert andet kommunikationsmiddel, der gør oplysningerne tilgængelige, så de senere kan konsulteres

d) en eksklusiv værnetingsaftale, der indgår som en del af en kontrakt, anses for at være en selvstændig aftale, der er uafhængig af kontraktens øvrige bestemmelser. Gyldigheden af en eksklusiv værnetingsaftale kan ikke bestrides alene under henvisning til, at kontrakten ikke er gyldig.

Artikel 4 Andre definitioner

1. I denne konvention forstås ved "dom" enhver af en domstol truffen realitetsafgørelse uanset dens benævnelse, herunder en dom eller en kendelse, og tillige en af domstolen (eller en retsmedsmand) foretaget fastsættelse af sagsomkostninger, forudsat at fastsættelsen vedrører en

realitetsafgørelse, der kan anerkendes eller fuldbyrdes i henhold til denne konvention. Et foreløbigt sikrende retsmiddel betragtes ikke som en dom.

2. I forbindelse med denne konvention anses en enhed eller en juridisk person for at have hjemsted i den stat,

a) i hvilken dens vedtægtsmæssige hjemsted ligger

b) i henhold til hvis lovgivning oprettelsen har fundet sted

c) i hvilken dens hovedkontor ligger, eller

d) i hvilken dens hovedforretningssted ligger.

KAPITEL II – KOMPETENCE

Artikel 5 Den valgte domstols kompetence

1. Den eller de domstole i en kontraherende stat, der er fastlagt i en eksklusiv værnetingsaftale, har kompetence til at behandle en tvist, som er omfattet af aftalen, medmindre aftalen er ugyldig i henhold til lovgivningen i den pågældende stat.

2. Den domstol, der har kompetence i henhold til stk. 1, kan ikke erklære sig inkompetent under henvisning til, at tvisten bør indbringes for en domstol i en anden stat.

3. De foregående stykker berører ikke bestemmelserne vedrørende:

a) den materielle kompetence eller kompetencen baseret på sagsgenstandens værdi

b) den interne kompetencefordeling mellem domstolene i en kontraherende stat. Hvis den valgte domstol efter eget skøn kan henvise sagen til en anden domstol, skal der dog tages behørigt hensyn til parternes valg.

Artikel 6 Forpligtelser for en domstol, der ikke er valgt

En domstol i en anden kontraherende stat end den, i hvilken den valgte domstol er beliggende, skal suspendere eller afvise en tvist, der er omfattet af en eksklusiv værnetingsaftale, medmindre

a) aftalen er ugyldig ifølge lovgivningen i den stat, hvor den valgte domstol er beliggende

b) en af parterne manglede rets- eller handleevne til at indgå aftalen ifølge lovgivningen i domstolsstaten

c) en efterkommelse af aftalen ville være klart uretfærdig eller ville være i åbenbar modstrid med grundlæggende ordre public-principper i domstolsstaten

d) der foreligger exceptionelle grunde, som parterne ikke har indflydelse på, og som medfører, at aftalen ikke med rimelighed kan iværksættes, eller

e) den valgte domstol har afvist at behandle sagen.

Artikel 7 Foreløbige foranstaltninger og sikrende retsmidler

Foreløbige foranstaltninger og sikrende retsmidler er ikke omfattet af denne konvention. Ifølge bestemmelserne i denne konvention er det hverken påkrævet eller udelukket, at en domstol i en kontraherende stat anordner, afslår eller ophæver foreløbige foranstaltninger og sikrende retsmidler. Konventionen er uden betydning for, om en part kan begære sådanne foranstaltninger og retsmidler, og om en domstol kan anordne, afslå eller ophæve disse.

KAPITEL III – ANERKENDELSE OG FULDBYRDELSE

Artikel 8 Anerkendelse og fuldbyrdelse

1. En dom afsagt af en domstol i en kontraherende stat, der er valgt i en eksklusiv værnetingsaftale, skal anerkendes og fuldbyrdes i de andre kontraherende stater i overensstemmelse med dette kapitel. Anerkendelse eller fuldbyrdelse kan kun nægtes af de grunde, der er anført i denne konvention.

2. Bortset fra den gennemgang, der er nødvendig for anvendelsen af bestemmelserne i dette kapitel, foretages der ingen realitetsprøvelse af den dom, der er afsagt af oprindelsesdomstolen. Den domstol, som anmodningen forelægges for, er bundet af de faktiske omstændigheder, som oprindelsesdomstolen har lagt til grund for sin kompetence, medmindre der er tale om en udeblivelsesdom.

3. En dom skal kun anerkendes, hvis den har retskraft i oprindelsesstaten, og den skal kun fuldbyrdes, hvis den kan fuldbyrdes i oprindelsesstaten.

4. Anerkendelse eller fuldbyrdelse kan udsættes eller afvises, hvis dommen er appelleret i oprindelsesstaten, eller hvis fristen for ordinær appel af afgørelsen ikke er udløbet. En afvisning er ikke til hinder for en senere anmodning om anerkendelse eller fuldbyrdelse af dommen.

5. Denne artikel finder også anvendelse på en retsafgørelse truffet af en domstol i en kontraherende stat efter en henvisning af sagen fra den valgte domstol i den pågældende kontraherende stat, som tilladt ved artikel 5, stk. 3. Hvis den valgte domstol selv kunne bestemme, om sagen skulle henvises til en anden domstol, kan det dog nægtes at anerkende eller fuldbyrde dommen over for en part, der rettidigt i oprindelsesstaten har gjort indsigelse mod henvisningen til en anden domstol.

Artikel 9 Nægtelse af anerkendelse eller fuldbyrdelse

Anerkendelse eller fuldbyrdelse kan nægtes, hvis

a) aftalen var ugyldig ifølge lovgivningen i den stat, hvor den valgte domstol er beliggende, medmindre den valgte domstol har fastslået, at aftalen er gyldig

b) en af parterne manglede rets- eller handleevne til at indgå aftalen ifølge lovgivningen i den stat, hvor anmodningen indgives

c) stævningen eller et hermed ligestillet processkrift, der indeholder de vigtigste oplysninger om kravet

i) ikke er blevet forkyndt for sagsøgte i rette tid og på en sådan måde, at han har haft mulighed for at varetage sit forsvar, medmindre sagsøgte har deltaget i et retsmøde og redegjort for sine synspunkter ved oprindelsesdomstolen uden at anfægte forkyndelsen, forudsat at lovgivningen i oprindelsesstaten gav mulighed herfor, eller

ii) i den stat, hvor anmodningen indgives, er blevet forkyndt for sagsøgte på en måde, der er uforenelig med denne stats grundlæggende retsprincipper vedrørende forkyndelse af dokumenter

d) dommen er opnået ved processuelt bedrageri

e) anerkendelse eller fuldbyrdelse ville være åbenbart uforenelig med de grundlæggende ordre public-principper i den stat, hvor anmodningen indgives, herunder situationer hvor proceduren forud for dommen har været uforenelig med grundlæggende retsplejeregler i nævnte stat

f) dommen strider mod en dom, der i den stat, hvor anmodningen indgives, er afsagt i en tvist mellem de samme parter, eller

g) dommen strider mod en dom, der tidligere er afsagt i en anden stat mellem de samme parter i en tvist om samme genstand og på samme grundlag, og den tidligere dom opfylder de nødvendige betingelser for at blive anerkendt i den stat, hvor anmodningen indgives.

Artikel 10 Præjudicielle spørgsmål

1. Hvis et spørgsmål på et område, der er udelukket ved artikel 2, stk. 2, eller ved artikel 21, er blevet behandlet som et præjudicielt spørgsmål, skal afgørelsen herom ikke anerkendes eller fuldbyrdes i henhold til denne konvention.

2. Anerkendelse eller fuldbyrdelse af en retsafgørelse kan nægtes, hvis og i det omfang retsafgørelsen er baseret på en afgørelse på et område, der er udelukket ved artikel 2, stk. 2.

3. I tilfælde af en afgørelse om gyldigheden af en anden intellektuel ejendomsrettighed end ophavsret eller en hertil knyttet rettighed, kan anerkendelse eller fuldbyrdelse af en dom dog kun nægtes eller udsættes i henhold til det foregående stykke, hvis

a) den pågældende afgørelse er uforenelig med en dom eller en kompetent myndigheds afgørelse herom, der er afsagt eller truffet i den stat, efter hvis lovgivning den intellektuelle ejendomsrettighed er opstået, eller

b) der i nævnte stat verserer en sag om gyldigheden af den intellektuelle ejendomsrettighed.

4. Anerkendelse eller fuldbyrdelse af en dom kan nægtes, hvis og i det omfang dommen er baseret på en afgørelse på et område, der er udelukket ved en erklæring, som den stat, hvor anmodningen indgives, har afgivet i henhold til artikel 21.

Artikel 11 Erstatning

1. Anerkendelse eller fuldbyrdelse af en dom kan nægtes, hvis og i det omfang der ved dommen er tilkendt en erstatning, herunder erstatning med afskrækkende eller straffende formål, som ikke er en kompensation til en af parterne for det faktiske tab eller den faktiske skade, der er lidt.

2. Domstolen skal tage hensyn til, om og i hvilket omfang den af oprindelsesdomstolen tilkendte erstatning har til formål at dække omkostninger og udgifter i forbindelse med sagen.

Artikel 12 Retsforlig

Retsforlig, som en domstol i en kontraherende stat, der er valgt ved en eksklusiv værnetingsaftale, har godkendt, eller som under sagens behandling er blevet indgået ved en sådan domstol, og som i oprindelsesstaten kan fuldbyrdes på samme måde som en dom, fuldbyrdes i henhold til konventionen på samme måde som en dom.

Artikel 13 Dokumenter, der skal forelægges

1. Den part, der anmoder om anerkendelse eller fuldbyrdelse, skal forelægge

- a) en fuldstændig bekræftet kopi af dommen
- b) den eksklusive værnetingsaftale, en bekræftet kopi heraf eller et andet bevis på, at der er indgået en sådan aftale
- c) hvis der er tale om en udeblivelsesdom, original eller bekræftet kopi af et dokument, hvoraf det fremgår, at stævningen eller et hermed ligestillet processkrift er blevet forkyndt for den udeblevne part
- d) eventuelle dokumenter, som måtte være nødvendige for at konstatere, at dommen har retskraft, eller, når det er relevant, at den kan fuldbyrdes i oprindelsesstaten
- e) i det i artikel 12 omhandlede tilfælde en attest fra domstolen i oprindelsesstaten, hvoraf det fremgår, at retsforliget eller en del heraf i oprindelsesstaten kan fuldbyrdes på samme måde som en dom.

2. Hvis dommens indhold ikke giver den domstol, hvor anmodningen indgives, mulighed for at konstatere, at betingelserne i dette kapitel er opfyldt, kan domstolen kræve forelæggelse af alle nødvendige dokumenter.

3. En anmodning om anerkendelse eller fuldbyrdelse kan vedlægges et dokument, der er udstedt af en domstol (herunder en retsmedlem) i oprindelsesstaten, i den udformning, som Haagerkonferencen om International Privatret har anbefalet og offentliggjort.

4. Hvis de i denne artikel nævnte dokumenter ikke er affattet på et sprog, der er et officielt sprog i den stat, hvor anmodningen indgives, skal de ledsages af en autoriseret oversættelse til et i denne stat officielt sprog, medmindre andet følger af lovgivningen i den stat, hvor anmodningen indgives.

Artikel 14 Procedure

Proceduren for anerkendelse, eksekvatur, registrering med henblik på fuldbyrdelse og fuldbyrdelse af dommen følger lovgivningen i den stat, hvor anmodningen indgives, medmindre andet er fastsat i denne konvention. Den domstol, anmodningen forelægges for, skal hurtigt tage stilling.

Artikel 15 Gyldighed af enkelte bestemmelser

En udskillelig del af en dom anerkendes eller fuldbyrdes, hvis der anmodes om anerkendelse eller fuldbyrdelse af den pågældende del, eller hvis kun en del af dommen kan anerkendes eller fuldbyrdes i henhold til denne konvention.

KAPITEL VI – GENERELLE BESTEMMELSER

Artikel 16 Overgangsbestemmelser

1. Denne konvention finder anvendelse på eksklusive værnetingsaftaler indgået efter dens ikrafttræden for den stat, i hvilken den valgte domstol er beliggende.

2. Denne konvention finder ikke anvendelse på tvister, der er indledt inden dens ikrafttræden for den stat, i hvilken den domstol, som anmodningen forelægges for, er beliggende.

Artikel 17 Forsikrings- og genforsikringsaftaler

1. En tvist vedrørende en forsikrings- eller genforsikringsaftale kan ikke udelukkes fra denne konventions anvendelsesområde under henvisning til, at forsikrings- eller genforsikringsaftalen vedrører et forhold, som konventionen ikke finder anvendelse på.

2. Anerkendelse og fuldbyrdelse af en dom vedrørende erstatningsansvar, der hviler på en forsikrings- eller genforsikringsaftale kan ikke begrænses eller nægtes under henvisning til, at erstatningsansvaret ifølge den pågældende aftale omfatter pligt til at yde den forsikrede eller den genforsikrede erstatning i forbindelse med

a) et forhold, som denne konvention ikke finder anvendelse på, eller

b) en beslutning om skadeserstatning, som artikel 11 kunne finde anvendelse på.

Artikel 18 Ingen legalisering

Alle dokumenter, der fremsendes eller forelægges i henhold til denne konvention, er fritaget for legalisering

og alle tilsvarende formaliteter, herunder en apostille.

Artikel 19 Erklæringer om begrænsning af domstolskompetencen

En stat kan erklære, at dens domstole kan afvise at behandle tvister, som er omfattet af en eksklusiv værnetingsaftale, hvis der, bortset fra den valgte domstols beliggenhed, ikke er nogen forbindelse mellem den pågældende stat og parterne eller tvisten.

Artikel 20 Erklæringer om begrænsning af anerkendelsen og fuldbyrdelsen

En stat kan erklære, at dens domstole kan afvise at anerkende eller fuldbyrde en dom afsagt af en domstol i en anden kontraherende stat, hvis parterne havde sædvanligt opholdssted i den stat, hvor anmodningen indgives, og forbindelsen mellem parterne og alle andre relevante forhold i sagen udelukkende havde tilknytning til den stat, hvor anmodningen indgives, uanset den valgte domstols beliggenhed.

Artikel 21 Erklæringer om specifikke områder

1. Når en stat har en stærk interesse i ikke at anvende denne konvention på et specifikt område, kan den pågældende stat erklære, at den ikke vil anvende konventionen på dette område. En stat, der afgiver en sådan erklæring, skal sørge for, at erklæringen ikke er mere omfattende end nødvendigt, og at det udelukkede specifikke område er klart og præcist defineret.

2. For så vidt angår det pågældende område, finder konventionen ikke anvendelse

a) i den kontraherende stat, der har afgivet erklæringen

b) i de andre kontraherende stater, når domstolene eller en eller flere bestemte domstole i den stat, der har afgivet erklæringen, er valgt i en eksklusiv værnetingsaftale.

Artikel 22 Gensidige erklæringer om ikke-eksklusive værnetingsaftaler

1. En kontraherende stat kan erklære, at dens domstole vil anerkende og fuldbyrde retsafgørelser truffet af andre kontraherende staters domstole, som to eller flere parter har valgt ved en værnetingsaftale, der opfylder betingelserne i artikel 3, litra c), og ved hvilken det er fastsat, at allerede opståede tvister eller fremtidige tvister i anledning af et bestemt retsforhold kan indbringes for en domstol eller domstolene i en eller flere kontraherende stater (en ikke-eksklusiv værnetingsaftale).

2. Hvis der i forbindelse med en dom afsagt i en kontraherende stat, der har afgivet en sådan erklæring, anmodes om anerkendelse eller fuldbyrdelse i en anden kontraherende stat, der har afgivet en sådan erklæring,

anerkendes og fuldbyrdes dommen i henhold til denne konvention, hvis

a) oprindelsesdomstolen var udpeget i en ikke-eksklusiv værnetingsaftale

b) der ikke foreligger nogen dom afsagt af en anden af de domstole, som tvisten ifølge den ikke-eksklusive værnetingsaftale kunne indbringes for, og der heller ikke ved nogen anden domstol verserer nogen sag mellem de samme parter om samme tvist, samt

c) oprindelsesdomstolen var den første domstol, som sagen blev indbragt for.

Artikel 23 Ensartet fortolkning

Ved fortolkningen af denne konvention skal der tages hensyn til dens internationale karakter og behovet for at fremme en ensartet anvendelse.

Artikel 24 Vurdering af konventionens anvendelse

Generalsekretæren for Haagerkonferencen om International Privatret tager med regelmæssige mellemrum initiativ til:

a) en vurdering af, hvordan konventionen anvendes, herunder også eventuelle erklæringer, og

b) overvejelser af, om der bør foretages ændringer af konventionen.

Artikel 25 Forskellige retssystemer

1. I forbindelse med en kontraherende stat, hvor to eller flere retssystemer finder anvendelse i forskellige territoriale enheder for så vidt angår de i denne konvention omhandlede forhold,

a) skal en henvisning til en stats lovgivning eller procedurer forstås som en henvisning til den lovgivning eller de procedurer, der gælder for den pågældende territoriale enhed

b) skal en henvisning til hjemsted i en stat forstås som en henvisning til hjemsted i den pågældende territoriale enhed

c) skal en henvisning til domstolen eller domstolene i en stat forstås som en henvisning til domstolen eller domstolene i den pågældende territoriale enhed

d) skal en henvisning til forbindelsen med en stat forstås som en henvisning til forbindelsen med den pågældende territoriale enhed.

2. Uanset det foregående stykke er en kontraherende stat med to eller flere territoriale enheder, hvor der gælder forskellige retssystemer, ikke forpligtet til at anvende denne konvention i tilfælde, der udelukkende vedrører disse forskellige territoriale enheder.

3. En domstol i en territorial enhed i en kontraherende stat med to eller flere territoriale enheder, hvor der gælder forskellige retssystemer, er ikke forpligtet til at anerkende eller fuldbyrde en dom fra en anden kontraherende stat,

blot fordi dommen i henhold til denne konvention er blevet anerkendt eller fuldbyrdet i en anden territorial enhed i samme kontraherende stat.

4. Denne artikel finder ikke anvendelse på en organisation for regional økonomisk integration.

Artikel 26 Forbindelsen med andre internationale aftaler

1. Denne konvention skal fortolkes således, at den så vidt muligt er forenelig med andre traktater, der gælder for de kontraherende stater, uanset om disse er indgået før eller efter denne konvention.

2. Denne konvention berører ikke en kontraherende stats anvendelse af en traktat, uanset om den er indgået før eller efter konventionen, i tilfælde hvor ingen af parterne har hjemsted i en kontraherende stat, der ikke er part i traktaten.

3. Denne konvention berører ikke en kontraherende stats anvendelse af en traktat, der er indgået inden konventionens ikrafttræden for den pågældende stat, hvis anvendelsen af denne konvention er uforenelig med denne kontraherende stats forpligtelser over for ikke-kontraherende stater. Dette stykke gælder også for traktater, der ændrer eller erstatter en traktat indgået inden denne konventions ikrafttræden for denne kontraherende stat, undtagen i det omfang der ved ændringen eller ved den nye traktat skabes nye uoverensstemmelser med denne konvention.

4. Denne konvention berører ikke en kontraherende stats anvendelse af en traktat, uanset om denne er indgået før eller efter denne konvention, med henblik på at opnå anerkendelse eller fuldbyrdelse af en dom afsagt af en domstol i en anden kontraherende stat, der også er part i den pågældende traktat. Dommen må dog ikke anerkendes eller fuldbyrdes i mindre omfang, end det ville være tilfældet ifølge denne konvention.

5. Denne konvention berører ikke en kontraherende stats anvendelse af en traktat, der for et specifikt område regulerer domstolskompetence eller anerkendelse eller fuldbyrdelse af domme, heller ikke hvis traktaten er indgået efter konventionen, og alle berørte stater er parter i denne konvention. Dette stykke finder kun anvendelse, hvis den kontraherende stat har afgivet en erklæring om traktaten i henhold til dette stykke. I tilfælde af en sådan erklæring er de andre kontraherende stater, for så vidt der foreligger uforenelighed, ikke forpligtede til at anvende denne konvention på det pågældende område, hvis den stedlige kompetence ved en eksklusiv værnetingsaftale er tillagt domstolene eller en eller flere domstole i den kontraherende stat, der har afgivet erklæringen.

6. Denne konvention berører ikke anvendelsen af de gældende regler i en regional organisation for økonomisk integration, der er part i denne konvention, uanset om de er vedtaget før eller efter konventionen,

a) hvis ingen af parterne har hjemsted i en kontraherende stat, der ikke er medlemsstat i den regionale organisation for økonomisk integration

b) for så vidt angår anerkendelse eller fuldbyrdelse af domme mellem medlemsstater i den regionale organisation for økonomisk integration.

KAPITEL V – AFSLUTTENDE BESTEMMELSER

Artikel 27 Undertegnelse, ratifikation, accept, godkendelse eller tiltrædelse

1. Denne konvention er åben for undertegnelse af alle stater.

2. Signatarstaterne er først bundet af denne konvention, når de har ratificeret, accepteret eller godkendt den.

3. Denne konvention er åben for tiltrædelse af alle stater.

4. Ratifikations-, accept-, godkendelses- eller tiltrædelsesinstrumenterne deponeres i Kongeriget Nederlandenes udenrigsministerium, som er konventionens depositar.

Artikel 28 Erklæringer vedrørende forskellige retssystemer

1. Hvis en stat består af to eller flere territoriale enheder, hvor de forhold, som behandles i denne konvention, er underkastet forskellige retssystemer, kan den på undertegnelses-, ratificerings-, accept-, godkendelses- eller tiltrædelsestidspunktet afgive erklæring om, at konventionen finder anvendelse på alle dens territoriale enheder eller kun på en eller flere af dem, og den kan når som helst ændre denne erklæring ved at afgive en ny.

2. En sådan erklæring sendes til depositaren og skal udtrykkeligt angive, hvilke territoriale enheder konventionen gælder for.

3. Hvis en stat ikke afgiver nogen erklæring i henhold til denne artikel, finder konventionen anvendelse på alle den pågældende stats territoriale enheder.

4. Denne artikel finder ikke anvendelse på en organisation for regional økonomisk integration.

Artikel 29 Organisationer for regional økonomisk integration

1. En organisation for regional økonomisk integration, der udelukkende består af suveræne stater, og som har kompetence på alle eller nogle af de områder, som konventionen regulerer, kan ligeledes undertegne, acceptere, godkende eller tiltræde konventionen. Organisationen for regional økonomisk integration har i så fald de samme rettigheder og forpligtelser som en kontraherende stat, i det omfang den pågældende organisation har kompetence på de områder, der reguleres af konventionen.

2. Organisationen for regional økonomisk integration giver på tidspunktet for undertegnelsen, accepten,

godkendelsen eller tiltrædelsen depositaren skriftlig meddelelse om, hvilke områder der er omfattet af konventionen, og for hvilke organisationen har fået overført kompetence fra sine medlemsstater. Organisationen giver straks depositaren skriftlig meddelelse om eventuelle ændringer af dens kompetence i forhold til dens seneste meddelelse i henhold til dette stykke.

3. I forbindelse med ikrafttrædelsen af denne konvention vil retsakter, der er deponeret af en organisation for regional økonomisk integration, ikke tælle med, medmindre organisationen for regional økonomisk integration i overensstemmelse med artikel 30 erklærer, at dens medlemsstater ikke bliver parter i denne konvention.

4. En henvisning i denne konvention til en "kontraherende stat" eller "stat" er ligeledes, når det er relevant, at betragte som en henvisning til en organisation for regional økonomisk integration, der er part i konventionen.

Artikel 30 Tiltrædelse af en organisation for regional økonomisk integration uden dens medlemsstater

1. På tidspunktet for undertegnelsen, accepten, godkendelsen eller tiltrædelsen kan en organisation for regional økonomisk integration erklære, at den har kompetence på alle de af denne konvention regulerede områder, og at dens medlemsstater ikke bliver parter i konventionen, men vil være bundet heraf i kraft af organisationens undertegnelse, accept, godkendelse eller tiltrædelse.

2. Når en organisation for regional økonomisk integration afgiver en erklæring i overensstemmelse med stykke 1, er en henvisning i denne konvention til en "kontraherende stat" eller "stat" ligeledes, når det er relevant, at betragte som en henvisning til organisationens medlemsstater.

Artikel 31 Ikrafttræden

1. Denne konvention træder i kraft den første dag i den måned, der følger efter udløbet af en periode på tre måneder fra deponeringen af det andet ratifikations-, accept-, godkendelses- eller tiltrædelsesinstrument som omhandlet i artikel 27.

2. Herefter træder konventionen i kraft

a) for enhver stat eller organisation for regional økonomisk integration, der på et senere tidspunkt ratificerer, accepterer, godkender eller tiltræder den, den første dag i den måned, der følger efter udløbet af en periode på tre måneder fra deponeringen af dens ratifikations-, accept-, godkendelses- eller tiltrædelsesinstrument

b) for en territorial enhed, som bliver omfattet af denne konvention i overensstemmelse med artikel 28, stk. 1, den første dag i den måned, der følger efter udløbet af en periode på tre måneder fra meddelelsen af den i nævnte artikel omhandlede erklæring.

Artikel 32 Erklæringer

1. Erklæringer som omhandlet i artikel 19, 20, 21, 22 og 26 kan afgives i forbindelse med undertegnelse, ratifikation, accept, godkendelse eller tiltrædelse eller på et hvilket som helst tidspunkt herefter, og kan når som helst ændres eller tilbagekaldes.

2. Erklæringer, ændringer og tilbagekaldelser skal meddeles depositaren.

3. En erklæring, der afgives med undertegnelsen, ratifikationen, accepten, godkendelsen eller tiltrædelsen, får virkning samtidigt med konventionens ikrafttræden for den pågældende stat.

4. En erklæring, der afgives på et senere tidspunkt, og en eventuel ændring eller tilbagekaldelse af en erklæring får virkning den første dag i den måned, der følger efter udløbet af en periode på tre måneder fra dagen for depositarens modtagelse af meddelelsen.

5. En erklæring i medfør af artikel 19, 20, 21 og 26 finder ikke anvendelse på eksklusive værnetingsaftaler, der er indgået, inden erklæringen får virkning.

Artikel 33 Opsigelse

1. Deltagelsen i denne konvention kan opsiges ved skriftlig meddelelse herom til depositaren. Opsigelsen kan begrænses til en eller flere territoriale enheder i en stat med forskellige retssystemer, som er omfattet af denne konvention.

2. Opsigelsen får virkning den første dag i den måned, der følger efter udløbet af en periode på tolv måneder fra dagen for depositarens modtagelse af meddelelsen. Hvis der i meddelelsen specificeres et længere opsigelsesvarsel, får opsigelsen virkning ved udløbet af den pågældende periode efter dagen for depositarens modtagelse af meddelelsen.

Artikel 34 Meddelelser fra depositaren

Depositaren giver medlemmerne af Haagerkonferencen om International Privatre og de andre stater og organisationer for regional økonomisk integration, som har undertegnet, ratificeret, accepteret, godkendt eller tiltrådt denne konvention i overensstemmelse med artikel 27, 29 og 30, meddelelse om følgende:

a) de i artikel 27, 29 og 30 omhandlede undertegnelser, ratifikationer, accepter, godkendelser og tiltrædelser

b) datoen for denne konventions ikrafttræden i henhold til artikel 31

c) meddelelser, erklæringer, ændringer og tilbagekaldelser af erklæringer som omhandlet i artikel 19, 20, 21, 22, 26, 28, 29 og 30

d) opsigelser som omhandlet i artikel 33.

Til bekræftelse heraf har undertegnede, der er behørigt bemyndigede hertil, undertegnet denne konvention.

Udfærdiget i Haag, den 30. juni 2005, på engelsk og fransk, idet begge tekster har samme gyldighed, i ét eksemplar, som deponeres i Kongeriget Nederlandenes regerings arkiv, og hvoraf en bekræftet genpart ad diplomatiske kanaler vil blive fremsendt til hver af de stater, som var medlem af Haagerkonferencen om International Privatret på tidspunktet for dens 20. samling, samt til alle de øvrige stater, som deltog i denne samling.

Den 20. samling

anbefaler de Stater, der er Parter i *konventionen om værnetingsaftaler*, at benytte følgende formular om bekræftelse af afsigelsen og indholdet af en dom afsagt af oprindelsesdomstolen med henblik på anerkendelse og fuldbyrdelse ifølge konventionen.

ANBEFALET FORMULAR
IFØLGE KONVENTIONEN OM
VÆRNETINGSÅFTALER
(i det følgende benævnt "KONVENTIONEN")

(Eksempel på formular til bekræftelse af afsigelsen og indholdet af en dom afsagt af oprindelsesdomstolen med henblik på anerkendelse og fuldbyrdelse ifølge konventionen)

1. (OPRINDELSESDOMSTOL) .....

ADRESSE .....

TLF. ....

FAX .....

E-MAIL .....

2. SAGSNUMMER .....

3. .... (SAGSØGER)

mod

..... (SAGSØGTE)

4. (OPRINDELSESDOMSTOLEN) afsagde en dom i ovennævnte sag den (DATO) i (BY, STAT).

5. Denne domstol var valgt ved en eksklusiv værnetingsaftale, jf. artikel 3 i denne konvention:

JA NEJ

KAN IKKE BEKRÆFTES

6. I bekræftende fald blev den eksklusive værnetingsaftale indgået eller dokumenteret på følgende måde:
7. Denne domstol tilkendte betaling af følgende beløb (*anfør eventuelt relevante kategorier af omfattede skader*):
8. Domstolen tilkendte renter som følger (*anfør rentesats(er), hvilken/hvilke del(e) af erstatningen, der tillægges renter*):
9. Domstolens dom omfattede følgende omkostninger og udgifter i forbindelse med sagen (*anfør størrelsen af en eventuel tilkendelse, herunder eventuelt betaling af et pengebeløb til dækning af omkostninger og udgifter i forbindelse med sagen*):
10. Domstolen tilkendte følgende ikkemonetære hjælp (*beskriv hjælpens art*):
11. Denne dom kan fuldbyrdes i oprindelsesstaten
- JA NEJ
- KAN IKKE BEKRÆFTES
12. Denne dom (eller en del af den) er i øjeblikket appelleret i domsstaten:
- JA NEJ
- KAN IKKE BEKRÆFTES
- Hvis "ja" anføres appellens art og status:*

13. Andre relevante oplysninger:

14. De afkrydsede dokumenter i følgende liste vedlægges denne formular (*hvis de foreligger*):

- en fuldstændig bekræftet kopi af dommen
- den eksklusive værnetingsaftale, en bekræftet kopi heraf eller et andet bevis på, at der er indgået en sådan aftale
- hvis der er tale om en udeblivelsesdom, original eller bekræftet kopi af et dokument, hvoraf det fremgår, at stævningen eller et hermed ligestillet processkrift er blevet forkyndt for den udeblevne part
- eventuelle dokumenter, som måtte være nødvendige for at konstatere, at dommen har retskraft, eller, når det er relevant, at den kan fuldbyrdes i oprindelsesstaten

(*eventuelt liste*):

- i det i artikel 12 i konventionen omhandlede tilfælde en attest fra domstolen i oprindelsesstaten, hvoraf det fremgår, at retsforliget eller en del heraf i oprindelsesstaten kan fuldbyrdes på samme måde som en dom
- øvrige dokumenter: .....

15. Dateret denne ..... dag, den ....., 20... i .....

16. Underskrift og/eller domstolens eller retsombudsmandens stempel:

KONTAKTPERSON:

TLF.:

FAX:

E-MAIL:

Rapport

Forklarende rapport af
Trevor Hartley og Masato Dogauchi

Artikel 29 - Organisationer for regional økonomisk integration	65
Artikel 30 - Tiltrædelse af en organisation for regional økonomisk integration uden dens medlemsstater	65
Artikel 31 - Ikrafttræden	66
Forbehold	66
Artikel 32 - Erklæringer	66
Artikel 33 - Opsigelse	66
Artikel 34 - Meddelelser fra depositaren	66

Indholdsfortegnelse	Side
DEL I: FORORD	18
Dokumenter	20
Kilder og bidragydere	21
Terminologi	21
DEL II: OVERSIGT	21
DEL III: KOMMENTAR TIL ARTIKLERNE	27
Artikel 1 - Anvendelsesområde	27
Artikel 2 - Udelukkelse fra anvendelsesområdet	28
Artikel 3 - Eksklusive værnetingsaftaler	33
Artikel 4 - Andre definitioner	36
Artikel 5 - Den valgte domstols kompetence	37
Artikel 6 - Forpligtelser for en domstol, der ikke er valgt	39
Artikel 7 - Foreløbige foranstaltninger og sikrende retsmidler	42
Artikel 8 - Anerkendelse og fuldbyrdelse	42
Artikel 9 - Nægtelse af anerkendelse eller fuldbyrdelse	45
Artikel 10 - Præjudicielle spørgsmål	47
Artikel 11 - Erstatning	48
Artikel 12 - Retsforlig	50
Artikel 13 - Dokumenter, der skal forelægges	51
Artikel 14 - Procedure	51
Artikel 15 - Gyldighed af enkelte bestemmelser	52
Artikel 16 - Overgangsbestemmelser	52
Artikel 17 - Forsikrings- og genforsikringsaftaler	52
Artikel 18 - Ingen legalisering	54
Artikel 19 - Erklæringer om begrænsning af domstolskompetencen	54
Artikel 20 - Erklæringer om begrænsning af anerkendelsen og fuldbyrdelsen	54
Artikel 21 - Erklæringer om specifikke områder	54
Artikel 22 - Gensidige erklæringer om ikke-eksklusive værnetingsaftaler	55
Artikel 23 - Ensartet fortolkning	57
Artikel 24 - Vurdering af konventionens anvendelse	57
Artikel 25 - Forskellige retssystemer	57
Artikel 26 - Forbindelsen med andre internationale aftaler	58
Artikel 27 - Undertegnelse, ratifikation, accept, godkendelse eller tiltrædelse	65
Artikel 28 - Erklæringer vedrørende forskellige retssystemer	65

DEL I: FORORD

Vedtagelse af konventionen

Konventionens endelige tekst blev udfærdiget på den 20. samling i sHaagerkonferencen om International Privatret af konferencens udvalg II den 14.-30. juni 2005. Slutakten blev vedtaget af plenarforsamlingen den 30. juni 2005, og konventionen blev åbnet for undertegnelse samme dag.

Konventionens oprindelse

Projektet, som efterhånden blev udmøntet i konventionen, har sin intellektuelle oprindelse i de forslag, der blev fremsat af afdøde Arthur T. von Mehren fra Harvard Law School.¹ Det var ham, der foreslog, at Amerikas Forenede Stater skulle indgå konventioner om anerkendelse af retsafgørelser med andre Stater, navnlig i Europa. Efter indledende drøftelser blev det besluttet, at en verdensomspændende konvention om retternes kompetence og retsafgørelser forhandlet inden for rammerne af Haagerkonferencen om International Privatret var den bedste fremgangsmåde. Efter forundersøgelser i begyndelsen af 1994 blev det i 1996 besluttet at starte projektet.²

Det oprindelige projekt: en "blandet" konvention. Professor von Mehren foreslog oprindeligt, at projektet skulle udformes som en "blandet" konvention.³ Det er en konvention, hvor kompetencereglerne er inddelt i tre kategorier. Der findes lister over godkendte kompetencekriterier og forbudte kompetencekriterier. Alle andre kompetencekriterier falder i den såkaldte "gråzone". Ideen er, at når domstolen har kompetence efter et godkendt kriterium, kan den behandle sagen, og den deraf følgende dom vil blive anerkendt og fuldbyrdet i andre kontraherende Stater under konventionen (forudsat

---

¹ Arthur von Mehren nåede at se fuldførelsen af det projekt, han havde brugt så meget energi på, men døde i januar 2006.

² Vedrørende konventionens historiske oprindelse, se Nygh/Pocar-rapporten (nedenfor, note 11), s. 25 ff. Se yderligere oplysninger i F. Pocar og C. Honorati (red.), *The Hague Preliminary Draft Convention on Jurisdiction and Judgments*, CEDAM, Milano, Italien, 2005. Sidstnævnte arbejde indeholder også Nygh/Pocar-rapporten.

³ Se A.T. von Mehren, "Recognition and Enforcement of Foreign Judgments: A New Approach for the Hague Conference?", *Law & Contemporary Problems*, bind 57, s. 271 (1994), *idem*, "The Case for a Convention-mixte Approach to Jurisdiction to Adjudicate and Recognition and Enforcement of Foreign Judgments", *Rabels Zeitschrift für ausländisches und internationales Privatrecht*, bind 61, nr. 1, s. 86 (1997).

at visse andre krav er opfyldt). En domstol i en kontraherende Stat har ikke lov til at erklære sig kompetent efter forbudte kriterier. Domstole må erklære sig kompetente efter "gråzone"-kriterier, men konventionens bestemmelser vedrørende anerkendelse og fuldbyrdelse finder ikke anvendelse på den efterfølgende dom.⁴

Skønt denne tilgang blev støttet af den oprindelige projektarbejdsgruppe,⁵ skulle det, som arbejdet skred frem, vise sig, at det ikke ville være muligt at udarbejde en tilfredsstillende tekst til en "blandet" konvention inden for en rimelig tid. Det skyldtes bl.a. de store forskelle i de forskellige Staters eksisterende kompetenceregler og de uforudsigelige virkninger af den teknologiske udvikling, herunder internettet, for kompetencereglerne i konventionen. Ved afslutningen af den første del af den 19. samling i juni 2001 blev det besluttet at udsætte en beslutning om, hvorvidt der skulle arbejdes videre på det foreløbige konventionsudkast. Med henblik på at finde en vej videre besluttede Udvalget for Almindelige Anliggender og Haagerkonferencens Politik på et møde i april 2002, at det permanente bureau med bistand fra en uformel arbejdsgruppe skulle udarbejde en tekst, der skulle forelægges et særligt udvalg. Det blev besluttet, at udgangspunktet for denne proces skulle være kerneområder som kompetence baseret på værnetingsaftaler i sager mellem virksomheder, voldgift, sagsøgte værneting, modkrav, karteller, fysiske skadegørende handlinger og visse andre mulige forhold.

Efter tre møder foreslog den uformelle arbejdsgruppe, at målet skulle reduceres til en konvention om værnetingsaftaler i handelssager. Efter medlemsstaternes generelle opfattelse ville denne foreslåede konvention sikre det samme for disse aftaler og de deraf følgende domme, som *New Yorkkonventionen fra 1958 om anerkendelse og fuldbyrdelse af udenlandske voldgiftskendelser* gør for aftaler om voldgift og de deraf følgende kendelser. Efter at der var modtaget positive reaktioner fra medlemsstater i Haagerkonferencen, blev der afholdt et møde i det særlige udvalg i december 2003 for at drøfte det udkast, den uformelle arbejdsgruppe havde udarbejdet. Mødet i det særlige udvalg resulterede i et tekstudkast (*konventionsudkastet fra 2003*), der blev offentliggjort som Working Document No 49 Revised. Der blev afholdt endnu et møde i april 2004, hvor dette dokument blev gennemgået igen, og de resterende spørgsmål blev behandlet. Mødet i april 2004 resulterede i et revideret udkast (*konventionsudkastet fra 2004*), der

⁴ De europæiske instrumenter på dette område (Bruxellesforordningen, Bruxelleskonventionen og Luganokonventionen) bygger på en lidt anden ide. Når sagsøgte har bopæl i en anden Stat, som instrumentet finder anvendelse på, er der ingen gråzone, idet kompetencen kun må udøves efter de i instrumentet fastsatte kriterier. Når sagsøgte ikke har bopæl i en sådan Stat, kan der imidlertid med forbehold for visse undtagelser udøves kompetence efter ethvert kriterium, som er tilladt i national lovgivning. Den endelige dom skal dog anerkendes og fuldbyrdes i de øvrige Stater.

⁵ Se "*Conclusions of the Working Group meeting on enforcement of judgments*", Prel. Doc. nr. 19 fra november 1992, Proceedings of the Seventeenth Session, Tome I, s. 257 ff., punkt. 5 og 6.

blev offentliggjort som Working Document No 110 Revised. Det dannede grundlag for den tekst, som blev behandlet på den diplomatiske konference i juni 2005, som udarbejdede den endelige konventionstekst. Følgende dokumenter var de vigtigste milepæle i fremskridtene mod konventionen:

1. et forslag fra den særlige arbejdsgruppe i form af et konventionsudkast ("den uformelle arbejdsgruppes udkast"), der blev offentliggjort som Preliminary Document No 8 (marts 2003)⁶
2. et udkast til konvention udarbejdet i 2003 ("*2003 draft Convention*"), som byggede på den uformelle arbejdsgruppes udkast, og blev offentliggjort som Working Document No 49 Revised i december 2003
3. en revideret og suppleret version af konventionsudkastet fra 2003 udarbejdet i 2004 ("*2004 draft Convention*"), der blev offentliggjort som Working Document No 110 Revised i april 2004
4. den endelige tekst, der blev udarbejdet i 2005.

Der findes to rapporter om tidligere udkast til konventionen, nemlig en om konventionsudkastet fra 2003 og en om konventionsudkastet fra 2004.

Ansvarlige

I den første fase (1997–2001) blev der foretaget følgende udnævnelser:

Formand:	T. Bradbrooke Smith (Canada)
Næstformænd:	Andreas Bucher (Schweiz)
	Masato Dogauchi (Japan)
	Jeffrey D. Kovar (USA)
	José Luis Siqueiros (Mexico)
Medreferenter:	Peter Nygh (Australien) ⁷
	Fausto Pocar (Italien)

Formand for redaktionsudvalget:
Gustaf Möller (Finland).

Den daværende vicegeneralsekretær Catherine Kessedjian udarbejdede flere forberedende dokumenter.

I den anden fase (2002-2005) blev der foretaget følgende udnævnelser:

Formand:	Allan Philip (Danmark) (2003–2004) ⁸
	Andreas Bucher (Schweiz) (2005)
Næstformænd:	David Goddard (New Zealand)

⁶ "Preliminary result of the work of the Informal Working Group on the Judgments Project", Prel. Doc. No 8 fra marts 2003 til det særlige udvalg af april 2003 under konferencens Råd for Almindelige Anliggender og Politik.

⁷ Desværre døde Peter Nygh i juni 2002. Hans død var et tragisk tab.

⁸ Allan Philip døde i september 2004 til dyb beklagelse for alle, der arbejdede med konventionen.

Jeffrey D. Kovar (USA)

Alexander Matveev (Den Russiske Føderation)

Kathryn Sabo (Canada)

Jin Sun (Kina)

Medreferenter: Trevor C. Hartley (Det Forenede Kongerige)

Masato Dogauchi (Japan)

Formand for redaktionsudvalget: Gottfried Musger (Østrig).

Førstesekretær Andrea Schulz udarbejdede flere forberedende dokumenter og varetog andet arbejde.

Dokumenter

Følgende er en liste over de vigtigste dokumenter, som blev nævnt under forhandlingerne og er anført i denne rapport. De falder i to kategorier: dokumenter vedrørende projektets første fase og dokumenter vedrørende den anden fase. Der henvises til dem i nedenstående forkortede form.

Dokumenterne vedrørende den anden fase er dem, der mest direkte omhandler konventionen, idet de udgør væsentligt baggrundsmateriale. Dokumenterne vedrørende den første fase er kun relevante, i det omfang bestemmelserne i de tidligere udgaver af konventionen blev videreført i den endelige udgave.

a) Første fase

"Foreløbigt konventionsudkast 1999": Det foreløbige udkast til konvention om retternes kompetence og udenlandske retsafgørelser i borgerlige sager, herunder handelssager fra 1999. Det blev udfærdiget inden for rammerne af Haagerkonferencen om International Privatret i 1999. Det dækkede stort set det samme område som Bruxelles-⁹ og Luganokonventionerne.¹⁰ Arbejdet

⁹ "Bruxelleskonventionen": *Konventionen om retternes kompetence og om fuldbyrdelse af retsafgørelser i borgerlige sager, herunder handelssager* af 27. september 1968. En konsolideret tekst kan findes i *De Europæiske Fællesskabers Tidende* ("EFT"), 1998, bind 27 i C-udgaven, s. 1. I 1999 blev den i vid udstrækning erstattet af Bruxellesforordningen (se nedenfor, note 50). Indtil da var den gældende for EU-medlemsstaterne. Rapporten af Paul Jenard om den oprindelige Bruxelleskonvention er offentliggjort i EFT 1979 C 59, s. 1.

¹⁰ "Luganokonventionen": *Konventionen om retternes kompetence og om fuldbyrdelse af retsafgørelser i borgerlige sager, herunder handelssager* af 16. september 1988, EFT 1988 L 319, s. 9. Den indeholder de samme bestemmelser som Bruxelleskonventionen, men de to konventioner er ikke identiske. De kontraherende stater i Luganokonventionen er de 15 "gamle" EU-medlemsstater og nogle andre stater i Europa. I skrivende stund er det Island, Norge, Polen og Schweiz. Grænsen mellem Bruxelles- og Luganokonventionerne er fastsat i artikel 54B i Luganokonventionen. Den bygger på det princip, at Luganokonventionen ikke finder anvendelse på relationerne mellem de 15 "gamle" EU-medlemsstater, men skal gælde, hvor et af de øvrige ovennævnte lande (undtagen Polen) er involveret. Den officielle rapport er af

med det blev stillet i bero, da det blev klart, at det ville blive vanskeligt at opnå en samlet aftale på det tidspunkt. Teksten hertil blev sammen med en rapport af afdøde Peter Nygh og Fausto Pocar offentliggjort af Det Permanente Bureau under Haagerkonferencen i august 2000.¹¹

"Nygh/Pocar-rapporten": Rapport om det foreløbige konventionsudkast 1999 (se note 11).

"Foreløbig tekst 2001": Resumé af resultatet af drøftelserne i udvalg II fra første del af den diplomatiske konference den 6.-20. juni 2001.¹² Det store antal kantede parenteser i teksten viser, at der var mange punkter, de delegerede ikke kunne blive enige om.

b) Anden fase

"Udkast fra den uformelle arbejdsgruppe": Udkast til konvention udarbejdet af den uformelle arbejdsgruppe, offentliggjort som Preliminary Document No 8 til Det Særlige Udvalg for Almindelige Anliggender og Haagerkonferencens Politik (marts 2003).¹³

"Den første Schulz-rapport": Rapport af Andrea Schulz om den uformelle arbejdsgruppes udkast, offentliggjort i juni 2003 som Preliminary Document No 22.¹⁴

"Udkast til konvention fra 2003": Udkast til konventionstekst udfærdiget af det særlige udvalg om værneting og om anerkendelse og fuldbyrdelse af udenlandske retsafgørelser på det civil- og handelsretlige område i december 2003 (Work. Doc. No 49 Revised). Det var baseret på den uformelle arbejdsgruppes udkast.¹⁵

"Den første rapport": Rapporten om det foreløbige udkast til konvention fra 2003 udfærdiget i form af en kommentar i marts 2004 og offentliggjort som Preliminary Document No 25.¹⁶

"Udkast til konvention fra 2004": Foreløbigt udkast til konvention, officielt kendt som udkastet vedrørende eksklusive værnetingsaftaler. Det var en revideret udgave af konventionsudkastet fra 2003 og blev udfærdiget i april 2004. Det blev offentliggjort som Working Document No 110 Revised.¹⁷

"Den anden rapport": Rapporten om det foreløbige udkast til konvention fra 2004 udfærdiget i form af en

Paul Jenard og Gustaf Möller, og den blev offentliggjort i EFT 1990 C 189, s. 57.

¹¹ "Preliminary draft Convention on jurisdiction and foreign judgments in civil and commercial matters, adopted by the Special Commission and Report by Peter Nygh og Fausto Pocar", Prel. Doc. No 11 fra august 2000 udarbejdet til den 19. samling i juni 2001. Medmindre andet er udtrykkeligt fastsat, er alle forberedende dokumenter, der nævnes i denne rapport, tilgængelige på adressen < www.hcch.net > under "Conventions" – "No 37" – "Preliminary Documents".

¹² Tilgængelig på adressen < www.hcch.net >

¹³ Tilgængelig på adressen < www.hcch.net >

¹⁴ A. Schulz, "Report on the work of the Informal Working Group on the Judgments Project, in particular on the preliminary text achieved at its third meeting – 25–28 March 2003", Prel. Doc. No 22 fra juni 2003, tilgængelig på adressen < www.hcch.net >

¹⁵ Tilgængelig på adressen < www.hcch.net >

¹⁶ Tilgængelig på adressen < www.hcch.net >

¹⁷ Tilgængelig på adressen < www.hcch.net >

kommentar i december 2004. Den blev offentliggjort som Preliminary Document No 26.¹⁸

"Udkast fra april 2005": Mulige ændringer i konventionsudkastet fra 2004 udfærdiget af redaktionsudvalget på dets møde den 18.-20. april 2005. En tekst til udkastet til konvention fra 2004, som indeholder udkastet fra april 2005, blev offentliggjort som Working Document No 1 på konferencens 20. samling.

"Den anden Schulz-rapport": "Report on the Meeting of the Drafting Committee of 18.-20. April 2005 in Preparation for the Twentieth Session of June 2005". Den indeholder bemærkninger til udkastet fra april 2005 og blev offentliggjort i maj 2005 som Preliminary Document No 28.¹⁹

Kilder og bidragydere

Forfatterne til denne rapport vil gerne takke forfatterne til disse tidligere rapporter, især forfatterne af Nygh/Pocar-rapporten, afdøde Peter Nygh og Fausto Pocar.

Vi vil gerne takke de nationale delegationer, som fremsatte bemærkninger til tidligere udkast til rapporten. Disse bemærkninger har været til stor hjælp og har bidraget væsentligt til den endelige udgave.

Vi vil også gerne takke for den hjælp, vi har fået af Andrea Schulz fra Det Permanente Bureau og af formand for redaktionsudvalget Gottfried Musger. Disse to personer har brugt meget tid på rapporten. De har rettet mange fejl og foreslået mange forbedringer. Uden deres hjælp ville rapporten have været behæftet med alvorlige mangler. Vi skylder dem alle en stor tak.

Terminologi

Følgende terminologi er anvendt i konventionen:

"oprindelsesdomstol": den domstol, der traf retsafgørelsen

"oprindelsesstat": den Stat, hvor oprindelsesdomstolen er beliggende

"den domstol, som anmodningen forelægges": den domstol, som anmodes om at anerkende eller fuldbyrde retsafgørelsen

"den Stat, hvor anmodningen indgives": den Stat, hvor den domstol, som anmodningen forelægges, er beliggende²⁰

I denne rapport forstås ved:

"Part" (med stort "P"): en Part i konventionen eller, hvor det er relevant, en Stat, som er bundet af konventionen i henhold til artikel 30

"part" (med lille "p"): en part i en kontrakt eller en retssag

¹⁸ Tilgængelig på adressen < www.hcch.net >

¹⁹ Tilgængelig på adressen < www.hcch.net >

²⁰ I det foreløbige udkast til konvention fra 1999 bruges "State addressed" i den engelske version i stedet for "requested State", som bruges i denne rapport.

"Stat" (med stort "S"): en Stat i international forstand

"stat" (med lille "s"): en territorial enhed i en forbundsstat (f.eks. en stat i Amerikas Forenede Stater).

Rapportens opbygning

Denne del af rapporten (Del I) efterfølges af to andre dele. Del II ("Oversigt") har til formål at forklare konventionens opbygning. Der lægges vægt på de forskellige bestemmelses funktion og deres indbyrdes sammenhæng. Del III ("Gennemgang af de enkelte artikler") indeholder en analyse af hver enkelt artikel for at præcisere dens betydning.

Eksempler

I nedenstående eksempler antages det (medmindre det modsatte udtrykkeligt er anført), at konventionen er i kraft, og at de nævnte Stater er Parter²¹ i den.

DEL II: OVERSIGT²²

1. **Formålet.** Hvis konventionen skal nå sit mål om at gøre værnetingsaftaler så effektive som muligt, skal den sikre tre ting. For det første skal den valgte domstol behandle sagen, når en tvist indbringes for den. For det andet skal enhver anden domstol, der får tvisten indbragt, afvise at behandle den, og for det tredje skal den valgte domstols afgørelse anerkendes og fuldbyrdes. Disse tre forpligtelser er indeholdt i konventionen, hvor de udgør centrale bestemmelser. Håbet er, at konventionen vil gøre det samme for værnetingsaftaler, som *New Yorkkonventionen om anerkendelse og fuldbyrdelse af udenlandske voldgiftskendelser* af 10. juni 1958 har gjort for voldgiftsaftaler.²³

2. **Undtagelser.** Men skønt disse forpligtelser er væsentlige, kan de ikke pålægges ubetinget. Der er generelt enighed om, at der kan være situationer, som normalt har karakter af undtagelsestilfælde, hvor ønsket om at anerkende en værnetingsaftale kunne tilsidesættes af andre hensyn. Af den grund omfatter konventionen undtagelser til hver af de tre centrale forpligtelser. Hvis sådanne undtagelser var for brede og vage, ville konventionen dog være af begrænset værdi. Det var derfor en af de vigtigste opgaver for det diplomatiske udvalg, som udfærdigede konventionen, at finde den rette balance mellem fleksibilitet og sikkerhed.

3. **Den valgte domstol skal behandle sagen.** I henhold til artikel 5 skal en domstol, der er fastlagt i en eksklusiv værnetingsaftale, behandle sagen, når den får

²¹ Se betydningen af "Part" ovenfor.

²² Oversigten i denne del af rapporten skal give et generelt billede af konventionen til gavn for personer, der ikke er bekendt med den. Det er ikke en fuldstændig gengivelse af konventionens bestemmelser. Mange artikler nævnes slet ikke, andre diskuteres kun delvis, og forbehold og undtagelser nævnes ikke altid. En fuldstændig kommentar findes i rapportens del III.

²³ Naturligvis går konventionen videre end New Yorkkonventionen, hvilket vil blive diskuteret mere indgående nedenfor i forbindelse med de berørte artikler.

indbragt en tvist.²⁴ Den kan ikke afvise at behandle den under henvisning til, at en domstol i en anden Stat er mere egnet (*forum non conveniens*), eller at en sådan domstol fik sagen indbragt først (*litispendens*). Den vigtigste undtagelse i artikel 5²⁵ er, at den valgte domstol ikke behøver behandle sagen, hvis værnetingsaftalen er ugyldig ifølge lovgivningen i den pågældende stat, herunder dens lovvalgsregler.²⁶

4. **Andre domstole må ikke behandle sagen.** Det fastsættes i artikel 6, at en domstol i en anden kontraherende Stat end den, i hvilken den valgte domstol er beliggende, skal suspendere eller afvise en tvist, der er omfattet af en eksklusiv værnetingsaftale.²⁷ Der er imidlertid fem specifikke undtagelser i litra a) til e), i artikel 6. Den første, i litra a), svarer til undtagelsen i artikel 5, nemlig at værnetingsaftalen er ugyldig ifølge lovgivningen i den pågældende stat, herunder dens lovvalgsregler. Af de øvrige fire undtagelser til artikel 6 er den vigtigste formentlig den i litra c), som finder anvendelse, hvis en efterkommelse af aftalen ville være klart uretfærdig eller ville være i åbenbar modstrid med grundlæggende ordre public-principper i domstolsstaten.²⁸ Det er vigtigt at forstå den forskellige tilgang i disse to undtagelser i litra a) og c). I henhold til litra a), skal den (ikkevalgte) domstol, tvisten indbringes for, anvende lovgivningen i den Stat, hvor den valgte domstol er beliggende (herunder dens lovvalgsregler). I henhold til litra c), anvender den derimod sine egne begreber "klart uretfærdigt" og "ordre public-principper". I den henseende adskiller konventionen sig fra *New Yorkkonventionen om anerkendelse og fuldbyrdelse af udenlandske voldgiftskendelser* fra 1958, hvor det ikke er angivet, hvilken lovgivning der finder anvendelse under disse omstændigheder.

5. **Anerkendelse og fuldbyrdelse.** Værdien af en værnetingsaftale bliver større, hvis dommen anerkendes og fuldbyrdes²⁹ i så mange andre Stater som muligt. Ved artikel 8, stk. 1, tilstræbes det at opfylde dette mål.³⁰ Også her er der undtagelser, hvoraf de fleste er fastsat i artikel 9.³¹ Nogle svarer til undtagelsen i artikel 6 – nemlig den undtagelse, som finder anvendelse, når

²⁴ Se en mere detaljeret diskussion i punkt 124 ff. nedenfor.

²⁵ Se en anden eventuel undtagelse i artikel 19.

²⁶ Stk. 3, i artikel 5 indeholder særlige bestemmelser, der giver den valgte domstol mulighed for at anvende reglerne heri på den materielle kompetence og på kompetencefordelingen mellem domstolene i en kontraherende Stat.

²⁷ Se en mere detaljeret diskussion i punkt 141 ff. nedenfor.

²⁸ De øvrige undtagelser er: b) en af parterne manglede rets- eller handleevne til at indgå aftalen ifølge lovgivningen i domstolsstaten, d) der foreligger exceptionelle grunde, som parterne ikke har indflydelse på, og som medfører, at aftalen ikke med rimelighed kan iværksættes, og e) den valgte domstol har afvist at behandle sagen.

²⁹ "Anerkendelse" i konventionens forstand betyder en accept af de rettigheder og forpligtelser, oprindelsesdomstolen har fastlagt. "Fuldbyrdelse" betyder, at domsskyldneren efterlever oprindelsesdomstolens afgørelse.

³⁰ Se en mere detaljeret diskussion i punkt 164 ff. nedenfor.

³¹ Se andre mulige undtagelser i artikel 10 og 20.

værnetingsaftalen er ugyldig ifølge lovgivningen i den pågældende Stat, herunder dens lovvalgsregler.³² Anerkendelse og fuldbyrdelse kan også afvises, når det ville være åbenbart uforeneligt med ordre public-principperne i den Stat, hvor anmodningen indgives.³³ Yderligere undtagelser vedrører forkyndelsen af stævningen eller et hermed ligestillet processkrift³⁴ og svig i forbindelse med processuelt bedrageri.³⁵

6. **Modstridende domme.** Artikel 9 omhandler også den situation, hvor der foreligger en retsafgørelse mellem de samme parter fra en anden domstol (omtalt nedenfor som en "modstridende retsafgørelse"), som er uforenelig med den valgte domstols afgørelse. Ifølge artiklen behandles den sag, hvor den modstridende retsafgørelse er fra den *samme Stat* som den, hvor der anlægges sag med henblik på fuldbyrdelse af den valgte domstols afgørelse, forskelligt fra den, hvor den modstridende retsafgørelse er fra *en anden Stat*. I det førstnævnte tilfælde er en modstridende retsafgørelse som sådan begrundelse for, at anerkendelsen af den valgte domstols afgørelse kan afvises. I det sidstnævnte tilfælde skal den modstridende retsafgørelse være truffet før den valgte domstols afgørelse. Den skal også involvere en tvist om samme genstand og opfylde de nødvendige betingelser for at blive anerkendt i den Stat, hvor anmodningen indgives. I ingen af tilfældene har domstolen dog *pligt* til at anerkende den modstridende retsafgørelse eller afvise at anerkende den valgte domstols afgørelse.

7. **Erstatning.** Endnu en undtagelse er indeholdt i artikel 11. Heri fastsættes det, at anerkendelse og fuldbyrdelse af en dom kan nægtes, hvis og i det omfang der ved dommen er tilkendt en erstatning, herunder erstatning med afskrækkende eller straffende formål, som ikke er en kompensation til en af parterne for det faktiske tab eller den faktiske skade, der er lidt.³⁶

8. **Andre bestemmelser.** Ovennævnte centrale bestemmelser er konventionens kerne. De udgør dog kun en relativt lille del af det samlede antal artikler. De resterende bestemmelser er i en vis forstand supplerende. Nogle vedrører således konventionens anvendelsesområde, nogle fastsætter yderligere undtagelser til og forbehold for de centrale bestemmelser, og andre indeholder folkeretlige regler om anvendelsen af konventionen. Vi gennemgår kun de vigtigste i denne oversigt.

9. **Hvilke værnetingsaftaler er dækket af konventionen?** I artikel 1 og 3 forklares det, hvad en eksklusiv værnetingsaftale betyder i forbindelse med konventionen. Det er kun værnetingsaftaler, der er

³² Artikel 6, litra a), afspejles i artikel 9, litra a), artikel 6, litra b), afspejles i artikel 9, litra b), og artikel 6, litra c), afspejles i artikel 9, litra e).

³³ Artikel 9, litra e).

³⁴ Artikel 9, litra c).

³⁵ Artikel 9, litra d). Svig vedrørende kravet kan dækkes af andre bestemmelser som – under ekstreme omstændigheder – bestemmelsen om ordre public-principper.

³⁶ Domstolen skal dog tage hensyn til, om og i hvilket omfang den af oprindelsesdomstolen tilkendte erstatning har til formål at dække omkostninger og udgifter i forbindelse med sagen.

omfattet af disse bestemmelser, som er dækket af konventionens kapitel II.³⁷

10. **Artikel 1.** Artikel 1 begrænser konventionens anvendelsesområde på tre grundlæggende måder. Den fastsætter først, at konventionen kun finder anvendelse i internationale sager. Herefter fastsættes det, at den kun gælder for *eksklusive* værnetingsaftaler. Imidlertid er denne begrænsning underlagt to forbehold: for det første er der en bestemmelse i artikel 3, litra *b*), om, at værnetingsaftaler, hvori det fastsættes, at tvister skal indbringes for domstolene i en kontraherende Stat eller for en eller flere nærmere angivne domstole i en kontraherende Stat, anses for at være eksklusiv, medmindre parterne udtrykkeligt har bestemt andet. For det andet indeholder artikel 22 en tilvalgsbestemmelse, som udvider anerkendelses- og fuldbyrdsbestemmelserne i konventionen til retsafgørelser truffet af en domstol, som var fastsat en ikkeeksklusiv værnetingsaftale. Den tredje begrænsning i artikel 1 er, at værnetingsaftalen skal være indgået på det civil- og handelsretlige område. Det fastsættes dog i artikel 2, stk. 5, at en tvist ikke er udelukket fra konventionens anvendelsesområde, blot fordi en Stat, herunder en regering, et regeringsorgan eller en af Staten bemyndiget person, er part i tvisten.

11. **Betydningen af "international".** Da konventionen kun finder anvendelse på internationale sager, er en definition af "international" nødvendig. Denne gives i stk. 2 og 3, til artikel 1.³⁸ Det hedder i stk. 2, at en sag af kompetencemæssige hensyn er international, medmindre parterne har hjemsted i samme kontraherende Stat, og alle andre relevante forhold i sagen end den valgte domstols beliggenhed udelukkende har tilknytning til den pågældende Stat. Med andre ord gør valget af en udenlandsk domstol ikke en sag international, hvis den ellers er helt igennem national. En anden definition gælder for anerkendelse og fuldbyrdelse (stk. 3). Her er det nok, at retsafgørelsen blev truffet af en udenlandsk domstol. Det betyder, at en sag, som ikke var international, da den oprindelige dom blev afsagt, kan blive international, hvis spørgsmålet om anerkendelse eller fuldbyrdelse af dommen opstår i en anden Stat. (Dette er med forbehold for muligheden for en erklæring i henhold til artikel 20, hvorved en Stat kan erklære, at dens domstole kan afvise at anerkende eller fuldbyrde en dom afsagt af den valgte domstol, såfremt sagen – med undtagelse af den valgte domstols beliggenhed – er helt igennem national i forhold til den Stat, hvor der søges anerkendelse og fuldbyrdelse).³⁹

12. **Definition af "eksklusiv værnetingsaftale"** Artikel 3 indeholder en definition på en eksklusiv værnetingsaftale. Heri fastsættes, at konventionen kun finder anvendelse på værnetingsaftaler mellem kontraherende Stater. Værnetingsaftalen kan gælde for både tidligere og fremtidige tvister. Den kan generelt henvise til en kontraherende Stats domstole ("franske

domstole"), den kan henvise til en bestemt domstol i en kontraherende Stat ("Federal District Court for the Southern District of New York"). Eller den kan henvise til to eller flere nærmere angivne domstole i den samme kontraherende Stat ("enten distriktsretten i Tokyo eller distriktsretten i Kobe"). Alle øvrige domstoles kompetence skal udelukkes. Den anses dog for at være udelukket, medmindre parterne udtrykkeligt har bestemt andet.

13. **Formkrav.** Artikel 3, litra *c*), fastsætter de formelle krav, en værnetingsaftale skal opfylde for at blive omfattet af konventionen. Den skal være indgået eller dokumenteret enten *i*) skriftligt eller *ii*) ved brug af ethvert andet kommunikationsmiddel, der gør oplysningerne tilgængelige, så de senere kan konsulteres.⁴⁰ Opfylder den ikke disse krav, vil den ikke være omfattet af konventionen. Imidlertid udelukker konventionen ikke de kontraherende Stater fra at fuldbyrde en sådan aftale eller den efterfølgende dom ifølge deres egen lovgivning.

14. **Betydningen af "Stat".** Mange bestemmelser i konventionen henviser til en "Stat" eller til en "kontraherende Stat". Betydningen af disse termer er imidlertid ikke en enkel sag, som det fremgår af artikel 25, 28, 29 og 30.

15. **Forskellige retssystemer.** Nogle stater består af to eller flere enheder, hver især med sit eget retssystem. Dette forekommer ofte i tilfælde af føderationer. For eksempel består De Forenede Stater af stater, og Canada består af provinser og territorier. Det kan også forekomme i tilfælde af visse ikkeføderale Stater såsom Kina eller Det Forenede Kongerige. Sidstnævnte består af tre enheder: England og Wales (en enhed), Skotland og Nordirland. Det fastsættes i artikel 25, stk. 1, at ordet "Stat" i konventionen i forbindelse med sådanne Stater kan gælde for enten den store enhed – f.eks. Det Forenede Kongerige – eller en underenhed af den pågældende enhed – f.eks. Skotland.⁴¹ Hvad der er hensigtsmæssigt, vil afhænge af en række faktorer, bl.a. forholdet mellem den store enhed og underenhederne under den pågældende Stats retssystem samt af værnetingsaftalens vilkår. For at vise, hvordan artikel 25, stk. 1, fungerer, kan vi tage eksemplet fra artikel 3, hvor der bl.a. henvises til en aftale, som fastsætter "domstolene i en kontraherende Stat". Vælger parterne domstolene i Alberta, betyder "kontraherende Stat" i artikel 3 Alberta, således at værnetingsaftalen ville ligge inden for konventionens bestemmelser. Hvis de derimod fastsatte domstolene i Canada, ville "kontraherende Stat" i artikel 3 henvise til Canada, således at værnetingsaftalen igen ville være dækket.

16. **Ratificering eller tiltrædelse begrænset til visse enheder.** Artikel 28 omhandler også den type Stater, der blev henvist til i det foregående punkt. Den har dog et andet formål. Den giver en sådan Stat mulighed for at erklære, at konventionen kun skal gælde for nogle af dens

³⁷ Artikel 22 gør det muligt, at kapitel III i konventionen også kan finde anvendelse på ikkeeksklusive værnetingsaftaler under visse omstændigheder.

³⁸ Se også artikel 25, stk. 2.

³⁹ Se punkt 231 til 233 nedenfor.

⁴⁰ Denne bestemmelses ordlyd var inspireret af artikel 6, stk. 1, i UNCITRAL's "modellov om e-handel" 1996.

⁴¹ Men i henhold til artikel 25, stk. 2, er en sådan Stat ikke forpligtet til at anvende konventionen mellem sådanne underenheder.

enheder. Dette vil f.eks. give Canada lov til at erklære, at konventionen kun skal finde anvendelse på provinsen Alberta. I så fald vil en værnetingsaftale, hvor domstolene i en anden canadisk provins er valgt, ikke være dækket af konventionen.

17. Organisationer for regional økonomisk integration. Organisationer for regional økonomisk integration såsom Det Europæiske Fællesskab behandles i artikel 29 og 30.⁴² Ud over at give sådanne organisationer mulighed for at blive Parter i konventionen under visse omstændigheder fastsættes det også i artikel 29 og 30, at en henvisning i denne konvention til en "kontraherende Stat" eller "Stat" ligeledes, når det er relevant, er at betragte som en henvisning til en organisation for regional økonomisk integration, der er Part i konventionen.⁴³ Det betyder, at "Stat" i europæisk sammenhæng, alt efter hvad der er relevant, kan betyde enten Det Europæiske Fællesskab eller en af dets medlemsstater (f.eks. Det Forenede Kongerige) eller en territorial enhed i en sådan medlemsstat (f.eks. Skotland). Heraf følger, at en værnetingsaftale, der fastsætter "Det Europæiske Fællesskabs domstole" eller specifikt henviser til "De Europæiske Fællesskabers Domstol (Retten i Første Instans)"⁴⁴ vil være dækket af konventionen.

18. Udelukkelse fra anvendelsesområdet. Artikel 2 omhandler udelukkelse fra konventionens anvendelsesområde. Konventionen blev udformet til at gælde for det handelsretlige område, og mange udelukkelse sætter denne politik i kraft, om end nogle få handelsanliggender også udelukkes, hvor særlige hensyn gør sig gældende. Det fastsættes i artikel 2, stk. 1, at konventionen ikke finder anvendelse på forbrugerkontrakter eller ansættelseskontrakter. I henhold til stk. 2, finder den ikke anvendelse på en række særlige forhold, der er anført i de 16 litraer hertil. Disse dækker

⁴² Forskellen mellem artikel 29 og 30 er, at førstnævnte vedrører den situation, hvor organisationen for regional økonomisk integration bliver Part i konventionen sammen med sine medlemsstater, mens sidstnævnte vedrører den situation, hvor den bliver Part uden sine medlemsstater. Er der tale om Det Europæiske Fællesskab, vil dette afhænge af, om Fællesskabet havde delt kompetence eller enekompetence. Se i den forbindelse De Europæiske Fællesskabers udtalelse af 7. februar 2006 om Fællesskabets kompetence til at indgå den nye *Luganokonvention om retternes kompetence og om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser på det civil- og handelsretlige område* (Udtalelse 01/03), tilgængelig på adressen < <http://curia.europa.eu/> >

⁴³ Visse artikler – f.eks. artikel 28 – fastsætter dog udtrykkeligt, at de ikke finder anvendelse på organisationer for regional økonomisk integration.

⁴⁴ I henhold til artikel 238 i *traktaten om oprettelse af Det Europæiske Fællesskab* (EF-traktaten), har De Europæiske Fællesskabers Domstol kompetence til at træffe afgørelse i henhold til en "voldgiftsbestemmelse" (i realiteten en værnetingsklausul), som indeholdes i en af Fællesskabet eller i en på dens vegne indgået aftale. Denne kompetence udøves af Retten i Første Instans, jf. EF-traktaten, artikel 225, stk. 1. Hvis Europa-Kommissionen indgik en handelskontrakt med en virksomhed med hjemsted uden for Det Europæiske Fællesskab, ville en værnetingsklausul i en sådan kontrakt til fordel for De Europæiske Fællesskabers Domstol (Retten i Første Instans) således være omfattet af konventionen.

forskellige familieretlige områder såsom underhold og formueforhold mellem ægtefæller og en blandet gruppe af områder fra erstatningsansvar for atomskader til gyldigheden af indførelser i offentlige registre. Nogle af dem vil blive diskuteret nedenfor i forbindelse med særlige retsområder.

19. Præjudicielle afgørelser. I artikel 2, stk. 3, fastsættes det vigtige princip, at en tvist inden for konventionens anvendelsesområde ikke udelukkes herfra, blot fordi domstolen skal træffe en præjudiciel afgørelse om et af de udelukkede områder. Dog gøres det klart i artikel 10, stk. 1, at afgørelsen om det udelukkede område ikke er berettiget til uafhængig anerkendelse eller fuldbyrdelse efter konventionen. Endvidere åbner artikel 10, stk. 2, mulighed for (men det er ikke et krav), at den domstol, som anmodningen forelægges, afviser at anerkende eller fuldbyrde selve dommen, i det omfang den var baseret på afgørelsen. Denne beføjelse bør dog ikke udøves, hvis den præjudicielle afgørelse ville have været den samme, såfremt den var truffet af en domstol i den Stat, hvor anmodningen blev indgivet.

20. Præjudicielle afgørelser vedrørende intellektuel ejendomsret. Anvendelsen af artikel 10, stk. 2, er underlagt betydelige begrænsninger, når den præjudicielle afgørelse vedrører gyldigheden af en intellektuel ejendomsrettighed (artikel 10, stk. 3). Dette forklares nedenfor under diskussionen af intellektuel ejendomsret.

21. Erklæringer om specifikke områder. Artikel 21 gør det muligt for en kontraherende Stat at udvide listen over udelukkede områder gennem en erklæring om, hvilket område den ønsker at udelukke, forudsat at den definerer det klart og præcist. Når dette er sket, finder konventionen ikke anvendelse på det pågældende område i den Stat, som har afgivet erklæringen.⁴⁵

22. Gennemsigtighed og ikketilbagevirkende kraft. Artikel 21 giver undtagelsesvist en kontraherende Stat mulighed for at specificere visse områder, hvor den ikke vil anvende konventionen. I henhold til artikel 32 skal en sådan erklæring dog meddeles depositaren (Kongeriget Nederlandenes udenrigsministerium), som underretter de øvrige Stater (gennemsigtighedsprincippet). Det påtænkes også at lægge erklæringer ud på Haagerkonferencen for International Privatrets websted.⁴⁶ Afgives erklæringen, efter at konventionen er trådt i kraft for den Stat, der afgiver den, får erklæringen ikke virkning før mindst tre måneder efter.⁴⁷ Eftersom den ikke vil finde anvendelse på værnetingsaftaler indgået, før den træder i kraft (princippet om ikketilbagevirkende kraft),⁴⁸ vil det ikke være muligt for parterne på forhånd at vide, om deres retsforhold vil blive berørt.

23. Gensidighed. Det fastsættes i artikel 21, stk. 2, at hvis en Stat fremsætter en sådan erklæring, vil det ikke blive krævet, at andre Stater anvender konventionen på det pågældende område, når den valgte domstol er

⁴⁵ Vedrørende en situation, hvor et område, der er omfattet af en erklæring, jf. artikel 21, opstår som et præjudicielt spørgsmål, henvises til artikel 10, stk. 4.

⁴⁶ Det er < www.hcch.net >

⁴⁷ Artikel 32, stk. 4.

⁴⁸ Artikel 32, stk. 5.

beliggende i den Stat, som fremsætter erklæringen (gensidighedsprincippet).

24. **Retsforlig.** Fuldbyrdelsen af retsforlig, som på fransk kaldes "*transaktions præjudiciel*", er dækket af konventionen, forudsat at der foreligger en passende værnetingsaftale, og retsforliget er vedlagt en attest fra domstolen i oprindelsesstaten.⁴⁹ Retsforlig er i den forstand ikke kendt i "computing Law". Det er ikke det samme som udenretslig tvistbilægelse og heller ikke som "samtykkedomme", selv om de udfylder den samme funktion. Samtykkedomme er omfattet af konventionen på samme måde som andre retsafgørelser.

25. **Konflikter med andre konventioner.** Dette er et af de vanskeligste spørgsmål i konventionen. Udgangspunktet skal være de normale folkeretlige regler, der generelt anses for at være afspejlet i artikel 30 i *Wienerkonventionen om traktatretten* fra 1969. Det hedder i Wienerkonventionens artikel 30, stk. 2, at når det i en traktat angives, at den skal vige for en anden traktat (tidligere eller senere), skal denne anden traktats bestemmelser gå forud. Artikel 26 i Haagerkonventionen specificerer fire tilfælde (stk. 2-5, i artikel 26), hvor en anden konventions bestemmelser vil gå forud for den. Stk. 6, i artikel 26 omhandler et lidt anderledes spørgsmål: konflikter mellem konventionen og regler i en regional organisation for økonomisk integration, der er Part i konventionen.

26. **Bruxellesforordningen.**⁵⁰ Bestemmelserne i artikel 26 er for komplekse til at blive diskuteret til bunds i denne korte oversigt. Det kunne dog være værdifuldt at opsummere anvendelsen heraf med hensyn til Bruxellesforordningen. Hvis kompetenceregler strider mod hinanden, har Bruxellesforordningen forrang frem for konventionen, når ingen af parterne har hjemsted i en kontraherende Stat, som ikke er medlem af Det Europæiske Fællesskab. Når en eller flere af parterne har hjemsted i en kontraherende Stat, der ikke er medlemsstat i Det Europæiske Fællesskab, skal konventionen have forrang.⁵¹ Hvis f.eks.⁵² en amerikansk virksomhed og en

tysk virksomhed vælger Rotterdam distriktsret, går konventionen forud. Hvis en belgisk virksomhed og en tysk virksomhed derimod vælger retten i Rotterdam, vil Bruxellesforordningen gå forud. I praksis er kompetencekonflikter mellem to de instrumenter sandsynligvis sjældne. Den vigtigste undtagelse vedrører *litispændsreglen*, som går forud for en værnetingsaftale ifølge Bruxellesforordningen⁵³, men ikke ifølge konventionen.

27. Med hensyn til anerkendelse og fuldbyrdelse af domme har Bruxellesforordningen forrang, når den domstol, som afsagde dommen, og den domstol, hvor der anmodes om anerkendelse, begge er beliggende i Det Europæiske Fællesskab. Det betyder, at de normalt mere begrænsede kriterier for ikkeanerkendelse i henhold til artikel 34 i Bruxellesforordningen finder anvendelse i stedet for de bredere kriterier i artikel 9 i konventionen. Navnlig må den domstol, som anmodningen forelægges, ikke overveje, om oprindelsesdomstolen var kompetent. I de fleste tilfælde burde dette gøre det lettere at fuldbyrde retsafgørelsen.

28. **Ikkeeksklusive værnetingsaftaler.** Generelt finder konventionen kun anvendelse på eksklusive værnetingsaftaler. Dog fastsættes der i artikel 22 en ordning for gensidige erklæringer, som udvider konventionens anerkendelses- og fuldbyrdelsesbestemmelser til ikkeeksklusive værnetingsaftaler. Retsafgørelser efter sådanne aftaler bliver anerkendt og fuldbyrdet, hvis både oprindelsesstaten og den Stat, hvor anmodningen indgives, har fremsat en sådan erklæring, og forudsat at betingelserne i artikel 22, stk. 2, er opfyldt.

29. **Særlige retsområder.** Det kunne være hensigtsmæssigt at afslutte denne oversigt med at se på konventionens virkninger på visse særlige retsområder. Vi vil kun se på et begrænset antal.

30. **Skibsfart og transport** Artikel 2, stk. 2), litra f), udelukker personbefordring og godstransport fra konventionens anvendelsesområde. Dette dækker transport til lands, til vands og i luften. Artikel 2, stk. 2, litra g), udelukker havforurening, begrænsning af ansvaret for søretlige krav, havari og bugsering og bjærgning i nødsituationer. Andre områder af skibsfartslovgivningen er dækket.⁵⁴

31. **Forsikring.** Forsikring (bl.a. søforsikring) er fuldt dækket af konventionen. Det fastsættes udtrykkeligt i konventionen, at en forsikrings- (eller genforsikrings-) aftale ikke ligger uden for konventionens

⁴⁹ Artikel 12 og 13, stk. 1, litra e).

⁵⁰ Rådets forordning (EF) nr. 44/2001 af 22. december 2000 om retternes kompetence og om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser på det civil- og handelsretlige område, EFT L 12 af 16.1.2001, s. 1. Den gælder mellem alle EU-medlemsstaterne undtagen Danmark og erstatter Bruxelleskonventionen i de gensidige relationer mellem de Stater, den gælder for. De samme bestemmelser gælder for Danmark i medfør af aftalen mellem Det Europæiske Fællesskab og Kongeriget Danmark om retternes kompetence og om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser på det civil- og handelsretlige område, EUT L 299 af 21.9.2013, s. 61 og 62. Aftalen blev undertegnet i Bruxelles i 2005 og træder i kraft den 1. juli 2007.

⁵¹ I henhold til artikel 4, stk. 2, i konventionen har et selskab hjemsted i den Stat: i hvilken dens vedtægtsmæssige hjemsted ligger, i henhold til hvis lovgivning oprettelsen har fundet sted, i hvilken dens hovedkontor ligger, eller i hvilken dens hovedforretningssted ligger. Heraf følger, at et selskab teoretisk set kan have hjemsted i fire Stater. Er en af disse Part i Haagerkonventionen, men ikke medlemsstat i Det Europæiske Fællesskab, vil Haagerkonventionen gå forud for Bruxellesforordningen for så vidt angår retternes kompetence.

⁵² Medmindre andet udtrykkeligt fremgår, skal det erindres, at det i alle eksemplerne i denne rapport antages, at konventionen er i kraft, og at de nævnte Stater er Parter i den, jf. erklæring s. 20 ovenfor.

⁵³ Hvis en domstol i en anden EF-medlemsstat får indbragt en sag før den valgte domstol, skal sidstnævnte ifølge Bruxellesforordningen udsætte den indbragte sag, indtil den domstol, ved hvilken sagen først er anlagt, erklærer sig inkompetent. *Gasser mod MISAT*, sag C-116/02, De Europæiske Fællesskabers Domstol, Sml. 2003 I, s. 14721, tilgængelig på adressen < <http://curia.europa.eu/> >. Ifølge konventionen gælder det modsatte. Se nedenfor punkt 295 til 301.

⁵⁴ Se nedenfor punkt 59.

anvendelsesområde, blot fordi den vedrører et forhold, der er udelukket.⁵⁵ Selv om søtransport af gods f.eks. er udelukket, er en aftale om at forsikre gods, der fragtes med skib, ikke udelukket. Det fastsættes også udtrykkeligt⁵⁶, at anerkendelse og fuldbyrdelse af en dom vedrørende erstatningsansvar ifølge en forsikrings- eller genforsikringsaftale ikke kan begrænses eller nægtes under henvisning til, at erstatningsansvaret efter den pågældende aftale vedrører et område, konventionen ikke finder anvendelse på. Hvis et forsikringselskab endvidere går med til at godtgøre forsikringstageren erstatningsansvaret for at betale erstatning med straffende formål, kan det ikke afvises at fuldbyrde en dom ifølge forsikringsaftalen, fordi tilkendelsen af erstatning med et straffende formål måske ikke i sig selv kan fuldbyrdes i henhold til artikel 11.

32. **Bank- og finansvæsen.** Bank- og finansvæsen ligger inden for konventionens anvendelsesområde. Internationale låneaftaler er dog ofte underlagt en ikkeeksklusiv værnetingsklausul. I så fald finder konventionen ikke anvendelse, medmindre de berørte Stater har fremsat en erklæring i henhold til artikel 22. En asymmetrisk værnetingsaftale (en værnetingsaftale, hvorefter den ene part udelukkende må anlægge sag ved den valgte domstol, mens den anden part også må indbringe sager for andre domstole) betragtes ikke som eksklusiv med henblik på konventionen.

33. **Intellektuel ejendomsret.** Anvendelsen af konventionen på intellektuel ejendomsret var genstand for vanskelige forhandlinger. Resultatet var, at der skulle skelnes mellem ophavsret og hertil knyttede rettigheder på den ene side og andre intellektuelle ejendomsrettigheder (såsom patenter, varemærker og design) på den anden. Disse to kategorier af rettigheder behandles hver for sig.

34. **Ophavsret og hertil knyttede rettigheder.** Ophavsret og hertil knyttede rettigheder (beslægtede rettigheder) dækkes fuldt ud af konventionen. Det gælder også for tvister om gyldighed. Da en dom imidlertid kun kan fuldbyrdes efter konventionen over for personer, der er bundet af en værnetingsaftale, kan en afgørelse om gyldighed aldrig have *in rem-virkning*⁵⁷ ifølge konventionen. Derfor er en afgørelse om, at en ophavsret er ugyldig, ikke ifølge konventionen bindende for tredjemand.⁵⁸

35. **Andre intellektuelle ejendomsrettigheder end ophavsret og hertil knyttede rettigheder.** Artikel 2, stk. 2, litra *n*), udelukker gyldigheden af intellektuelle ejendomsrettigheder, bortset fra ophavsret og hertil knyttede rettigheder, fra konventionens anvendelsesområde. Derfor er søgsmål om fortabelse eller en erklæring om ugyldighed ikke dækket.

⁵⁵ Artikel 17, stk. 1.

⁵⁶ Artikel 17, stk. 2.

⁵⁷ *In rem-virkning* kaldes undertiden også "*arge omens*"-virkning.

⁵⁸ Dette gælder ligeledes for andre ejendomsrettigheder. F.eks. kan en dom om ejerskab til varer ikke have *in rem-virkning* ifølge konventionen. I alle tilfælde kan dommen dog have *in rem-virkning* på et andet grundlag.

36. **Licensaftaler.** Konventionen finder anvendelse på licensaftaler og andre kontrakter vedrørende intellektuel ejendomsret. Indeholder aftalen en værnetingsklausul, vil en afgørelse fra den valgte domstol om betaling af royalties kunne fuldbyrdes ifølge konventionen.

37. **Anfægtelse af gyldighed som forsvar.**⁵⁹ Hvis licensgiver fører sag mod licenstagere for betaling af royalties, kan sidstnævnte svare ved at påstå, at den intellektuelle ejendomsret er ugyldig. Dette kan måske udgøre et forsvar mod kravet, medmindre licensaftalen indeholder en bestemmelse om, at der skal betales royalties uanset eventuel anfægtelse af gyldigheden af den intellektuelle ejendomsret (under antagelse af, at en sådan bestemmelse er lovlig). Hvis forpligtelsen til at betale royalties kun er til stede, hvis rettigheden er gyldig, skal domstolen, som behandler kravet om betaling af royalties, afgøre gyldighedsspørgsmålet. Dette betyder ikke, at kravet om betaling af royalties ikke længere er dækket af konventionen.⁶⁰ Den præjudicielle afgørelse om gyldighed skal ikke anerkendes ifølge konventionen.⁶¹

38. **Fuldbyrdelse af en dom baseret på en præjudiciel afgørelse.** Såfremt der anlægges sag for at fuldbyrde dommen om betaling af royalties, og den dom var baseret på en præjudiciel afgørelse om den intellektuelle ejendomsrets gyldighed, kan den domstol, som anmodningen forelægges, afvise at fuldbyrde dommen, hvis den præjudicielle afgørelse er uforenelig med en dom⁶² om gyldigheden af den intellektuelle ejendomsret, der blev afsagt af den relevante domstol i Staten, efter hvis lovgivning den intellektuelle ejendomsret opstod (normalt registreringsstaten).⁶³ Hvis tvisten om rettighedens gyldighed endvidere verserer i den pågældende Stat, kan den domstol, som anmodningen forelægges, suspendere fuldbyrdelsessagen for at afvente resultatet af gyldighedssagen. Kan den ikke suspendere sagen, kan den afvise den, forudsat at der kan anlægges en ny sag, når gyldighedsspørgsmålet er afgjort.⁶⁴

39. **Overtrædelsesprocedurer.** Artikel 2, stk. 2, litra *o*), udelukker sager om krænkelse af intellektuelle ejendomsrettigheder, bortset fra ophavsret og hertil knyttede rettigheder. Der er dog en vigtig undtagelse hertil. En overtrædelsessag, som anlægges eller kunne være anlagt for brud på en kontrakt mellem parterne, er ikke udelukket fra konventionens anvendelsesområde. Dette gælder tvister efter et påstået brud på en licensaftale, selv om det ikke er begrænset til sådanne aftaler. Hvis licenstagere ifølge licensaftalen må bruge

⁵⁹ Se punkt 77 nedenfor.

⁶⁰ Artikel 2, stk. 3. Det samme ville gælde, hvis licenstagere stiller modkrav om fortabelse.

⁶¹ Artikel 10, stk. 1.

⁶² Dette omfatter afgørelsen fra en patentmyndighed eller en anden kompetent myndighed.

⁶³ Artikel 10, stk. 3, litra *a*). Anerkendelse og fuldbyrdelse kan dog kun afvises, *i det omfang* dommen er baseret på gyldighedsafgørelsen. Dette følger af, at artikel 10, stk. 3, ikke skaber et uafhængigt grundlag for ikkeanerkendelse, men blot kvalificerer grundlaget i artikel 10, stk. 3. Se yderligere oplysninger nedenfor, punkt 197 *f*.

⁶⁴ Artikel 10, stk. 3, litra *b*). Ifølge hovedet til artikel 10, stk. 3, kan anerkendelse eller fuldbyrdelse dog nægtes eller udsættes. Det første ville normalt være passende ifølge litra *a*), og det sidste ifølge litra *b*).

retten på bestemte måder, men ikke andre, har han begået kontraktbrud, hvis han bruger retten på en måde, der er forbudt. Eftersom den pågældende ikke længere vil være beskyttet af licensen, kan han imidlertid også være skyldig i overtrædelse af den intellektuelle ejendomsret. Undtagelsen til artikel 2, stk. 2, litra o), betyder, at et sådant søgsmål er dækket af konventionen. Dette gælder også, hvis det anlægges som et erstatningsretligt søgsmål i stedet for som et søgsmål inden for kontrakt, dvs. at overtrædelsessager er dækket, selv om de anlægges som erstatningsretlige søgsmål, forudsat at de *kunne være* anlagt under påberåbelse af de aftaleretlige regler.

DEL III: KOMMENTAR TIL ARTIKLERNE

Artikel 1   *Anvendelsesområde*

40. **Tre begrænsninger.** Stk. 1 i artikel 1 gør det klart, at konventionens anvendelsesområde er begrænset på tre måder: Den gælder kun i internationale sager, den gælder kun for eksklusive værnetingsaftaler (dog med forbehold for artikel 22), og den gælder kun på det civil- og handelsretlige område.

41. **Definition af "international" med hensyn til kompetence.** I artikel 1, stk. 2, defineres "international" i forbindelse med kompetencereglerne (som findes i konventionens kapitel II). Det fastsættes, at en sag er international, medmindre følgende betingelser er opfyldt: For det første har parterne hjemsted⁶⁵ i samme kontraherende Stat, og for det andet har parternes retsforhold og alle andre relevante forhold i sagen, når der ses bort fra den aftalte domstols beliggenhed, udelukkende tilknytning til den pågældende Stat. Det betyder, at kompetencereglerne i konventionen finder anvendelse, enten hvis parterne ikke har hjemsted i den samme Stat, eller hvis andre relevante forhold i sagen, når der ses bort fra den aftalte domstols beliggenhed, har tilknytning til en anden Stat.

42. Virkningen af denne bestemmelse vil blive tydeligere, hvis vi ser på et eksempel. Lad os antage, at de kontraherende parter begge har hjemsted i Portugal.⁶⁶ Kontrakten er indgået i Portugal og skal opfyldes der. De vælger en domstol i Japan. Intet relevant forhold (bortset fra den valgte domstols beliggenhed) har tilknytning til en anden Stat end Portugal. En sådan sag vil ikke være international i forbindelse med konventionens kompetenceregler. Hvis den ene part i kontrakten anlægger sag mod den anden i Portugal, skal den portugisiske domstol derfor ikke ifølge konventionen anvende artikel 6 (for at fastslå, om den må gå videre med sagen). Indbringes tvisten for den valgte domstol i Japan, vil den japanske domstol ikke efter konventionen være forpligtet til at behandle sagen.⁶⁷ (Naturligvis er det

⁶⁵ Bestemmelserne om fastlæggelse af en enheds eller juridisk persons hjemsted er anført i artikel 4, stk. 2.

⁶⁶ I alle eksemplerne i denne rapport antages det, at konventionen er i kraft, og at de nævnte Stater er Parter i den, jf. erklæring s. 20 ovenfor.

⁶⁷ Da sagen ikke ville være dækket af konventionen, ville det ikke være nødvendigt for Japan at have fremsat en erklæring i henhold til artikel 19. En artikel 19-erklæring

muligt, at begge domstole ved anvendelse af deres nationale lovgivninger, ville komme til det samme resultat, som ville være fremkommet efter konventionen, hvis den havde fundet anvendelse.)

43. En anden konsekvens af den samme regel er, at hvis parterne i en sag, som er rent indenlandsk for Portugal, havde valgt en portugisisk domstol, og en af dem havde anlagt sag i en anden kontraherende Stat, ville domstolene i den anden Stat ikke efter konventionen være forpligtede til at afvise tvisten. Det er dog ikke sandsynligt, at denne situation vil opstå, eftersom det er usandsynligt, at nogen anden end en portugisisk domstol vil have kompetence i en sådan sag.

44. **Definition af "international" med hensyn til anerkendelse og fuldbyrdelse.** I artikel 1, stk. 3, defineres "international" i forbindelse med anerkendelse og fuldbyrdelse (konventionens kapitel III). Det hedder simpelthen, at en sag anses for at være international, når der anmodes om anerkendelse eller fuldbyrdelse af en udenlandsk dom. Som følge heraf bliver en sag, som ikke var international i henhold til artikel 1, stk. 2, da den oprindelige dom blev afsagt, international, hvis den skal anerkendes eller fuldbyrdes i en anden kontraherende Stat.

45. Hvis den valgte domstol i eksemplet i punkt 42 er beliggende i Portugal, vil enhver dom, den afsiger, kunne anerkendes og fuldbyrdes i andre kontraherende Stater, også hvis situationen er rent intern for Portugal. Denne tilgang til definering af "international" kan vise sig vigtig i praksis, eftersom sagsøgte måske kunne flytte sine aktiver ud af Portugal. Det var for at sikre dette resultat, at der blev vedtaget to forskellige definitioner af "international".

46. Bestemmelsen vil dog have andre konsekvenser. Hvis to personer med hjemsted i Portugal vælger en japansk domstol (i en situation, som i øvrigt er rent intern for Portugal), og den ene anlægger sag mod den anden der og opnår en retsafgørelse, bliver sagen international, hvis der anlægges sag om fuldbyrdelse af afgørelsen i en anden kontraherende Stat. Portugal vil efter konventionen være forpligtet til at fuldbyrde den japanske retsafgørelse, medmindre en portugisisk domstol har afsagt en modstridende dom i en tvist mellem de samme parter,⁶⁸ eller Portugal har fremsat en erklæring i henhold til artikel 20.⁶⁹

47. **Eksklusive værnetingsaftaler.** Et væsentligt hensyn i begrænsningen af konventionen til eksklusive værnetingsaftaler var at undgå de problemer, som ellers ville opstå med hensyn til *litispensens*.

---

ville kun være nødvendig, hvis sagen havde et udenlandsk islæt ud over forbindelserne med Portugal, men hvor det udenlandske islæt ikke havde tilknytning til Japan (f.eks. den ene parts hjemsted i Kina). I så fald ville konventionen finde anvendelse i henhold til artikel 1, stk. 2, og den japanske domstol ville derfor være forpligtet til at behandle sagen. Japan kunne undgå denne forpligtelse ved at fremsætte en erklæring i henhold til artikel 19.

⁶⁸ Artikel 9, litra f). Den portugisiske dom behøver ikke være afsagt før den japanske.

⁶⁹ Se punkt 231 ff. nedenfor.

48. Artikel 5 (hvorefter den valgte domstol skal behandle sagen) kan ikke finde anvendelse, da den gælder for ikkeeksklusive værnetingsaftaler, eftersom en anden domstol end den valgte kunne have fået tvisten indbragt først, og domstolen også kunne være berettiget til at behandle sagen, hvis værnetingsaftalen ikke var eksklusiv. Dette ville give anledning til spørgsmål om *litispens* og *forum non conveniens*, som det ville have været vanskeligt at løse på en acceptabel måde. Endvidere kan artikel 6 (som forbyder andre domstole end den valgte domstol at behandle sagen) ikke finde anvendelse, hvis værnetingsaftalen ikke var eksklusiv. Disse argumenter gælder ikke i samme udstrækning i anerkendelses- og fuldbyrdelsesfasen. Som følge heraf kan de kontraherende Stater i henhold til artikel 22 fremsætte gensidige erklæringer om at udvide konventionens bestemmelser om anerkendelse og fuldbyrdelse til ikkeeksklusive værnetingsaftaler, forudsat at visse betingelser er opfyldt.⁷⁰

49. **Det civil- og handelsretlige område.** Ligesom andre begreber, der bruges i konventionen, har det "civil- og handelsretlige område" en selvstændig betydning, idet det ikke medfører en henvisning til national lovgivning eller andre instrumenter. Begrænsningen til det civil- og handelsretlige område er almindelig i denne type internationale konventioner. Det har primært til formål at udelukke offentlig ret og strafferet.⁷¹ Grunden til at benytte ordet "civil-" og "handelsretlig" er, at "civil- og handelsretlig" i nogle retssystemer anses for at være adskilte og gensidigt udelukkende kategorier. Benyttelsen af begge termer er nyttig for de pågældende retssystemer. Det skader ikke systemer, hvor handelsretlige tvister er en underkategori af de civilretlige.⁷² Dog er visse områder, som klart ligger inden for det civil- og handelsretlige område, ikke desto mindre udelukket fra konventionens anvendelsesområde, jf. artikel 2.⁷³

Artikel 2 Udelukkelser fra anvendelsesområdet

50. **Forbrugeraftaler.** Det fastsættes i artikel 2, stk. 1, litra a), at konventionen ikke finder anvendelse på værnetingsaftaler, hvor en af parterne er en fysisk person, der hovedsageligt handler med henblik på at tilfredsstille personlige behov eller familiens eller en husholdnings behov (en forbruger). Denne udelukkelse dækker en aftale

⁷⁰ Se punkt 240 ff. nedenfor.

⁷¹ En tvist er imidlertid ikke udelukket fra konventionens anvendelsesområde, blot fordi en Stat, herunder en regering, et regeringsorgan eller en af Staten bemyndiget person, er part i tvisten. Artikel 2, stk. 5, som diskuteres i punkt 85 og 86, nedenfor.

⁷² For yderligere diskussion af det "civil- eller handelsretlige område", se s. 29-31 i Nygh/Pocar-rapporten (ovenfor, note 11).

⁷³ Se punkt 50 ff. nedenfor. Artikel 1, stk. 1, i det foreløbige konventionsudkast fra 1999 indeholdt yderligere en bestemmelse, hvori det udtrykkeligt blev fastslået, at konventionen ikke ville finde anvendelse på skat, told eller administrative anliggender. Denne bestemmelse blev ikke medtaget i senere udkast, fordi det blev anset for unødvendigt, da det blev betragtet som indlysende, at sådanne områder ikke kunne være civil- eller handelsrelaterede.

mellem en forbruger og en ikkeforbruger samt en aftale mellem to forbrugere.⁷⁴

51. **Arbejdskontrakter.** Artikel 2, stk. 1), litra b), udelukker værnetingsaftaler vedrørende arbejdskontrakter, herunder kollektive overenskomster, fra konventionens anvendelsesområde. En individuel arbejdskontrakt er en kontrakt mellem en arbejdsgiver og en individuel arbejdstager. En kollektiv overenskomst indgås mellem en arbejdsgiver eller en gruppe af arbejdsgivere og en gruppe af arbejdstagere eller en organisation såsom en fagforening (et fagforbund), som repræsenterer dem. Udelukkelsen gælder også for søgsmål med henblik på placering af erstatningsansvar i et arbejdsforhold, f.eks. hvis arbejdstageren påføres personskade under arbejdet.⁷⁵

52. **Andre udelukkede områder.** Artikel 2, stk. 2, fastsætter, at konventionen ikke finder anvendelse på de områder, der er anført i litra a) til p).⁷⁶ Som det fremgår af artikel 2, stk. 3, gælder denne udelukkelse kun, når et af de i stk. 2, nævnte områder er "genstand" (emnet eller et af emnerne)⁷⁷ i sagen.⁷⁸ Det betyder, at tvisten ikke er udelukket fra konventionens anvendelsesområde, hvis et af disse områder opstår som et præjudicielt spørgsmål i en sag, der har andre områder som deres genstand/emne.⁷⁹

53. Der er forskellige grunde til, at områderne i artikel 2, stk. 2, er udelukket. I nogle tilfælde er offentlige

⁷⁴ Nogle aftaler, som en fysisk person er part i, er ikke udelukket ved artikel 2, stk. 1, litra a), - f.eks. forretningsaftaler, hvor den ene part er eneindehaver (en enkeltperson, der handler som led i sin erhvervsmæssige virksomhed). Når aftalen indgås af en juridisk person, er det ikke nødvendigt, at den pågældende handler som led i sin erhvervsmæssige virksomhed. Artikel 2, stk. 1, litra a), udelukker ikke en værnetingsaftale indgået af et ministerium eller en velgørende organisation.

⁷⁵ En sådan tvist vil også ligge uden for konventionens anvendelsesområde i medfør af artikel 2, stk. 2, litra j). I nogle stater kan en arbejdstager ifølge lovgivningen anlægge sag direkte mod en arbejdsgivers forsikringsselskab med krav i forbindelse med personskade, hvis arbejdsgiver er insolvent. I de stater gælder konventionen heller ikke for arbejdstagers direkte krav mod arbejdsgivers forsikringsselskab, heller ikke selv om der forelå en værnetingsaftale mellem arbejdsgiver og arbejdstager. Artikel 17 ville heller ikke finde anvendelse her, eftersom tvisten ikke ville være "under" forsikringsaftalen. Artikel 2, stk. 1, litra b), og artikel 2, stk. 2, litra j), ville ikke berøre forholdet mellem arbejdsgiver og forsikringsselskab, jf. artikel 17.

⁷⁶ I det foreløbige konventionsudkast fra 1999 er nogle af disse områder omtalt i artikel 12, men i det udkast var de ikke udelukket fra konventionens anvendelsesområde, men var underlagt reglerne om enekompetence. Ikke desto mindre kan nogle af bemærkningerne til artikel 12 i Nygh/Pocar-rapporten hjælpe til at forstå konventionens endelige tekst.

⁷⁷ Ligesom den franske tekst ("*objet*") benyttes der i den engelske tekst ordet "object", på dansk "genstand", som er det ord, der tidligere blev benyttet i nogle af den slags konventioner (jf. artikel 16 i Bruxelleskonventionen på engelsk), men der kunne lige så godt have stået "subject", på dansk emne, som måske benyttes oftere i computing Law-systemer. Det skal betyde et område, tvisten direkte vedrører.

⁷⁸ Se et eksempel nedenfor, punkt 75 og 77.

⁷⁹ Afgørelsen af et præjudicielt spørgsmål er dog ikke i sig selv genstand for anerkendelse og fuldbyrdelse efter konventionen. Artikel 10, stk. 1.

hensyn eller tredjemands interesser involveret, og i så fald har parterne måske ikke ret til at klare sagen indbyrdes. I disse tilfælde har en særdomstol ofte enekompetence, som ikke kan tilsidesættes ved hjælp af en værnetingsaftale. I andre tilfælde finder andre multilaterale retsordninger anvendelse, således at der ikke er brug for konventionen, og det vil undertiden også være vanskeligt at afgøre, hvilket instrument der har forrang, hvis konventionen skulle dække et sådant område.⁸⁰

54. **Status samt rets- og handleevne.** Litra *a*) vedrører fysiske personers status samt deres rets- og handleevne. Dette omfatter tvister om skilsmisse, ophævelse af ægteskab eller børns slægtskab.

55. **Familie- og arveret.** Litra *b*) til *d*) vedrører familie- og arveret.⁸¹ I litra *b*), omfatter "underhold" børnebidrag. I litra *c*), omfatter "formueforholdet mellem ægtefæller" de særlige rettigheder, en ægtefælle i nogle retsområder har til ægtefællernes fælles bolig, mens "lignende partnerskabsforhold" dækker et forhold mellem ugifte par, i det omfang det anerkendes juridisk.⁸²

56. **Insolvens.** Litra *e*) udelukker insolvens, tvangsakkord og lignende forhold. Termen "insolvens" dækker fysiske personers konkurs samt opløsning eller likvidation af insolvente selskaber, men dækker ikke opløsning eller likvidation af selskaber af andre årsager end insolvens, som behandles i litra *m*). Termen "tvangsakkord" henviser til procedurer, hvorved debitor kan indgå aftaler med kreditorer om et moratorium på betaling af gæld eller gældssanering. Udtrykket "lignende forhold" dækker en bred vifte af andre metoder til at bistå insolvente personer eller enheder, så de kan blive solvente igen, samtidig med at aktiviteterne videreføres, som f.eks. kapitel 11 i USA's føderale konkurslovgivning, Federal Bankruptcy Code.⁸³

57. Tvister er udelukket fra konventionens anvendelsesområde ifølge litra *e*), hvis de direkte vedrører insolvens. Lad os f.eks. antage, at A (med hjemsted i Stat X) og B (med hjemsted i Stat Y) indgår en kontrakt, i henhold til hvilken B skylder A en sum penge.⁸⁴ Kontrakten indeholder en værnetingsaftale til fordel for domstolene i Stat Z. A erklæres siden konkurs som følge af en tvist i Stat X. Konventionen vil finde anvendelse på en tvist mod B med henblik på inddrivelse af gælden, også hvis sagen anlægges af en person udpeget til at forvalte A's konkursbo, så forudsat at udnævnelsen ifølge Stat X' insolvenslovgivning anerkendes i Stat Z, vil den pågældende træde i A's sted og vil være bundet af

⁸⁰ Se nogle eksempler nedenfor, punkt 58 og 64.

⁸¹ Nogle af disse områder behandles i andre Haagerkonventioner.

⁸² Disse bestemmelser er i vid udstrækning taget fra litra *a*), til *d*), i artikel 1, stk. 2, i det foreløbige konventionsudkast fra 1999, og deres anvendelsesområde gennemgås yderligere på s. 32-34 i Nygh/Pocar-rapporten.

⁸³ Der findes en identisk bestemmelse i artikel 1, stk. 2, litra *e*), i det foreløbige konventionsudkast fra 1999, og dens anvendelsesområde gennemgås yderligere på s. 34-35 i Nygh/Pocar-rapporten.

⁸⁴ Medmindre andet udtrykkeligt fremgår, skal det erindres, at det i alle eksemplerne i denne rapport antages, at konventionen er i kraft, og at de nævnte Stater er Parter i den, jf. erklæring s. 20 ovenfor.

værnetingsaftalen. Konventionen vil dog ikke finde anvendelse på spørgsmål vedrørende forvaltning af konkursboet – f.eks. rangordning af forskellige kreditorer.

58. **Personbefordring eller godstransport.** Litra *f*) udelukker kontrakter om national og international personbefordring og godstransport.⁸⁵ Dette omfatter transport til lands, til vands og i luften eller enhver kombination af de tre. International personbefordring eller godstransport er underlagt en række andre konventioner, f.eks. Haagreglerne om konnossementer.⁸⁶ Ved at udelukke disse områder undgås risikoen for en konflikt mellem konventioner.

59. **Søretlige områder.** Litra *g*) udelukker fem søretlige områder: havforurening, begrænsning af ansvaret for søretlige krav, havari og bugsering og bjærgning i nødsituationer. Anvendelsen af værnetingsaftaler på disse områder vil forårsage problemer for nogle Stater. Andre søretlige (skibsfartsrelaterede) områder, f.eks. søforsikring, bugsering og bjærgning i andre situationer end nødsituationer, skibsbygning og skibspant, er inkluderet.⁸⁷

60. **Konkurrencehindringer.** Konkurrencehindringer er udelukket ved litra *h*). Udelukkelsen er formuleret som "konkurrencehindringer", fordi der benyttes forskellige termer i forskellige lande og retssystemer for bestemmelser af lignende (om end ikke nødvendigvis identisk) materielt indhold. Standardudtrykket i USA er "anti-trust Law" ("antitrustlovgivning"), i Europa er det "competition Law", (konkurrenceret). Derfor benyttes begge udtryk i konventionen. Litra *h*), dækker ikke det, som undertiden kaldes "illoyal konkurrence" (på fransk *conurrence déloyale*) – f.eks. vildledende reklame eller at lade sine varer fremstå som en konkurrents.⁸⁸

61. Strafferetlige sager om konkurrencehindringer er ikke civil- eller handelsretlige områder, og derfor ligger de uden for konventionens anvendelsesområde, jf. artikel 1, stk. 1.⁸⁹

62. Konkurrencehindringer kan dog være genstand for privatretlige tvister. Den slags søgsmål kan opstå af et kontraktforhold – f.eks. når en sagsøger, som er part i en konkurrencebegrænsende aftale, påberåber sig aftalens

⁸⁵ Her omfatter "gods" passagerbagage.

⁸⁶ De blev vedtaget i 1924 og blev ændret ved Bruxellesprotokollen fra 1968. De kaldes undertiden for "Haag-Visbyreglerne".

⁸⁷ Se punkt 30, ovenfor.

⁸⁸ Referat fra det særlige udvalg om værneting og om anerkendelse og fuldbyrdelse af udenlandske retsafgørelser på det civil- og handelsretlige område (1.-9. december 2003), referat nr. 13, s. 2 (redegørelse fra formanden for redaktionsudvalget med introduktion til Working Document nr. 39 fra 2003, artikel 1, stk. 3, litra *g*), som svarede til artikel 2, stk. 2, litra *h*), i den endelige konventionstekst). Se endvidere referat nr. 1, s. 9 (førstesekretær), s. 10 (ekspert fra USA), referat nr. 4, s. 1 (ekspert fra New Zealand), og s. 2 (ekspert fra Schweiz). Den engelske tekst skulle således betyde det samme som den franske tekst, der benytter formuleringen "*les entraves à la concurrence*", på dansk konkurrencehindringer, en formulering, som ikke dækker illoyal konkurrence.

⁸⁹ Dette gælder også for strafferetslignende sager i henhold til artikel 81 og 82 i *traktaten om oprettelse af Det Europæiske Fællesskab* 2002.

ugyldighed, eller når en køber kræver tilbagebetaling af for høje priser, vedkommende har betalt sælger som følge af, at sidstnævnte er indgået i et priskartel eller har misbrugt sin dominerende stilling.⁹⁰ Et erstatningsretligt søgsmål for brud på antitrust-/konkurrenceretten, som både er muligt i USA og EU samt i nogle andre lande, er et vigtigt eksempel. Disse søgsmål er udelukket ved artikel 2, stk. 2, litra *h*), selv om de anlægges ifølge en værnetingsaftale, og også selv om de er mellem private parter.

63. Såfremt en person derimod anlægger sag mod en anden i forbindelse med en kontrakt, og sagsøgte hævder, at kontrakten er ugyldig, fordi den er en overtrædelse af antitrust-/konkurrencelovgivningen ligger sagen *ikke* uden for konventionens anvendelsesområde, eftersom antitrust-/konkurrenceretlige forhold ikke er genstand for sagen, men blot opstår som et præjudicielt spørgsmål.⁹¹ Sagens genstand er kravet ifølge kontrakten, dvs. at det primære spørgsmål, retten skal tage stilling til, er, om der skal afsiges dom mod sagsøgte, fordi han eller hun har begået kontraktbrud.

64. **Erstatningsansvar for atomskader.** Litra *i*) udelukker ansvar for atomskader. Det er emnet for forskellige internationale konventioner, som fastsætter, at den Stat, hvor der finder en atomulykke sted, har enekompetence for erstatningssøgsmål i forbindelse med skader som følge af ulykken.⁹² I nogle tilfælde kan der være pågældende konventioner forrang frem for denne konvention ifølge artikel 26. Der findes dog nogle Stater med atomkraftværker, som ikke er parter i nogen af konventionerne om erstatningsansvar for atomskader.⁹³ Disse Stater vil være tilbageholdende med hensyn til at tillade, at der anlægges en sag i en anden Stat ifølge en værnetingsaftale, for når operatørerne af atomkraftværker er omfattet af begrænset ansvar ifølge den pågældende Stats lovgivning, eller når der udbetales skadeserstatning af offentlige midler, ville en fælles kollektiv procedure i den pågældende Stat under dens interne lovgivning være nødvendig for at få en ensartet løsning med hensyn til ansvarsplacering og en retfærdig fordeling af de begrænsede midler mellem ofrene.

65. **Personskade.** Litra *j*) udelukker erstatningskrav vedrørende personskade og tort fremsat af eller på vegne af fysiske personer. Værnetingsaftaler er sandsynligvis sjældne i sådanne sager. Det synspunkt blev fremlagt for det diplomatiske udvalg, at "personskade" omfatter nervøst chok (selv om det ikke er ledsaget af fysisk skade) – f.eks. hvis man har været vidne til et familiemedlems

⁹⁰ Se L. Radicati di Brozolo, "Antitrust Claims: Why exclude them from the Hague Jurisdiction and Judgments Convention", *European Competition Law Review* 2004, bind 25, nr. 12, s. 780, punkt 782.

⁹¹ Se artikel 2, stk. 3.

⁹² Pariskonventionen om ansvar over for tredjemand på den nukleare energis område 1960 og ændringen hertil fra 2004, tillægskonventionen til Pariskonventionen 1963, og ændringen hertil fra 2004, Wienkonventionen om civilretligt ansvar for nuklear skade 1963, og ændringen hertil fra 1997, konventionen om supplerende erstatning for nuklear skade 1997, fællesprotokollen vedrørende anvendelsen af Wienkonventionen og Pariskonventionen 1988.

⁹³ F.eks. Canada, Kina, Japan, Korea og USA.

dødsfald – men ikke ydmygelse eller sårede følelser – f.eks. krænkelse af privatlivets fred eller bagvaskelse.⁹⁴

66. **Tingsskade.** Litra *k*) udelukker erstatningskrav uden for kontraktforhold⁹⁵, som er baseret på deliktansvar i forbindelse med tingsskade. Denne udelukkelse finder ikke anvendelse på kontraktlige erstatningskrav (i nogen situation) og gælder heller ikke erstatningskrav uden for kontraktforhold, som opstår af et kontraktforhold. Så den vil kun have begrænset virkning i praksis.

67. **Fast ejendom.** Litra *l*) udelukker *tingslige* rettigheder vedrørende fast ejendom samt leje og forpagtning af fast ejendom. Henvisningen til *tingslige* rettigheder bør fortolkes således, at de kun vedrører tvister om ejendomsret til eller andre *tingslige* rettigheder i fast ejendom, ikke tvister om fast ejendom, der ikke som deres genstand/emne har en *tingslig* ret. Det ville således ikke dække sager om skade på fast ejendom (om end sådanne sager måske kunne være udelukket ifølge litra *k*)), og det ville heller ikke dække et krav om skadeserstatning for misligholdelse af en kontrakt om salg af jord.⁹⁶

68. Leje og forpagtning af fast ejendom er udelukket af flere grunde. For det første er de i nogle lande underlagt en særlovgivning med det formål at beskytte lejereren/forpagteren. For så vidt som denne lovgivning finder anvendelse på private hjem, vil lejereren/forpagteren være forbruger, jf. artikel 2, stk. 1, litra *a*), og aftalen vil være udelukket i henhold til den bestemmelse. Lovgivningen kan dog også finde anvendelse i andre situationer. For det andet blev det under drøftelserne i det diplomatiske udvalg klart, at nogle leje- og forpagtningsforhold i visse retsområder anses for *tingslige* rettigheder og derfor ville være udelukket fra konventionens anvendelsesområde ved første del af litra *l*). Det blev anset for ønskeligt at behandle alle leje- og forpagtningsforhold på samme måde efter konventionen uanset deres retlige kvalifikation i intern ret.⁹⁷

69. Tvister vil ikke være udelukket fra konventionen, når de kun indirekte vedrører fast ejendom – f.eks. tvister vedrørende sælgers og købers rettigheder og forpligtelser ifølge en kontrakt om salg af en virksomhed, selv om den

⁹⁴ Se referatet fra den 20. samling, udvalg II: Referat nr. 20, punkt 3-7 og referat nr. 24, punkt 16-18. Det diplomatiske udvalg var klar over, at formuleringen i den franske tekst ("*les dommages corporels et moraux y afférents*") kan forekomme smallere, idet den kun dækker nervøst chok, når det er ledsaget af fysisk skade. Det var ikke muligt for det diplomatiske udvalg at finde et fransk udtryk, som tydeligere gengav, at udelukkelsen i litra *j*), også dækker nervøst chok, når dette er den eneste lidte skade uden også at dække sårede følelser eller skader på ens rygte (f.eks. bagvaskelse), som udtrykket "*dommages moraux*" benyttet alene ville have gjort. Derfor blev der anmodet om, at rapporten klart skulle gøre rede for udvalgets intention snarere end at udvide udelukkelsen på fransk ud over det, der udelukkes af den engelske tekst.

⁹⁵ "Delict" er det civil Law-begreb, som svarer til "tort" i computing Law-retssystemer.

⁹⁶ Det forhold, at domstolen måske skulle træffe afgørelse om et bispørgsmål vedrørende adkomst til jorden ville ikke påvirke dette, jf. artikel 2, stk. 3.

⁹⁷ Se referat nr. 13 fra den 20. samling, udvalg II, punkt 46-87, navnlig punkt 56, 76, 84 og 86.

omfatter et tilsagn om at overdrage leje af lokalerne. Derimod vil en tvist mellem en udlejer og en lejer om lejevilkårene være udelukket.

70. **Juridiske personer.** Litra *m*) udelukker juridiske personers gyldighed, ugyldighed eller opløsning, samt gyldigheden af beslutninger truffet af deres organer.⁹⁸ Det blev ikke anset for ønskeligt, at disse områder, der ofte involverer tredjeparters rettigheder, skulle fjernes fra domstolens kompetence, idet de ellers ville have kompetence på området, især da der ofte er tale om enekompetence.

71. **Intellektuel ejendomsret.** Litra *n*) og *o*) gælder for intellektuel ejendomsret. De skelner begge mellem ophavsret og hertil knyttede rettigheder på den ene side og alle andre intellektuelle ejendomsrettigheder på den anden. Disse vil blive diskuteret hver for sig.

72. **Ophavsret og hertil knyttede rettigheder.** Ophavsret og hertil knyttede rettigheder dækkes fuldt ud af konventionen. Det omfatter tvister vedrørende gyldighed eller krænkelse af sådanne rettigheder. Da en dom imidlertid kun kan anerkendes eller fuldbyrdes ifølge konventionen mod personer, der er bundet af værnetingsaftalen, kan en dom om gyldighed ikke have *in rem*-virkning ifølge konventionen.⁹⁹

73. **Tilknyttede rettigheder.** Tilknyttede rettigheder kaldes undertiden også beslægtede rettigheder. Eksempler på tilknyttede rettigheder omfatter:¹⁰⁰ udøvende kunstneres rettigheder (såsom skuespillere og musikere) til deres fremførelser, rettigheder for producenter af lydoptagelser (f.eks. kassetteindspilninger og Cd'er) til deres optagelser samt radio- og tv-selskabers rettigheder til deres radio- og tv-udsendelser.¹⁰¹

74. **Andre intellektuelle ejendomsrettigheder.**¹⁰² Litra *n*), og *o*) gælder kun for andre intellektuelle ejendomsrettigheder end ophavsret og tilknyttede rettigheder. Litra *n*), udelukker gyldigheden af sådanne rettigheder fra konventionen. Litra *o*), udelukker krænkelse af sådanne rettigheder, selv om det er med forbehold for en vigtig undtagelse. Disse to spørgsmål vil blive diskuteret hver for sig.

75. **Gyldighed.** Tvister, som vedrører gyldigheden af en anden intellektuel ejendomsret end ophavsret og tilknyttede rettigheder er undtaget fra konventionen. Tvister om tilbagekaldelse af en sådan rettighed eller en

erklæring om en sådan rettigheds gyldighed eller ugyldighed ligger således uden for konventionens anvendelsesområde. Dog gøres det klart i artikel 2, stk. 3, at en tvist om et område, der er dækket af konventionen, ikke er udelukket, blot fordi gyldigheden af en intellektuel ejendomsret optræder som et bispørgsmål i sagen. Som følge heraf er en tvist om fuldbyrdelse af en licensaftale om en intellektuel ejendomsret ikke undtaget, blot fordi sagsøgte gør en rettigheds ugyldighed gældende som forsvar. Det fastsættes dog i artikel 10, stk. 1, at afgørelsen om det præjudicielle spørgsmål om gyldighed ikke giver ret til uafhængig anerkendelse i andre kontraherende Stater.¹⁰³ Rettens endelige afgørelse¹⁰⁴ i tvisten under værnetingsaftalen vedrørende licensaftalen – f.eks. om betaling af en sum penge – kan anerkendes og fuldbyrdes ifølge konventionen.¹⁰⁵

76. **Kontrakter om intellektuel ejendomsret.** Konventionen finder anvendelse på kontrakter om intellektuelle ejendomsrettigheder såsom licensaftaler, distributionsaftaler, joint ventureaftaler, agenturaftaler og aftaler om udvikling af en intellektuel ejendomsret. En sag, der anlægges efter sådanne kontrakter – f.eks. en sag om betaling af royalties ifølge en licensaftale – er dækket af konventionen.

77. **Ugyldighed som forsvar.**¹⁰⁶ I en tvist i forbindelse med en kontrakt kan sagsøgte gøre gældende, at den intellektuelle ejendomsret er ugyldig. Hvis sagsøgers ret ifølge kontrakten – f.eks. retten til at få betalt royalties – afhænger af den intellektuelle ejendomsrets gyldighed, vil domstolen skulle afgøre spørgsmålet om gyldighed som et præjudicielt spørgsmål, før den kan træffe afgørelse om hovedsagen. Som det blev forklaret ovenfor, betyder det ikke, at tvisten ikke længere er dækket af konventionen. Der fastsættes særlige regler i artikel 10, stk. 3, vedrørende anerkendelse og fuldbyrdelse af dommen.¹⁰⁷

78. **Modkrav om ophævelse.** I stedet for at gøre ugyldighed gældende som forsvar, kan sagsøgte stille modkrav om ophævelse af den intellektuelle ejendomsret. Et sådant krav vil ligge uden for konventionens anvendelsesområde, fordi dets genstand vil være rettighedens gyldighed. Den kendsgerning, at kravet blev fremsat, betyder imidlertid ikke, at kravet ifølge kontrakten ikke længere vil være dækket af konventionen.

79. **Krænkelse.** Tvister vedrørende krænkelse (af intellektuelle ejendomsrettigheder, bortset fra ophavsret og hertil knyttede rettigheder) er udelukket, bortset fra tvister, som vedrører brud på en kontrakt mellem parterne vedrørende sådanne rettigheder, eller som kunne have vedrørt et kontraktbrud.¹⁰⁸ Dette betyder for det første, at

⁹⁸ Den samme sætning optræder (kun med verbale forskelle) i artikel 12, stk. 2, i det foreløbige konventionsudkast fra 1999. Bemærkningen hertil i Nygh/Pocar-rapporten findes på s. 65 og 66.

⁹⁹ *In rem*-virkning kaldes undertiden også "*arge omens*"-virkning.

¹⁰⁰ Se *aftalen om handelsrelaterede intellektuelle ejendomsrettigheder* (TRIPS) 1994, Del II afdeling 1, samt *WIPO-traktaten om udøvende kunstnere og fonogrammer* (WPPT) 1996, *Konventionen om beskyttelse for fremstillere af fonogrammer mod ulovlig kopiering af deres fonogrammer* (Genève 1971), og *International Convention for the Protection of Performers, Producers of Phonograms and Broadcasting Organizations* (Rom 1961).

¹⁰¹ Se TRIPS, artikel 14.

¹⁰² De følgende punkter i denne rapport omhandler kun andre intellektuelle ejendomsrettigheder end ophavsret og tilknyttede rettigheder.

¹⁰³ Se punkt 194 til 196, nedenfor.

¹⁰⁴ Se nærmere om forskellen mellem den "endelige afgørelse" og retsafgørelser om præjudicielle spørgsmål i punkt 194 og 195, nedenfor.

¹⁰⁵ Men se også artikel 10, stk. 3, som diskuteres nedenfor, punkt 197 til 201.

¹⁰⁶ Se også ovenfor, punkt 37.

¹⁰⁷ Se punkt 197 ff. nedenfor.

¹⁰⁸ Krænkelsessager, jf. artikel 2, stk. 2, litra *o*), omfatter sager, som anlægges for at opnå godtgørelse for handlinger, der finder sted mellem offentliggørelsen af en ansøgning og offentliggørelsen af registreringen af en intellektuel ejendomsret, sager, der anlægges for at få fastslået, at der

der skal være en kontrakt mellem parterne om rettigheden. Normalt vil værnetingsaftalen være indeholdt i den pågældende kontrakt. For det andet skal tvisten enten vedrøre brud på den pågældende kontrakt, eller det skal være en sag, der – selv om den anlægges som et erstatningsretligt søgsmål – kunne have været anlagt for kontraktbrud.¹⁰⁹

80. **Eksempel.** Det bedste eksempel er en licensaftale. Lad os antage, at aftalen giver licenstagere mulighed for at benytte den intellektuelle ejendomsret på bestemte måder, men ikke på andre. Hvis vedkommende bruger rettigheden på en måde, som er forbudt ifølge aftalen, vil han gøre sig skyldig i kontraktbrud. Hvis licensgiver sagsøger ham for kontraktbrud, vil sagen være dækket af konventionen. Hvis licenstagere imidlertid foretrækker at anlægge erstatningssag uden for kontrakt, vil sagen også ligge inden for konventionens anvendelsesområde, idet sagen kunne have været anlagt for kontraktbrud.

81. Denne bestemmelse er vigtig af en række grunde. I nogle lande skal parterne kun fremføre omstændighederne. Herefter er det op til domstolen at fastslå den rette retlige kvalifikation. Om domstolen vælger inden for eller uden for kontrakt kan afhænge af, hvad der er lettest at fastslå. I andre lande beslutter parterne selv, om de vil sagsøge inden for eller uden for kontrakt. De kan have gode grunde (såsom muligheden for at opnå en højere skadeserstatning) til at vælge det ene frem for det andet. Det bør ikke afhænge af disse tilfældige overvejelser, om en sag er dækket af konventionen eller ej.

82. **Offentlige registre.** Litra *p*) udelukker gyldigheden af indførelser i offentlige registre.¹¹⁰ Nogle mennesker betragter måske ikke dette som et civil- eller handelsretligt område. Men da nogle internationale instrumenter¹¹¹ indebærer enekompetence for tvister, hvis genstand er gyldigheden af sådanne indførelser, fandt man det bedre at udelukke dem eksplicit for at undgå tvivl.

83. **Forsikring.** Forsikrings- eller genforsikringsaftaler ligger ikke uden for konventionens anvendelsesområde, blot fordi de vedrører et af områderne i stk. 2. Det forhold, at den dækkede risiko ligger uden for konventionens anvendelsesområde, betyder ikke, at forsikringsaftalen ligger uden for konventionens anvendelsesområde. Således er forsikring af gods, der transporteres ad søvejen, ikke udelukket i henhold til artikel 2, stk. 2, litra *f*), og forsikring mod

---

ikke foreligger krænkelse, samt sager, der anlægges med henblik på at fastslå eller bekræfte en tidligere brugers ret til at bruge en opfindelse. Se referat nr. 7 fra den 20. samling, udvalg II, punkt 39 og 40.

¹⁰⁹ De eneste situationer, hvor litra *o*), udelukker et område, som ellers ville være dækket, er, når værnetingsaftalen gælder for krænkelse, som ikke udgør et brud på den kontrakt, hvori den er indeholdt, eller på en anden kontrakt mellem parterne, eller hvor parterne har indgået en værnetingsaftale vedrørende en krænkelse, som allerede var opstået, og som ikke vedrørte en kontrakt mellem parterne. Sådanne aftaler vil være sjældne.

¹¹⁰ Den samme sætning optræder (kun med verbale forskelle) i artikel 12, stk. 3, i det foreløbige konventionsudkast fra 1999. Bemærkningen hertil i Nygh/Pocar-rapporten findes på s. 66.

¹¹¹ F.eks. artikel 22, stk. 3, i Bruxellesforordningen.

erstatningsansvar for atomskader er ikke udelukket i henhold til artikel 2, stk. 2, litra *i*). Dette fremgår af artikel 17.¹¹²

84. **Voldgift.** Stk. 4 udelukker voldgiftsbehandling og lignende behandlingsformer.¹¹³ Dette bør fortolkes bredt og dækker alle tvister, hvor domstolen yder bistand til voldgiftsprocessen – f.eks. ved at afgøre, om en voldgiftsaftale er gyldig eller ej, pålægge parterne at gå videre til voldgift eller afbryde voldgiftssagen, tilbagekalde, ændre, anerkende eller fuldbyrde voldgiftskendelser, udpege eller afskedige voldgiftsmænd, fastsætte voldgiftsstedet eller forlænge tidsfristen for at afsige kendelser. Formålet med denne bestemmelse er at sikre, at den nuværende konvention ikke griber ind i eksisterende instrumenter om voldgift.¹¹⁴

85. **Regeringer.** Det fastsættes dog i artikel 2, stk. 5, at en tvist ikke er udelukket fra konventionens anvendelsesområde, blot fordi en Stat, herunder en regering, et regeringsorgan eller en af Staten bemyndiget person, er part i tvisten.¹¹⁵ Tvisten vil dog falde uden for konventionens anvendelsesområde, hvis den opstår som følge af en værnetingsaftale indgået på et område, som ikke er civil- eller handelsretligt.¹¹⁶ En offentlig myndighed har således ret til konventionens fordele og påtager sig dens byrder, når den indgår kommercielle transaktioner, men ikke når den handler under udøvelse af sin suverænitet.¹¹⁷ Som regel kan man sige, at hvis en offentlig myndighed gør noget, en almindelig borger kunne gøre, falder sagen formentlig inden for et civil- eller handelsretligt område. Hvis den derimod udøver regeringsbeføjelser, som almindelige borgere ikke har, vil sagen formentlig ikke høre under et civil- eller handelsretligt område.

86. To eksempler kan gøre dette tydeligere. Hvis et ministerium indkalder bud på levering af papir til udskrivning af dokumenter, og en udenlandsk virksomhed får kontrakten (der omfatter en værnetingsaftale), vil en tvist efter den kontrakt næsten sikkert være dækket af konventionen. Hvis en udlænding derimod ved indrejse i landet underskriver en kontrakt (som indeholder en værnetingsaftale), hvorefter han skal betale eventuelle bøder (strafferetlige sanktioner), han måtte blive pålagt som følge af sine aktiviteter i landet, ville en tvist efter den kontrakt næsten sikkert ligge uden for konventionens anvendelsesområde.¹¹⁸

---

¹¹² Se punkt 221 til 227, nedenfor.

¹¹³ En identisk bestemmelse kan findes i artikel 1, stk. 2, litra *g*), i det foreløbige konventionsudkast 1999. Den relevante passage i Nygh/Pocar-rapporten findes på s. 35.

¹¹⁴ Se en diskussion af forholdet mellem nogle traktater om voldgift og *konventionen om værnetingsaftaler* i A. Schulz, "The Future Hague Convention on Exclusive Choice of Court Agreements and Arbitration", Prel. Doc. No 32 fra august 2005 udarbejdet til den 20. samling i juni 2005.

¹¹⁵ Den samme bestemmelse er taget (kun med verbale forskelle) fra artikel 1, stk. 3, i det foreløbige konventionsudkast fra 1999. Bemærkningen hertil i Nygh/Pocar-rapporten findes på s. 35 og 36.

¹¹⁶ Se artikel 1, stk. 1, og diskussionen i punkt 49, ovenfor.

¹¹⁷ Se referat nr. 15 fra den 20. samling, udvalg II, punkt 58.

¹¹⁸ Under overvejelse af spørgsmål som disse skal det erindres, at det "civil- eller handelsretlige område", som det

87. **Staters immuniteter.** Ifølge artikel 2, stk. 6, er der intet i konventionen, der indskrænker privilegier og immuniteter, som er indrømmet Stater eller internationale organisationer for så vidt angår disse og deres ejendom.¹¹⁹ Årsagen til, at denne bestemmelse blev indsat i konventionen, var, at nogle delegerede mente, at artikel 2, stk. 5, kunne fejlfortolkes således, at den berørte disse områder. Artikel 2, stk. 6, skulle derfor gøre det klart, at det gør den ikke.¹²⁰

88. **Procesret.** Det var ikke hensigten, at konventionen skulle berøre de kontraherende Staters procesret, undtagen hvis det er specifikt fastsat. Uden for disse områder finder national procesret anvendelse som før, også i tvister ifølge konventionen.¹²¹ Der gives eksempler i de følgende afsnit, selv om disse langt fra er udtømmende.

89. En kontraherende Stat skal ikke efter konventionen tillade et retsmiddel, som ikke er tilgængeligt efter dens egen lovgivning, heller ikke når den skal fuldbyrde en udenlandsk dom, hvor et sådant retsmiddel var tilladt. Kontraherende Stater skal ikke skabe nye former for retsmidler af hensyn til konventionen. De bør dog anvende de fuldbyrdelsesforanstaltninger, som er tilgængelige ifølge deres nationale lovgivning med henblik på at give den udenlandske dom så meget virkning som muligt.

90. Tidsfrister for anlæggelse af sager eller andre foranstaltninger ifølge national lovgivning berøres ikke af konventionen. En tvist efter en værnetingsaftale eller en sag om fuldbyrdelse af en dom ifølge en sådan aftale, skal indbringes inden for de i den nationale lovgivning fastsatte frister. Dette gælder, uanset om tidsfrister karakteriseres som realitetsspørgsmål eller procedurespørgsmål.

91. Nationale bestemmelser vedrørende partsevne berøres ikke af konventionen. Hvis en enhed uden juridisk personlighed ikke kan anlægge en sag, kan den ikke efter konventionen anlægge en sag om fuldbyrdelse af en dom, heller ikke, selv om den domstol, som afsagde dommen, mente, at den kunne anlægge den pågældende sag.

92. National lovgivning afgør, om og under hvilke omstændigheder der iværksat appel og lignende retsmidler. Eksemplerne omfatter: appel til en højere domstol i den samme Stat, henvisning til De Europæiske Fællesskabers Domstol med henblik på fortolkning af fællesskabsrettens bestemmelser, herunder konventioner, som Fællesskabet er Part i, henvisning til en særdomstol med henblik på afgørelse af forfatningsretlige spørgsmål og henvisning til en patentmyndighed eller anden myndighed med henblik på afgørelse om et patents

---

bruges i konventionen, er et selvstændigt begreb, hvis betydning ikke afhænger af national lovgivning eller andre konventioner.

¹¹⁹ Denne bestemmelse er taget fra artikel 1, stk. 4, i det foreløbige konventionsudkast fra 1999. Bemærkningen her til i Nygh/Pocar-rapporten findes på s. 36.

¹²⁰ *Ibid.*

¹²¹ I tilfælde af anerkendelse og fuldbyrdelse gøres dette klart i artikel 14, hvor det fastsættes, at proceduren for anerkendelse og fuldbyrdelse af dommen følger lovgivningen i den Stat, hvor anmodningen er indgivet.

gyldighed. Nationale bevisregler finder anvendelse, også med henblik på at bevise, at der foreligger en værnetingsaftale, og om konventionens krav til formalia er opfyldt.

Artikel 3 Eksklusive værnetingsaftaler

93. **Definition: fem krav.** Medmindre en Stat har bestemt andet i henhold til artikel 22,¹²² finder konventionen kun anvendelse på værnetingsaftaler. Artikel 3, litra *a*), indeholder en definition på en sådan aftale. Definitionen indeholder følgende krav: for det første skal der foreligge en aftale mellem to eller flere parter, for det andet skal formkravene i litra *c*), være opfyldt, for det tredje skal aftalen udpege domstolene i en Stat eller en eller flere specifikke domstole i en Stat med udelukkelse af alle andre domstole, for det fjerde skal de(n) udpegede domstol(e) ligge i en kontraherende Stat, og endelig skal udpegelsen ske med det formål at afgøre allerede opståede tvister eller fremtidige tvister i forbindelse med et bestemt retsforhold.¹²³

94. **Det første krav.** En værnetingsaftale kan ikke fastslås ensidigt, der skal være enighed. Om der er tale om samtykke, afgøres normalt efter lovgivningen i Staten, hvor den valgte domstol er beliggende, herunder dens lovvalgsregler,¹²⁴ om end rets- og handleevne under nogle omstændigheder også afgøres af andre retssystemer.¹²⁵

95. Konventionen som helhed kommer først ind i billedet, hvis der foreligger en værnetingsaftale, og det forudsætter, at de grundlæggende faktuelle samtykkekrav findes. Hvis disse efter alle normale standarder ikke findes, vil en domstol have ret til at antage, at konventionen ikke finder anvendelse uden at skulle se på udenlandsk lovgivning.

96. Følgende er et eksempel.¹²⁶ X, som har hjemsted i Panama, sender en uopfordret e-mail til Y, der har hjemsted i Mexico, og fremsætter et tilbud på betingelser, som er særdeles ugunstige for Y. Tilbuddet indeholder en værnetingsklausul til fordel for domstolene i Ruritanien (en imaginær Stat) og slutter med følgende: "Hvis De ikke har svaret inden syv dage, anses De for at have accepteret dette tilbud." E-mailen slettes af Y's antispamsoftware, og han læser det aldrig. Efter syv dage hævder X, at der foreligger en kontrakt med en værnetingsaftale og anlægger sag ved domstolene i Ruritanien. Hvis der efter

---

¹²² I henhold til artikel 22 kan en Stat gennem en erklæring gensidigt udvide anvendelsen af kapitlet om anerkendelse og fuldbyrdelse til domme afsagt af en domstol, som blev udpeget i en ikkeeksklusiv værnetingsaftale. Se yderligere oplysninger nedenfor, punkt 240 f.

¹²³ Værnetingsaftalen skal naturligvis være gyldig og gældende på det relevante tidspunkt. Såfremt den ikke længere er i kraft – f.eks. fordi parterne er blevet enige om at ophæve den – er den ikke længere en værnetingsaftale med henblik på konventionen.

¹²⁴ Artikel 5, stk. 1, 6, litra *a*), og 9, litra *a*).

¹²⁵ I artikel 6, litra *b*), er der en henvisning til lovgivningen i domstolsstaten og i artikel 9, litra *b*), til lovgivningen i den stat, hvor anmodningen indgives. Rets- og handleevne er derfor underlagt to lovgivninger, se punkt 150.

¹²⁶ Medmindre andet udtrykkeligt fremgår, skal det erindres, at det i alle eksemplerne i denne rapport antages, at konventionen er i kraft, og at de nævnte Stater er Parter i den, jf. erklæring s. 20 ovenfor.

lovgivningen i Ruritanien – i modsætning til alle andre Stater i verden – skulle foreligge en kontrakt, og "værnetingsaftalen" dermed var gyldig, ville andre Stater, bl.a. Mexico, ikke desto mindre have ret til at behandle værnetingsaftalen som ikkeeksisterende.

97. Forudsat at de oprindelige parter godkender værnetingsaftalen, kan aftalen binde tredjeparter, som ikke udtrykkeligt gav deres samtykke hertil, hvis deres søgsmålsret afhænger af, at de overtager en af de oprindelige parter rettigheder og forpligtelser. Om dette er tilfældet, vil afhænge af den nationale lovgivning.¹²⁷

98. **Det andet krav.** Dette vedrører værnetingsaftalens form. De relevante bestemmelser er fastsat i litra c), som diskuteres nedenfor.

99. **Det tredje krav.** Dette kræver, at valget er eksklusivt, idet værnetingsaftalen skal fastsætte¹²⁸, at domstolene i en Stat eller en eller flere specifikke domstole i en Stat har *enekompetence*. Dette vil blive diskuteret nedenfor i forbindelse med litra b), ifølge hvilken en værnetingsaftale anses for at være eksklusiv, medmindre parterne udtrykkeligt har bestemt andet.¹²⁹

100. **Det fjerde krav.** Konventionen finder kun anvendelse på værnetingsaftaler til fordel for domstolene i en kontraherende Stat, hvilket betyder, at aftaler, hvori der er valgt domstole (eller en eller flere specifikke domstole) i en ikkekontraherende Stat ikke er dækket. F.eks.¹³⁰ kan det antages, at der indgås en værnetingsaftale, som fastsætter domstolene i Stat X, en ikkekontraherende Stat, mellem en part med hjemsted i Peru og en part med hjemsted i Venezuela. Hvis peruvianeren anlægger sag mod venezuelaneren i Venezuela, vil den venezuelanske domstol ikke skulle anvende artikel 6 (hvorefter den måske skulle suspendere eller afvise sagen).¹³¹ Anlægges sagen ved den valgte domstol i Stat X, vil domstolene i Peru eller Venezuela ikke efter konventionen skulle anerkende den efterfølgende dom.¹³²

101. **Det femte krav.** Det er, at udpegningen sker med henblik på at afgøre allerede opståede tvister eller fremtidige tvister i forbindelse med et bestemt retsforhold. Det fremgår klart, at værnetingsaftalen kan begrænses til eller omfatte tvister, som allerede er opstået. Den kan også dække fremtidige tvister, forudsat at de vedrører et bestemt retsforhold. Værnetingsaftalen er ikke begrænset til krav inden for kontrakt, men kan f.eks. dække krav uden for kontrakt som følge af et bestemt forhold. Således kan en værnetingsklausul i en partnerskabsaftale dække erstatningssager mellem

partnerne vedrørende partnerskabet. Om det ville være tilfældet i en bestemt sag, afhænger af aftalevilkårene.

102. **Aftaler, der anses for eksklusive.** Artikel 3, litra b), omhandler den vigtige bestemmelse (som foregribes i det tredje krav i litra a)), at en værnetingsaftale, som fastsætter, at tvister skal indbringes for domstolene i en kontraherende Stat eller for en eller flere nærmere angivne domstole i en kontraherende Stat, anses for at være eksklusiv, medmindre parterne udtrykkeligt har bestemt andet.¹³³

103. Det første element heri er, at værnetingsaftalen kan henvise til enten domstolene i en kontraherende Stat generelt eller til en eller flere nærmere angivne domstole i en kontraherende Stat. Således betragtes en aftale, der fastsætter "domstolene i Frankrig", som eksklusiv med henblik på konventionen, selv om den ikke angiver *hvilken* domstol i Frankrig, som skal behandle tvisten, og selv om den ikke eksplicit udelukker andre Staters domstoles kompetence. I et sådant tilfælde vil fransk lovgivning afgøre, for hvilken domstol eller domstole søgsmålet skal indbringes.¹³⁴ Med forbehold for en sådan bestemmelse kan sagsøger vælge en hvilken som helst domstol i Frankrig.

104. En aftale, der henviser til en bestemt domstol i Frankrig – f.eks. handelsretten i Paris – vil også være eksklusiv.¹³⁵ Det samme gælder en aftale, som fastsætter to eller flere nærmere angivne domstole i den samme kontraherende Stat – f.eks. "enten handelsretten i Paris eller handelsretten i Lyon". Det ville også være en eksklusiv værnetingsaftale. En aftale, hvori det fastsættes, at A kun må anlægge sag mod B ved handelsretten i Paris, og at B kun må anlægge sag mod A ved handelsretten i Lyon, ville også være en eksklusiv værnetingsaftale ifølge konventionen, fordi den udelukker domstolene i alle andre Stater. Aftalen ville dog ikke blive betragtet som eksklusiv ifølge konventionen, hvis de to domstole lå i forskellige Stater.

105. **Asymmetriske aftaler.** Undertiden udfærdiges en værnetingsaftale som eksklusiv for sager anlagt af den ene part, men ikke for sager, der anlægges af den anden part. Internationale låneaftaler udfærdiges ofte på den måde. Det kan anføres i en værnetingsklausul i en sådan aftale, at "Låntager kan udelukkende anlægge sag mod långiver ved domstolene i Stat X. Långiver kan anlægge sag mod låntager ved domstolene i Stat X eller ved domstolene i enhver anden Stat med kompetence efter dens lovgivning."

106. Det diplomatiske udvalg enedes om, at aftalen for at være omfattet af konventionen skal være eksklusiv, uanset hvilken af parterne der anlægger sag. Derfor er aftaler af den slags, der omtales i forrige punkt, ikke eksklusive værnetingsaftaler i forbindelse med

¹²⁷ Se referat nr. 2 fra den 20. samling, udvalg II, punkt 2 til 10. Se punkt 142, nedenfor.

¹²⁸ Det ville ikke i sig selv give domstolen kompetence ifølge konventionen blot at forsvare sagens realitet, eftersom dette ikke ville *fastsætte* den pågældende domstol efter artikel 3.

¹²⁹ Se punkt 102 til 104, nedenfor.

¹³⁰ Medmindre andet udtrykkeligt fremgår, skal det erindres, at det i alle eksemplerne i denne rapport antages, at konventionen er i kraft, og at de nævnte Stater er Parter i den, jf. erklæring s. 20 ovenfor.

¹³¹ Den kan dog suspendere eller afvise sagen ifølge national lovgivning.

¹³² De kan dog gøre det efter national lovgivning.

¹³³ Se den tilsyneladende første henvisning til konventionen i en afgjort sag i *The Hongkong and Shanghai Banking Corporation Limited mod Yusuf Suweyke*, 392 F. Supp. 2d 489 (EDNY 2005).

¹³⁴ Se artikel 5, stk. 3, litra b).

¹³⁵ De problemer, der opstår, når den valgte domstol ikke kan behandle sagen ifølge national lov, diskuteres nedenfor i punkt 135 ff.

konventionen.¹³⁶ De kan dog være underlagt konventionens bestemmelser om anerkendelse og fuldbyrdelse, hvis de pågældende Stater har fremsat erklæringer i henhold til artikel 22.¹³⁷

107. **Betydningen af "Stat" i tilfælde af forskellige retssystemer.** Ordet "Stat" kan have forskellige betydninger i forbindelse med en kontraherende Stat, hvor to eller flere retssystemer finder anvendelse i forskellige territoriale enheder for så vidt angår et i konventionen omhandlet område – f.eks. Canada, Kina, Det Forenede Kongerige eller USA. Ifølge artikel 25 kan det henvise til enten Staten som helhed – f.eks. Canada, Kina, Det Forenede Kongerige eller USA – eller til en territorial enhed i den pågældende Stat – f.eks. Ontario, Hong Kong, Skotland eller New Jersey. Både en klausul, der fastsætter "domstolene i USA", og en klausul, der fastsætter "domstolene i New Jersey" er derfor eksklusive værnetingsaftaler ifølge konventionen.¹³⁸

108. **Eksempler på eksklusive aftaler.** Ifølge artikel 3, litra *b*), anses en aftale, som fastsætter, at tvister skal indbringes for domstolene i en kontraherende Stat eller for en eller flere nærmere angivne domstole i en kontraherende Stat, for at være eksklusiv, medmindre parterne udtrykkeligt har bestemt andet. Derfor skal følgende betragtes som eksklusive værnetingsaftaler:¹³⁹

- "Domstolene i Stat X har kompetence til at behandle tvister i forbindelse med denne kontrakt".
- "Tvister i forbindelse med denne kontrakt indbringes for domstolene i Stat X."

109. **Eksempler på ikkeeksklusive aftaler.** Følgende vil ikke være eksklusive:¹⁴⁰

- "Domstolene i Stat X har ikkeeksklusiv kompetence til at behandle tvister i forbindelse med denne kontrakt".
- "Tvister i forbindelse med denne kontrakt kan indbringes for domstolene i Stat X, men dette udelukker ikke søgsmål ved domstolene i enhver anden Stat, som har kompetence ifølge sin lovgivning."
- "Tvister i forbindelse med denne kontrakt kan indbringes for domstol A i Stat X eller domstol B i Stat Y med udelukkelse af alle øvrige domstole."
- "Sager mod A kan udelukkende anlægges ved A's værneting i Stat A, sager mod B

¹³⁶ Se referat nr. 3 fra den 20. samling, udvalg II, punkt 2 til 11.

¹³⁷ Se punkt 240 *ff.* For eksempler på andre aftaler, som ikke ville være eksklusive i forbindelse med konventionen henvises til punkt 109.

¹³⁸ En klausul, der fastsætter "de statslige domstole i staten New Jersey eller forbundsdomstolene i den pågældende stat", vil også være en eksklusiv værnetingsaftale.

¹³⁹ Denne liste er ikke udtømmende. Se eksempler på ikkeeksklusive aftaler ovenfor, punkt 104 (sidste sætning), punkt 105, 106 og 109.

¹⁴⁰ Denne liste er ikke udtømmende.

kan udelukkende anlægges ved B's værneting i Stat B."

110. **Formkrav.** Litra *c*) omhandler formkrav. Disse er både nødvendige og tilstrækkelige i forbindelse med konventionen: en værnetingsaftale er ikke dækket af konventionen, hvis den ikke opfylder dem,¹⁴¹ men hvis den gør, kan der ikke stilles yderligere krav til formalia efter national ret. Således kan en domstol i en kontraherende Stat f.eks. ikke afvise at sætte en værnetingsaftale i kraft, fordi:

- den er skrevet på et fremmedsprog¹⁴²
- den ikke er skrevet med særlige fede typer
- den er skrevet med små typer
- den ikke er underskrevet af parterne adskilt fra hovedaftalen.¹⁴³

111. Det fastsættes i litra *c*), at værnetingsaftalen skal være indgået eller dokumenteret enten *i*) "skriftligt" eller *ii*) "ved brug af ethvert andet kommunikationsmiddel, der gør oplysningerne tilgængelige, så de senere kan konsulteres".

112. Når aftalen er skriftlig, afhænger dens formelle gyldighed ikke af, at den er undertegnet, om end en manglende underskrift kan gøre det vanskeligere at bevise aftalens eksistens. Den anden mulige form skal dække elektroniske datatransmissionsmidler eller -lagring. Dette omfatter alle normale muligheder, forudsat at dataene er tilgængelige, så der kan henvises til dem, og de kan forstås ved fremtidige lejligheder. Det dækker f.eks. e-mail og fax.¹⁴⁴

113. Aftalen skal enten indgås i den ene eller den anden af disse former, eller den skal *dokumenteres* heri. Konferencen afviste formuleringen "evidenced in writing" (med skriftlig bekræftelse) i den engelske tekst til fordel for "documented in writing" (dokumenteret skriftligt) med den begrundelse, at "evidenced in writing" kunne give det indtryk, at artikel 3, litra *c*), var en bevisregel. Parallelt hermed afviste konferencen formuleringen "*confirmé par écrit*" (bekræftet skriftligt) i den franske tekst til fordel for "*documenté par écrit*" (dokumenteret skriftligt) med den begrundelse, at "*confirmé par écrit*" kunne give det indtryk, at bestemmelsen indebar et element af hensigt.

¹⁴¹ I nogle kontraherende Stater kan lovgivningen fastsætte mindre rigide formkrav for værnetingsaftaler. Der kan også slet ikke være fastsat nogen formkrav. Konventionen udelukker ikke, at en domstol i en sådan Stat gennemfører en værnetingsaftale, som er gyldig efter dens lov, selv om de ikke opfylder formkravene i artikel 3, litra *c*). Hvis f.eks. værnetingsaftalen er gyldig efter den valgte domstols nationale ret, kan den pågældende domstol behandle sagen, selv om formkravene i artikel 3, litra *c*), ikke er opfyldt. Domstolene i andre kontraherende Stater skal ikke i henhold til konventionens artikel 6 afholde sig fra at behandle en sag, som er dækket af en sådan værnetingsaftale, og de er heller ikke i henhold til konventionens artikel 8 forpligtede til at anerkende og fuldbyrde dommen.

¹⁴² Forudsat at der stadig er samtykke.

¹⁴³ I nogle retssystemer kan disse krav være fastsat i den nationale lovgivning.

¹⁴⁴ Denne bestemmelses ordlyd var inspireret af artikel 6, stk. 1, i UNCITRAL's "modellov om e-handel" 1996.

114. Såfremt aftalen var mundtlig, og den ene part nedskrev den, betyder det ikke noget, om den pågældende var den, som drog fordel af den – f.eks. fordi den valgte domstol lå i vedkommendes Stat. Under alle omstændigheder skal der dog have været samtykke fra begge parter til den oprindelige mundtlige aftale.

115. Det fastsættes i artikel 3, litra *d*), at en eksklusiv værnetingsaftale, der indgår som en del af en kontrakt, skal anses for at være en selvstændig aftale, der er uafhængig af kontraktens øvrige bestemmelser. I overensstemmelse hermed kan den eksklusive værnetingsaftales gyldighed ikke anfægtes udelukkende med den begrundelse, at den kontrakt, den indgår i, ikke er gyldig. Gyldigheden af værnetingsaftalen skal nemlig afgøres uafhængigt efter kriterierne i konventionen.¹⁴⁵ Det er således muligt for den fastsatte domstol at antage, at kontrakten er ugyldig, uden at fratage værnetingsaftalen gyldighed. På den anden side er det naturligvis også muligt, at grunden til kontraktens ugyldighed også gælder for værnetingsaftalen. Det afhænger alt sammen af omstændighederne og gældende ret.

Artikel 4 Andre definitioner

116. **"Dom"**. Artikel 4 indeholder yderligere to definitioner. Den første i artikel 4, stk. 1, er "dom". Den er bredt defineret således, at den dækker enhver realitetsafgørelse, uanset hvad den kaldes, herunder en udeblivelsesdom.¹⁴⁶ Den udelukker en processuel afgørelse, men dækker en kendelse om omkostninger eller udgifter (også hvis den afsiges af en retsembedsmand i stedet for en dommer), forudsat at den vedrører en dom, som kan anerkendes eller fuldbyrdes efter konventionen. Den dækker ikke en afgørelse om at tilkende foreløbige foranstaltninger (foreløbige og sikrende retsmidler), da det ikke er en realitetsafgørelse.¹⁴⁷

117. **"Hjemsted"**. Artikel 4, stk. 2, definerer "hjemsted" for en enhed eller en juridisk person. Definitionen skal primært anvendes på selskaber og vil blive forklaret på dette grundlag.¹⁴⁸

118. Begrebet hjemsted spiller en rolle i artikel 1, stk. 2, (definition af en "international" sag i forbindelse med kompetence), artikel 20 (visse undtagelser til anerkendelse og fuldbyrdelse) og artikel 26 (forbindelsen med andre internationale aftaler). Det kunne også spille en rolle under artikel 19.

119. Det diplomatiske udvalgs problem med at definere juridiske personers hjemsted var at forene de forskellige opfattelser i lande med computing Law og lande, hvis retssystemer bygger på civil Law (romerretten) (civil Law-lande), samt opfattelser inden for civil Law-landene.¹⁴⁹

¹⁴⁵ Se artikel 5, stk. 1, samt artikel 6 og 9.

¹⁴⁶ Det ville dække en afgørelse truffet af en patentmyndighed, som udøver kvasiretslige funktioner.

¹⁴⁷ Vedrørende foreløbige retsmidler, se artikel 7.

¹⁴⁸ En Stat eller en offentlig myndighed i en Stat vil kun have hjemsted på den pågældende Stats territorium.

¹⁴⁹ Se en sammenlignende diskussion af disse områder i S. Rammeloo, *Corporations in Private International Law*, Oxford University Press 2001, kapitel 4 og 5.

120. Efter computing Law anses hjemstedets lovgivning traditionelt for at være vigtig for afgørelsen af spørgsmål vedrørende selskabets interne anliggender.¹⁵⁰ Det har rod i retssystemet, og det er det, som gør det til en juridisk person. Af kompetencemæssige hensyn er hovedforretningsstedet og stedet for selskabets centrale ledelse er også vigtige.¹⁵¹ Sidstnævnte er selskabets administrative center, det sted, hvor de vigtigste beslutninger træffes. Hovedforretningsstedet er centret for dets økonomiske aktiviteter. Skønt disse to funktioner normalt er placeret samme sted, kan de være forskellige. F.eks. kunne et mineselskab med hovedkontor i London (den centrale administration) drive sin minevirksomhed i Namibia (hovedforretningssted). Eftersom alle tre begreber er vigtige efter computing Law, fastsættes det i konventionen, at et selskab har hjemsted alle tre steder.

121. Skønt nogle retssystemer, som er baseret på civil Law, også opfatter hjemstedets ret som selskabets ret,¹⁵² støtter den fremherskende opfattelse "hovedkontorets" (*siège social*) ret. Hovedkontorets beliggenhed betragtes også som selskabets hjemsted. Der er dog to opfattelser af, hvordan hovedkontoret skal bestemmes. Ifølge den første opfattelse ser man på selskabets juridiske stiftelsesdokument (selskabets *statut*. Her vil der stå, hvor selskabets hovedkontor ligger. Det således bestemte hovedkontor kaldes *siège statutaire* (vedtægtsmæssige hjemsted).

122. *Siège statutaire* må dog ikke være selskabets hovedkontor. Den anden opfattelse er, at man bør se på det sted, hvor selskabet faktisk har sin centrale administration, undertiden kaldet *siège réel* (faktisk hjemsted). Dette svarer til computing Law-begrebet hovedkontor.

123. For at dække alle opfattelser var det derfor nødvendigt at inkludere *siège statutaire*, på engelsk "statutory seat" og på dansk "vedtægtsmæssigt hjemsted". Dette udtryk henviser dog ikke til selskabets hovedsæde som fastsat i en statut (lovgivning),¹⁵³ men som fastsat i *statut*, dvs. det dokument, som omhandler selskabets stiftelse – f.eks. stiftelsesoverenskomsten. I computing Law er den nærmeste ækvivalent "registered office".¹⁵⁴ I praksis vil den Stat, hvor selskabet har sit vedtægtsmæssige hjemsted næsten altid være den Stat, efter hvis lovgivning det blev stiftet eller dannet, mens den Stat, hvor det har den centrale administration normalt være den, hvor det har sit hovedforretningssted. På den anden side er det ikke ualmindeligt, at et selskab er stiftet i én Stat – f.eks. Panama – og har sit centrale administration og hovedforretningssted i et andet.

¹⁵⁰ Vedrørende England, se A. Dicey, J. Morris & L. Collins, *The Conflict of Laws*, 14th ed., af L. Collins & specialist editors, Sweet and Maxwell, London 2006, Rules 160(1) og 161 (s. 1335–1344), for USA, se *First National City Bank mod Banco Para El Comercio Exterior de Cuba*, 462 U.S. 611, 621, 103 S. Ct. 2591; 77 L. Ed. 2d 46 (1983).

¹⁵¹ For engelsk ret, se A. Dicey, J. Morris & L. Collins, *The Conflict of Laws*, 14th ed., af L. Collins & specialist editors, Sweet and Maxwell, London 2006, Rule 160(2) (s. 1336).

¹⁵² F.eks. Japan og Nederlandene.

¹⁵³ Det franske ord for "statute" er "*loi*" (lov).

¹⁵⁴ For Det Forenede Kongerige og Irland, se Bruxellesforordningen, artikel 60, stk. 2.

124. Artikel 5 er en af de "centrale bestemmelser" i konventionen. En værnetingsaftale ville være af ringe værdi, hvis den valgte domstol ikke behandlede tvisten, når den blev indbragt for den. Af denne grund fastsættes det i artikel 5, stk. 1, at en domstol, der er fastlagt i en eksklusiv værnetingsaftale, har kompetence til at behandle en tvist, som er omfattet af aftalen, medmindre aftalen er ugyldig i henhold til lovgivningen i den pågældende Stat. I henhold til artikel 5, stk. 2 kan den valgte domstol ikke erklære sig inkompetent under henvisning til, at tvisten bør indbringes for en domstol¹⁵⁵ i en anden Stat.¹⁵⁶

125. **Ugyldig.** "Ugyldighedsbestemmelsen" er den eneste almindeligt gældende undtagelse fra reglen om, at den valgte domstol skal behandle sagen.¹⁵⁷ Spørgsmålet om, hvorvidt aftalen er ugyldig, afgøres ifølge lovgivningen i den Stat, hvor den valgte domstol er beliggende. Formuleringen "lovgivningen i den Stat" omfatter den pågældende Stats lovvalgsregler.¹⁵⁸ Finder den valgte domstol således, at en anden Stats lovgivning bør anvendes efter dens lovvalgsregler, vil den anvende den pågældende lovgivning. Det kunne f.eks. være tilfældet, hvis værnetingsaftalens gyldighed ifølge den valgte domstols lovvalgsregler afgøres af den lov, der finder anvendelse på kontrakten som helhed – f.eks. den lov, parterne har fastsat i lovvalgsklausulen.

126. "Ugyldighedsbestemmelsen" finder kun anvendelse på materielle (ikke formelle) ugyldighedsgrunde. Den skal primært henvise til almindeligt anerkendte grunde som svig, fejltagelse, vildledende oplysninger, voldelig tvang og manglende rets- og handleevne.¹⁵⁹ Den hverken kvalificerer eller berører formkravene i artikel 3, litra c), der definerer de værnetingsaftaler, som er dækket af konventionen, og

¹⁵⁵ Kravet om at behandle sagen vil ikke blive overtrådt, hvis en domstol erklærer sig inkompetent under henvisning til, at tvisten bør afgøres af en voldgiftsmand.

¹⁵⁶ I tidligere udkast til konventionen, især det, som er indeholdt i Work Doc. nr. 1 fra 2005, hed det i det, der dengang var artikel 6, at hvis der var lovhjemmel hertil i den nationale ret, kunne den valgte domstol suspendere eller afvise den sag, den havde fået forelagt (men den havde ikke pligt hertil), for at få en afgørelse om gyldigheden af en intellektuel ejendomsret fra domstolen i registreringsstaten. (Bestemmelsen var mere kompliceret end det og kom i forskellige udgaver, men dette er essensen i den). Den blev slettet, fordi den blev betragtet som unødvendig, ikke fordi politikken blev ændret. Det diplomatiske udvalg anmodede om, at dette blev præciseret i den forklarende rapport, se referatet fra den 20. samling, udvalg II: Referat nr. 20, punkt 29 og 30, referat nr. 24, punkt 19, 21 f.

¹⁵⁷ Vedrørende en anden undtagelse, som gælder i særlige sager, se artikel 19.

¹⁵⁸ Hvis det ikke havde været hensigten, ville formuleringen have været "Statens nationale lovgivning".

¹⁵⁹ Rets- og handleevne omfatter offentlige organers kompetence til at indgå værnetingsaftaler. I artikel 6, litra b), og artikel 9, litra b), behandles manglende rets- og handleevne hver for sig, fordi man fandt det ønskeligt, at både lovgivningen i domstolsstaten og lovgivningen i den Stat, hvor den valgte domstol er beliggende, skulle anvendes, se punkt 150. I artikel 5 er den domstol, hvor sagen er anlagt, den valgte domstol, og det er således ikke nødvendigt at behandle den særskilt.

giver ingen plads til national lovgivning for så vidt angår form.

127. **Erklæring om inkompetence.** I henhold til artikel 5, stk. 2, kan den valgte domstol ikke erklære sig inkompetent under henvisning til, at tvisten bør indbringes for en domstol i en anden Stat. Denne bestemmelse styrker forpligtelsen, der er fastsat i artikel 5, stk. 1. Artikel 5, stk. 2, finder dog kun anvendelse på en domstol i en anden Stat, ikke en domstol i den samme Stat.¹⁶⁰

128. **Betydningen af "Stat" i henhold til artikel 5, stk. 2.** Hvad betyder "Stat" i denne sammenhæng? I tilfælde af en Stat, som udgør ét retsdistrikt, er der ingen problemer. Når Staten derimod omfatter en række territorier med forskellige retssystemer, som f.eks. USA, Canada eller Det Forenede Kongerige, er svaret mindre indlysende. I henhold til artikel 25, stk. 1, litra c), i konventionen skal en henvisning til "domstolen eller domstolene i en Stat" forstås som en henvisning til domstolen eller domstolene i den pågældende territoriale enhed.¹⁶¹ Heraf følger, at henvisningen i artikel 5, stk. 2, til "en domstol i en anden Stat" kan forstås som en henvisning til en domstol i en anden territorial enhed, hvor det er relevant.

129. Hvornår er det relevant at henvise til en territorial enhed i en Stat? Det kan afhænge af forskellige faktorer, herunder forholdet mellem den store enhed (f.eks. Det Forenede Kongerige) og underenhederne (f.eks. England og Skotland) efter den pågældende Stats lovgivning, men i forbindelse med artikel 5 er det vigtigste formentlig værnetingsaftalen. Hvis der heri henvises til "domstolene i England", vil England formentlig være den relevante territoriale enhed, og artikel 5, stk. 2, vil da udelukke de engelske domstole fra at erklære sig inkompetente til fordel for en domstol i Skotland. Skotland vil være en anden "Stat" i den forbindelse. Hvis værnetingsaftalen derimod henviste til "domstolene i Det Forenede Kongerige", vil "Stat" formentlig betyde Det Forenede Kongerige, og artikel 5, stk. 2, vil ikke udelukke en domstol i England fra at erklære sig inkompetent til fordel for en domstol i Skotland.

130. For USA kan situationen afhænge af, om den valgte domstol var en statslig¹⁶² domstol eller en forbundsdomstol. Hvis værnetingsaftalen fastlagde "domstolene i staten New York" vil ordet "Stat" i artikel 5, stk. 2, formentlig henvise til staten New York, ikke til USA, og i så fald ville domstolen i New York i henhold til artikel 5, stk. 2, være afskåret fra at erklære sig inkompetent til fordel for en domstol i f.eks. New Jersey.

131. Hvis der blev henvist til "domstolene i USA", ville artikel 5, stk. 2, ikke udelukke henvisning til en

¹⁶⁰ Vedrørende henvisning af sager mellem domstole i den samme Stat se artikel 5, stk. 3, litra b), som diskuteres i punkt 139, nedenfor.

¹⁶¹ Vedrørende situationen for organisationer for regional økonomisk integration såsom Det Europæiske Fællesskab se artikel 29, stk. 4.

¹⁶² Det skal erindres, at "stat" med lille "s" i konventionen og i denne rapport henviser til en territorial enhed i en forbundsstat (f.eks. en stat i USA), mens "Stat" med stort "S" henviser til en Stat i international forstand.

forbundsdomstol i en anden stat i USA, eftersom "Stat" formentlig ville betyde USA.¹⁶³ Det samme ville gælde, hvis henvisningen var til en specifik forbundsdomstol – f.eks. "Federal District Court for the Southern District of New York". Også her ville "Stat" betyde USA, og som følge heraf ville artikel 5, stk. 2, ikke udelukke en henvisning til en forbundsdomstol i en anden stat i USA.¹⁶⁴

132. **Forum non conveniens.** Der findes to retsopfattelser, som kan danne grundlag for en domstols overvejelser af, om tvisten skal afgøres af en domstol i en anden Stat. Den første er *forum non conveniens*.¹⁶⁵ Det er en doktrin, som hovedsagelig anvendes i computing Law-lande.¹⁶⁶ Dens præcise formulering varierer fra land til land, men generelt kan man sige, at den giver en kompetent domstol mulighed for at udsætte (suspendere) eller afvise sagen, hvis den finder, at en anden domstol ville være et mere hensigtsmæssigt forum.¹⁶⁷ Afsigelsen af en kendelse om udsættelse eller afvisning beror på skøn og indebærer en afvejning af alle relevante faktorer i den pågældende sag. Det gælder, uanset om sagen er blevet indledt ved en anden domstol (om end dette er en faktor, der kan tages i betragtning).

133. **Litispændens.** Den anden retsdoktrin er *litispændens*. Det er en doktrin, som hovedsagelig anvendes i civil Law-lande. Den kræver, at en domstol udsætter (suspenderer) eller afviser sagen, såfremt der ved en anden domstol er anlagt en sag, der omhandler samme genstand med samme grundlag mellem de samme parter.¹⁶⁸ Den er ikke skønsbaseret og indebærer ikke en afvejning af relevante faktorer for at fastslå, hvilken

domstol der er mest egnet, og finder kun anvendelse, når sagen allerede er indledt ved den anden domstol.

134. Artikel 5, stk. 2, udelukker, at nogen af disse doktriner benyttes, hvis den domstol, til fordel for hvilken sagen ville blive udsat eller afvist, er beliggende i en anden Stat, eftersom domstolen efter begge doktriner ville erklære sig inkompetent "under henvisning til, at tvisten bør indbringes for en domstol i en anden Stat."

135. **Materiel kompetence.** I henhold til artikel 5, stk. 3, litra *a*), berører artikel 5 ikke de nationale bestemmelser om materiel kompetence eller kompetencereglerne baseret på sagsgenstandens værdi. Udtrykket "materiel kompetence" kan have forskellige betydninger. Her henviser det til kompetencefordelingen mellem forskellige domstole i den samme Stat på grundlag af tvistens genstand. Det drejer sig ikke om at bestemme, hvilke domstole i Staten, der skal behandle sagen, men om, hvilken type domstol i en Stat, der skal behandle den. F.eks. kan der findes særdomstole for områder som skilsmisse, skatteforhold eller patenter. En særlig skattedomstol vil således mangle materiel kompetence til at behandle en sag om kontraktbrud. Så selv om parterne har indgået en eksklusiv værnetingsaftale og har fastlagt en sådan domstol, vil den ikke ifølge konventionen være forpligtet til at behandle sagen.

136. I nogle forbundsstater som Australien, Canada og USA kan materiel kompetence også henviser til kompetencefordelingen mellem statslige og føderale domstole.¹⁶⁹ Som regel kan man sige, at statslige domstole har materiel kompetence i alle sager, medmindre der findes en særlig bestemmelse, som fratager dem kompetence. Forbundsdomstole har derimod kun kompetence, hvis de ifølge en særlig bestemmelse har kompetence. Parterne kan ikke fravige disse bestemmelser. Foreligger der ikke materiel kompetence, kan en forbundsdomstol ikke behandle sagen, selv om parterne anerkender dens kompetence.

137. I nogle lande har visse domstole kun kompetence, hvis værdien af sagsgenstanden er større eller mindre end et bestemt beløb. Eftersom dette vedrører den nationale kompetencefordeling inden for en Stat, er det et spørgsmål om materiel kompetence som defineret ovenfor. Nogle Stater anvender dog ikke denne terminologi. Således henviser artikel 5, stk.3, litra *a*), specifikt til kompetence baseret på sagsgenstandens værdi. Bemærkningerne i det foregående punkt om materiel kompetence finder også anvendelse her.

138. **Interne procedureregler.** Som nævnt ovenfor¹⁷⁰ var det ikke meningen, at konventionen skulle berøre interne procedureregler (herunder domstolsskabte regler), som ikke vedrører international kompetence eller anerkendelse eller fuldbyrdelse af udenlandske domme. Nogle af disse regler kan udelukke en domstol fra at behandle sager under visse omstændigheder.

¹⁶³ Dommen ville kunne anerkendes og fuldbyrdes ifølge konventionen, eftersom det ville være en dom afsagt af en domstol fastlagt i en værnetingsaftale, jf. artikel 8, stk. 1.

¹⁶⁴ Der vil dog skulle tages "behørigt hensyn" til parternes valg, jf. artikel 5, stk. 3, litra *b*). Se artikel 8, stk. 5, med hensyn til, om dommen ville kunne anerkendes efter konventionen.

¹⁶⁵ Se J. Fawcett (ed.), *Declining Jurisdiction in Private International Law*, Clarendon Press, Oxford 1995.

¹⁶⁶ Det har sin oprindelse i Skotland, som har et blandet computing/civil Law-retssystem. Det finder stadig anvendelse i Skotland i dag og er også blevet indført i retssystemer baseret på civil Law som Quebec. Om anvendelse af denne doktrin og andre lovbestemte erstatninger i forbindelse med værnetingsklausuler se A. Schulz, "Mechanisms for the Transfer of Cases within Federal Systems", Prel. Doc. No 23 fra oktober 2003 udarbejdet til det særlige udvalg i december 2003.

¹⁶⁷ Om formuleringen i engelsk ret se A. Dicey, J. Morris & L. Collins, *The Conflict of Laws*, 14th ed., af L. Collins & specialist editors, Sweet and Maxwell, London 2006, Rule 31(2) (s. 461). Om formuleringen i USA se The American Law Institute, *Second Restatement on Conflict of Laws*, The American Law Institute Publishers, St Paul, Minn. 1971, § 84. Om yderligere diskussion af *forum non conveniens* med særlig henvisning til dens virkning på værnetingsaftaler se R. Brand, "Forum Selection and Forum Rejection in US Courts: One Rationale for a Global Choice of Court Convention", in J. Fawcett (ed.), *Reform and Development of Private International Law: Essays in Honour of Sir Peter North*, Oxford University Press 2002, s. 51.

¹⁶⁸ Se f.eks. artikel 27 i Bruxellesforordningen, hvorefter enhver anden ret end den, ved hvilken sagen først er anlagt, på embeds vegne skal erklære sig inkompetent, hvis det fastslås, at den domstol, ved hvilken sagen først er anlagt, er kompetent.

¹⁶⁹ Se en detaljeret diskussion af føderal og statslig kompetence i Australien, Canada og USA i A. Schulz, "Mechanisms for the Transfer of Cases within Federal Systems", Prel. Doc. No 23 fra oktober 2003.

¹⁷⁰ Punkt 88 til 92.

Bestemmelser om materiel kompetence er blot et eksempel. Andre eksempler er: regler, der udelukker visse parter (såsom fjendtlige udlændinge i krigstid) fra at anlægge sag, regler, der udelukker sagsanlæg mod bestemte parter (f.eks. regler om Staters/suveræn immunitet¹⁷¹), regler, der udelukker domstole fra at behandle bestemte tvister (f.eks. "act of state"-doktrinen, som den anvendes af USA), regler om, at sager skal anlægges inden for en bestemt frist (uanset om de vedrører procedure eller realitet), og regler om proceshabilitet (f.eks. reglerne om, at en enhed uden juridisk personlighed ikke kan anlægge sag). Nogle af disse områder er udtrykkeligt nævnt i konventionen,¹⁷² andre er ikke. Men selv om de ikke er udtrykkeligt nævnt – det er umuligt at dække alt – var det ikke meningen, at disse andre procedureregler skulle berøres af artikel 5.

139. **Intern kompetencefordeling.** Det fastsættes i artikel 5, stk. 3, litra *b*), at stk. 1 og 2, i artikel 5, ikke berører "den interne kompetencefordeling mellem domstolene i en kontraherende Stat."¹⁷³ Har parterne ikke fastlagt nogen nærmere angivet domstol – hvis værnetingsaftalen f.eks. kun henviser til "domstolene i Nederlandene" eller "domstolene i staten New Jersey" – er der ingen grund til, at de normale bestemmelser om intern kompetencefordeling ikke skulle finde anvendelse.¹⁷⁴

140. **En nærmere angivet domstol.** Selv om parterne fastlægger en nærmere angivet domstol – f.eks. Federal District Court for the Southern District of New York¹⁷⁵ eller Tokyo distriktsdomstol – finder de nationale bestemmelser om intern kompetencefordeling stadig anvendelse. Det er dog med forbehold for sidste sætning i litra *b*), der gælder, når domstolen har skønsbeføjelser med hensyn til, om den skal foretage henvisningen eller ej.¹⁷⁶ I henhold til den bestemmelse skal den valgte domstol nøje overveje parternes valg: når parterne har

valgt en nærmere angivet domstol, bør domstolen ikke uden videre tilsidesætte deres valg.¹⁷⁷

Artikel 6 Forpligtelser for en domstol, der ikke er valgt

141. Artikel 6 er den anden "centrale bestemmelse" i konventionen. Som andre bestemmelser finder den kun anvendelse, hvis værnetingsaftalen er eksklusiv, og kun hvis den valgte domstol er beliggende i en kontraherende Stat.¹⁷⁸ Den er rettet mod domstole i andre kontraherende Stater end domsstaten og kræver (undtagen under nærmere angivne omstændigheder), at de ikke behandler sagen, *dvs.* at de suspenderer eller afviser sagen, selv om de har kompetence efter deres nationale lovgivning. Denne forpligtelse er væsentlig, hvis værnetingsaftalens eksklusive karakter skal respekteres.

142. Artikel 6 finder kun anvendelse, hvis parterne i sagen er bundede af værnetingsaftalen. Normalt skal de være parter i aftalen, skønt der, som vi så ovenfor,¹⁷⁹ er omstændigheder, hvor nogen, der ikke er part i aftalen, ikke desto mindre vil være bundet af den.

143. Det følgende eksempel¹⁸⁰ illustrerer, hvordan konventionen kan fungere i tilfælde, hvor der er flere parter. Lad os antage, at A, som har hjemsted i Tyskland, sælger varer til B, som har hjemsted i Quebec (Canada). Kontrakten indeholder en værnetingsklausul til fordel for domstolene i Tyskland. Varerne leveres i Quebec, og B sælger dem til C, som også har hjemsted i Quebec. Kontrakten mellem B og C indeholder ingen værnetingsklausul. Hvis C påstår, at varerne er behæftede med mangler, kan han anlægge sag mod B i Quebec. Han kan også anlægge erstatningssag (uden for kontrakt) mod A i Quebec (såfremt domstolene i Quebec har kompetence efter deres ret), eftersom værnetingsaftalen ikke ville være bindende mellem A og C. Hvis C derimod kun anlægger sag mod B i Quebec, og B herefter ønsker at slutte sig til A som tredjepart, vil B ikke kunne gøre det, da værnetingsaftalen er bindende mellem A og B. I henhold til konventionens artikel 6 vil domstolen i Quebec skulle suspendere eller afvise en sag, B anlægger mod A.¹⁸¹ Konventionen vil således gå forud for bestemmelser i den nationale lovgivning, som uden konventionen kunne give mulighed for at forene A's sager i Quebec eller give domstolen mulighed for at udøve kompetence i forhold til kravet mod A.

144. I henhold til artikel 6 skal domstolen suspendere eller afvise "en tvist, der er omfattet af en eksklusiv værnetingsaftale". For at fastslå, om tvisten er omfattet af en sådan aftale, skal domstolen fortolke den. I henhold til

¹⁷¹ Se artikel 2, stk. 6.

¹⁷² Se f.eks. artikel 2, stk. 6.

¹⁷³ Det siger sig selv, at artikel 5, stk. 3, litra *b*), også finder anvendelse, når en sag henvises fra en domstol med sæde ét sted til den *samme* domstol med sæde et andet sted. Dette kan forekomme i visse lande – f.eks. Canada og Australien.

¹⁷⁴ Se, hvordan en eksklusiv værnetingsaftale påvirker flytningen fra en statslig domstol til en forbundsdomstol i mangfoldighedssager ifølge amerikansk ret før konventionen i *Dixon mod TSE International Inc.*, 330 F. 3d 396 (5th Cir. 2003), *Roberts & Schaefer Co. mod. Merit Contracting, Inc.*, 99 F. 3d 248 (7th Cir. 1996).

¹⁷⁵ Se ovenfor, punkt 136.

¹⁷⁶ Som anvendt i artikel 5, stk. 3, og i artikel 8, stk. 5, har "henvisning" en generel betydning, idet det ikke afspejler den terminologi, som benyttes i et nationalt retssystem. Det finder anvendelse, når en sag, som er påbegyndt ved én domstol flyttes til en anden. Dette kan ske efter en kendelse fra den domstol, hvor sagen først blev anlagt (f.eks. "transfer" (henvisning) i den amerikanske forbundsprocedures terminologi) eller efter en kendelse afsagt af den domstol, sagen er blevet henvist til (f.eks. "removal" (flytning) i den amerikanske forbundsprocedures terminologi).

¹⁷⁷ Virkningerne af en henvisning på anvendelsen af artikel 6 og 8 gennemgås nedenfor, se punkt 156 til 158 og 175 til 181, nedenfor.

¹⁷⁸ Dette følger af definitionen af "eksklusiv værnetingsaftale" i artikel 3, litra *a*).

¹⁷⁹ Punkt 97.

¹⁸⁰ Medmindre andet udtrykkeligt fremgår, skal det erindres, at det i alle eksemplerne i denne rapport antages, at konventionen er i kraft, og at de nævnte Stater er Parter i den, jf. erklæring s. 20 ovenfor.

¹⁸¹ Se referat nr. 2 fra den 20. samling, udvalg II, punkt 11 og 12.

artikel 3, litra *a*), i konventionen finder aftalen anvendelse på "allerede opståede tvister eller fremtidige tvister i forbindelse med et bestemt retsforhold". Ved fortolkning af aftalen skal domstolen afgøre, hvad det pågældende retsforhold er, og hvilke tvister aftalen gælder for. Den skal f.eks. afgøre, om en værnetingsklausul i en låneaftale finder anvendelse på en erstatningssag anlagt af en låntager mod en långiver med henblik på fuldbyrdelse af aftalen angiveligt i misbrugsøjemed.

145. Er tvisten dækket af en eksklusiv værnetingsaftale, skal domstolen enten suspendere eller afvise den, medmindre en af undtagelserne finder anvendelse.

146. **Fem undtagelser.** I artikel 6 fastsættes fem undtagelser fra reglen om, at tvisten skal suspenderes eller afvises. Når en af undtagelserne finder anvendelse, hæves forbuddet mod at behandle sagen. Konventionen er således ikke til hinder for, at domstolen udøver denne kompetence, da den kan være kompetent ifølge sin egen lovgivning. Artikel 6 skaber dog ikke en konventionsbaseret kompetenceregulering, og den kræver heller ikke, at den domstol, hvor sagen er anlagt, udøver en kompetence, den har efter sin egen lovgivning: lovgivningen i domstolsstaten afgør, om den har kompetence eller ej,¹⁸² og om den kan udøve denne kompetence.¹⁸³

147. Litra *a*) og *b*) i artikel 6 svarer til "ugyldighedsbestemmelsen" i artikel II, stk. 3, i *New Yorkkonventionen om anerkendelse og fuldbyrdelse af udenlandske voldgiftskendelser* fra 1958, mens litra *d*) og *e*), dækker samme område som "ude af kraft, eller at den ikke kan gennemføres" i samme bestemmelse i *New Yorkkonventionen*. Litra *c*) i artikel 6 var nødvendig, fordi den ret, som ikke er valgt, men ved hvilken sagen er anlagt, normalt ikke vil kunne anvende sin egen lovgivning til at afgøre gyldigheden af en værnetingsaftale. Der skulle derfor gøres en undtagelse for det tilfælde, hvor en efterkommelse af aftalen ville være klart uretfærdig eller ville være i åbenbar modstrid med grundlæggende ordre public-principper i domstolsstaten. Disse undtagelser forekommer mere komplekse end dem i *New Yorkkonventionen*, men ved nærmere undersøgelse vil man se, at de er meget lig undtagelserne i *New Yorkkonventionen* og ikke går længere end dem. Det var også det diplomatiske udvalgs klare hensigt. Bestemmelsernes tilsyneladende kompleksitet skyldes, at det diplomatiske udvalg sigtede mod større klarhed og præcision end de ret forenklede bestemmelser i *New Yorkkonventionens* artikel II, stk. 3. Ikke desto mindre kan retspraksis efter *New Yorkkonventionen* være en værdifuld vejledning til fortolkning af konventionen.

148. De første to undtagelser – i litra *a*) og *b*) – er mere eller mindre standard, men den tredje og fjerde – i litra *c*) og *d*) – skal kun finde anvendelse under de mest

¹⁸² Hvis domstolen under alle omstændigheder ikke ville være kompetent ifølge sin egen lovgivning, behøver den ikke overveje, om en af undtagelserne ifølge artikel 6 finder anvendelse.

¹⁸³ F.eks. kan domstolen ifølge sin egen lovgivning være forhindret i at erklære sig kompetent på grund af en *litispændingsregel*.

ekstraordinære omstændigheder. Hvis disse sidste to undtagelser skulle gælde for bredt, ville hele konventionens formål blive undergravet.

149. **Den første undtagelse: ugyldig.** Den første undtagelse er, når aftalen er ugyldig af en hvilken som helst grund, bl.a. manglende rets- og handleevne efter lovgivningen i den Stat, hvor den valgte domstol er beliggende.¹⁸⁴ Det er modstykket til bestemmelsen i artikel 5, stk. 1.¹⁸⁵ Mens den domstol, ved hvilken sagen anlægges, vil være den valgte domstol ifølge parternes aftale og vil anvende sin egen lovgivning i henhold til artikel 5, stk. 1, vil den domstol, ved hvilken sagen anlægges (men som ikke er valgt) ifølge artikel 6, litra *a*), imidlertid ikke anvende sin egen lovgivning.¹⁸⁶ Dette er anderledes i forhold til *New Yorkkonventionen* fra 1958, hvori det ikke er nærmere angivet, hvilken lovgivning der skal anvendes til at afgøre en voldgiftsaftales gyldighed.¹⁸⁷ Ved at specificere den gældende lov bidrager konventionens artikel 6, litra *a*), til at sikre, at den domstol, ved hvilken sagen er anlagt og den valgte domstol træffer konsekvente retsafgørelser om gyldigheden af værnetingsaftalen.

150. **Den anden undtagelse: manglende rets- og handleevne.** Den anden undtagelse er, når en af parterne manglede rets- eller handleevne til at indgå aftalen ifølge lovgivningen i domstolsstaten.¹⁸⁸ Også her omfatter "lovgivning" den pågældende Stats lovvalgsregler.¹⁸⁹ Når det afgøres, om værnetingsaftalen er ugyldig, skal den valgte domstols lovgivning anvendes af domstole i alle kontraherende Stater i henhold til artikel 5, 6 og 9. I tilfælde af rets- og handleevne blev det imidlertid betragtet som for ambitiøst at fastlægge en ensartet lovvalgsregel for alle de kontraherende Stater. Derfor vil den domstol, ved hvilken sagen anlægges, i henhold til artikel 6, litra *b*), derudover anvende den lovgivning, som fastlægges i dens egne lovvalgsregler for spørgsmålet om rets- og handleevne.¹⁹⁰ Da manglende rets- og handleevne også ville gøre aftalen ugyldig, jf. artikel 6, litra *a*), betyder det, at rets- og handleevne afgøres *både* af den valgte domstols lovgivning og af lovgivningen i domstolsstaten.¹⁹¹ Hvis en part ifølge begge lovgivninger manglede rets- og handleevne til at indgå aftalen, vil den domstol, ved hvilken sagen er anlagt, ikke skulle suspendere eller afvise tvisten.

151. **Den tredje undtagelse (første led): klart uretfærdig.** Den tredje undtagelse er, når efterkommelse

¹⁸⁴ Det skal erindres, at "lovgivningen i den Stat, hvor den valgte domstol er beliggende" omfatter den pågældende Stats lovvalgsregler.

¹⁸⁵ Diskuteret overfor i punkt 125 f.

¹⁸⁶ Se fodnote 159, ovenfor.

¹⁸⁷ Se artikel II, stk. 3.

¹⁸⁸ I artikel 6, litra *b*), og artikel 9, litra *b*), henviser "part" til en af de oprindelige parter i værnetingsaftalen, ikke til en anden person, som er part i tvisten.

¹⁸⁹ Se punkt 125, ovenfor.

¹⁹⁰ I en anerkendelses- eller fuldbyrdelsessag vil den domstol, som anmodningen forelægges for, også anvende sine egne lovvalgsregler ved afgørelsen af spørgsmål om rets- og handleevne i henhold til artikel 9, litra *b*), se nedenfor, punkt 184.

¹⁹¹ Se referat nr. 8 fra den 20. samling, udvalg II, punkt 50 til 59.

af aftalen ville være "klart uretfærdig" eller ville være i "åbenbar modstrid med grundlæggende ordre public-principper i domstolsstaten". I nogle retssystemer vil den første del blive anset for at være dækket af den anden. Jurister fra de pågældende systemer vil anse det for umiddelbart indlysende, at en aftale, som vil være klart uretfærdig nødvendigvis ville stride mod ordre public-principper. I sådanne retssystemer kan det første led måske være overflødig. I andre retssystemer henviser begrebet ordre public til almene interesser – den brede offentligheds interesser – snarere end til en bestemt persons interesser, herunder en part. Af den grund er begge led nødvendige.

152. Udtrykket "klart uretfærdig" kan dække det ekstraordinære tilfælde, hvor en af parterne ikke ville få en retfærdig retssag i den fremmede Stat, måske på grund af manglende uvildighed eller korrupsion, eller hvis der var andre særlige årsager knyttet til den pågældende part, som ville udelukke ham eller hende fra at optræde som sagsøger eller sagsøgt ved den valgte domstol. Aftalen kunne også være indgået under særlige omstændigheder – f.eks. hvis den var en følge af svig. Standarden skal være høj, og bestemmelsen giver således ikke en domstol mulighed for at se bort fra en værnetingsaftale, blot fordi den ikke ville være bindende ifølge national ret.

153. **Den tredje undtagelse (andet led): ordre public-principper.** Formuleringen "åbenbar modstrid med grundlæggende ordre public-principper i domstolsstaten" har til formål at sætte barren højt. Den henviser til de grundlæggende normer eller principper i den pågældende Stat. Den tillader ikke den domstol, som har fået forelagt anmodningen, at behandle sagen, blot fordi den valgte domstol måske teknisk set overtræder en obligatorisk bestemmelse i domstolsstaten.¹⁹² Som i tilfældet klart uretfærdig skal standarden være høj, idet bestemmelsen ikke giver en domstol mulighed for at se bort fra en værnetingsaftale, blot fordi den ikke ville være bindende ifølge national ret.

154. **Den fjerde undtagelse: manglende mulighed for iværksættelse.** Den fjerde undtagelse er, når aftalens parter af ekstraordinære grunde, som de ikke har indflydelse på, ikke med rimelighed kan iværksætte aftalen. Denne undtagelse finder anvendelse på tilfælde, hvor det ikke ville være muligt at anlægge sagen ved den valgte domstol. Det behøver ikke være absolut umuligt, men situationen skal være ekstraordinær. Et eksempel kunne være, at der er krig i den berørte Stat, og dens domstole ikke fungerer. Et andet eksempel kunne være, at den valgte domstol ikke længere eksisterer eller er blevet ændret så grundlæggende, at den ikke længere kan betragtes som den samme domstol. Denne undtagelse kan betragtes som en anvendelse af "doctrine of frustration" (eller lignende doktriner om umulighed), hvorefter en kontrakt bringes til ophør, hvis det ikke længere er muligt at opfylde den på grund af en uforudset og

¹⁹² Her omfatter "ordre public-principper" de internationale grundlæggende retsprincipper i den pågældende Stat, se referat nr. 9 fra det særlige udvalg om værneting og om anerkendelse og fuldbyrdelse af udenlandske retsafgørelser på det civil- og handelsretlige område (21.-27. april 2004), s. 1-3.

grundlæggende ændring i omstændighederne efter dens indgåelse.¹⁹³

155. **Den femte undtagelse: sagen behandles ikke.** Den femte undtagelse er, når den valgte domstol har afvist at behandle sagen. Man kunne synes, at dette var dækket af den fjerde undtagelse, men det er tilstrækkeligt anderledes til at fortjene at blive behandlet for sig. Dens formål er at undgå retsnægtelse, idet det skal være muligt for *en eller anden* domstol at behandle sagen.

156. **Henvisning af sagen** Det blev forklaret ovenfor,¹⁹⁴ at artikel 5 ikke påvirker bestemmelser om den interne kompetencefordeling mellem domstolene i en kontraherende Stat. I henhold til artikel 5, stk. 3, litra *b*), kan domstolene i en kontraherende Stat således henvise sagen fra den domstol, ved hvilken den blev anlagt, til en anden domstol i den samme kontraherende Stat. Såfremt værnetingsaftalen generelt omhandlede domstole i den berørte Stat (f.eks. "domstolene i Sverige"), ville en henvisning til en anden domstol i den pågældende Stat ikke have nogen konsekvenser med hensyn til artikel 6. Afgørelsen ville stadig blive truffet af den valgte domstol, og artikel 6, litra *e*), ville således ikke finde anvendelse. Hvis værnetingsaftalen derimod henviste til en bestemt domstol i den pågældende Stat (f.eks. "Stockholm byret"), ville en henvisning til en anden domstol i den samme Stat udløse anvendelsen af artikel 6, litra *e*), eftersom den valgte domstol (Stockholm byret) ville have afvist at behandle sagen.

157. **Første eksempel.** Denne skelnen bliver tydeligere, hvis vi ser på to eksempler.¹⁹⁵ I det første vælger parterne "domstolene i Sverige". Den ene part anlægges sag ved Stockholm byret, og domstolen henviser sagen til Göteborg byret. Da sidstnævnte også er en domstol i Sverige, anses den for at være den valgte domstol. Derfor kan det ikke siges, at den valgte domstol har afvist at behandle sagen. Artikel 6, litra *e*), finder ikke anvendelse. Hvis den ene part indbringer den samme sag for en domstol i Rusland, vil den russiske domstol derfor i henhold til artikel 6 suspendere eller afvise sagen.

158. **Andet eksempel.** Såfremt parterne derimod havde valgt "Stockholm byret", og byretten, når sagen blev anlagt her, havde henvist den til Göteborg byret, ville den valgte domstol have afvist at behandle sagen. Artikel 6, litra *e*), ville finde anvendelse, fordi Göteborg byret ikke var den valgte domstol. Hvis den ene af parterne skulle anlægge sag i Rusland, ville den russiske domstol derfor ikke ifølge artikel 6 være udelukket fra at behandle sagen.¹⁹⁶

159. Hvis den domstol, hvortil sagen er blevet henvist, har afsagt dom, afgør artikel 8 og 9, om dommen skal anerkendes og fuldbyrdes i andre kontraherende Stater. Når en domstol i henhold til andet punktum i artikel 8,

¹⁹³ Ifølge tysk lovgivning kunne det f.eks. dækkes af doktrinen om *Wegfall der Geschäftsgrundlage*.

¹⁹⁴ Se ovenfor, punkt 139 ff.

¹⁹⁵ Medmindre andet udtrykkeligt fremgår, skal det erindres, at det i alle eksemplerne i denne rapport antages, at konventionen er i kraft, og at de nævnte Stater er Parter i den, jf. erklæring s. 20 ovenfor.

¹⁹⁶ Den kan beslutte, at den ifølge sin egen lovgivning skal erklære sig inkompetent (*litispensens*-doktrinen).

stk. 5, afviser at anerkende eller fuldbyrde afgørelsen fra den domstol, hvortil sagen blev henvist af den valgte domstol, vil den ikke ifølge artikel 6 være udelukket fra selv at behandle sagen, såfremt artikel 6, litra e), finder anvendelse.

Artikel 7 *Foreløbige foranstaltninger og sikrende retsmidler*

160. Det fastsættes i artikel 7, at foreløbige foranstaltninger og sikrende retsmidler ikke er omfattet af denne konvention. Den hverken kræver eller udelukker, at en domstol i en kontraherende Stat indrømmer, afslår eller ophæver sådanne foranstaltninger og sikrende retsmidler, og den berører heller ikke en parts ret til at anmode herom. I denne artikel er der primært tale om foreløbige foranstaltninger til at beskytte en af parternes stilling under afventning af den valgte domstols afgørelse,¹⁹⁷ selv om den også kunne dække foranstaltninger indrømmet efter domsafsigelsen til fremme af fuldbyrdelsen heraf. En kendelse om indefrysning af sagsøgte aktiver er et indlysende eksempel. Et andet eksempel er et midlertidigt forbud, som forhindrer sagsøgte i at gøre noget, som angiveligt er en krænkelse af sagsøgers rettigheder. Et tredje eksempel kunne være en kendelse om fremlæggelse af bevis til brug i sagen ved den valgte domstol. Alle disse foranstaltninger skal understøtte værnetingsaftalen ved at gøre den mere effektiv. De bidrager således til at nå konventionens formål. Ikke desto mindre ligger de fortsat uden for dens anvendelsesområde.

161. En domstol, som indrømmer en foreløbig foranstaltning eller et sikrende retsmiddel, gør det ifølge sin egen lovgivning. Konventionen kræver ikke, at foranstaltningen indrømmes, men udelukker heller ikke domstolen fra at gøre det. Det kræves ikke, at domstole i andre kontraherende Stater anerkender eller fuldbyrder den, men de er heller ikke udelukket fra at gøre det. Det afhænger alt sammen af den nationale ret.

162. Naturligvis kan den domstol, som er fastlagt i værnetingsaftalen, indrømme enhver foreløbig foranstaltning og ethvert sikrende retsmiddel, den finder passende. Såfremt en foreløbig foranstaltning – f.eks. et forbud – nedlagt af en domstol, efterfølgende gøres permanent, vil det kunne fuldbyrdes ifølge konventionen i andre kontraherende Stater.¹⁹⁸ Er det blot midlertidigt, udgør det ikke en "dom", jf. artikel 4, stk. 1.¹⁹⁹ I så fald kan domstole i andre kontraherende Stater fuldbyrde det efter deres nationale lovgivning, men vil ikke være forpligtede hertil ifølge konventionen.

163. Såfremt der – efter at den valgte domstol har afsagt dom²⁰⁰ – anlægges sag med henblik på anerkendelse og fuldbyrdelse af dommen i en kontraherende Stat, hvor der blev truffet foreløbige foranstaltninger, skal den Stat, hvor anmodningen indgives, i henhold til artikel 8 ophæve de foreløbige foranstaltninger (hvis de stadig er i kraft), i det

¹⁹⁷ Foranstaltningen kan træffes enten før eller efter indledning af sagen ved den valgte domstol.

¹⁹⁸ Artikel 8.

¹⁹⁹ Se punkt 116, ovenfor.

²⁰⁰ Det skal erindres, at "dom" ifølge artikel 4, stk. 1, i konventionen betyder en realitetsafgørelse.

omfang de er uforenelige med forpligtelserne i den Stat, hvor anmodningen blev indgivet ifølge konventionen. F.eks. hvis en anden domstol end den valgte træffer afgørelse om indefrysning af aktiver for at beskytte en rettighed, sagsøger påberåber sig, men den valgte domstol fastslår, at sagsøger ikke har en sådan ret, skal den domstol, der traf indefrysningsafgørelsen, ophæve den, når den valgte domstols dom er betinget af anerkendelse efter konventionen, og domstolen, som traf indefrysningsafgørelsen, skal anerkende den.

Artikel 8 *Anerkendelse og fuldbyrdelse*

164. Artikel 8 er den tredje "centrale bestemmelse" i konventionen. Det fastsættes heri, at en dom afsagt af en domstol i en kontraherende Stat, der er valgt i en eksklusiv værnetingsaftale, skal anerkendes og fuldbyrdes i de andre kontraherende Stater.²⁰¹ Den første og vigtigste betingelse for anerkendelse og fuldbyrdelse er derfor, at der foreligger en eksklusiv værnetingsaftale, som fastlægger en oprindelsesdomstol, som skal ligge i en kontraherende Stat.²⁰² Det er ikke nødvendigt, at domstolen har lagt aftalen til grund for sin kompetence. Artikel 8 dækker også situationer, hvor oprindelsesdomstolen, selv om den er fastlagt i en eksklusiv værnetingsaftale har lagt andet til grund for sin kompetence såsom sagsøgte hjemsted.

165. *Révision au fond (prøvelse af sagens realitet).* Artikel 8, stk. 2, forbyder prøvelse af sagens realitet (selv om den tillader en begrænset prøvelse, alt efter hvad der er nødvendigt for at anvende bestemmelserne i konventionens kapitel III). Det er en standardbestemmelse i konventioner af denne slags. Uden den kunne udenlandske domme i nogle lande blive behandlet af den domstol, som anmodningen forelægges for, som om det var en appelret, der behandlede en appel fra oprindelsesdomstolen.

166. **Faktiske omstændigheder.** I henhold til andet punktum i artikel 8, stk. 2, er den domstol, anmodningen forelægges for, bundet af de faktiske omstændigheder, som oprindelsesdomstolen har lagt til grund for sin kompetence, medmindre der er tale om en udeblivelsesdom. I denne bestemmelse betyder "kompetence" kompetence ifølge konventionen. Derfor finder artikel 8, stk. 2, ikke anvendelse, når oprindelsesdomstolen lagde noget andet til grund for sin kompetence end værnetingsaftalen. Når oprindelsesdomstolen derimod lagde værnetingsaftalen til grund for sin kompetence, finder bestemmelsen anvendelse på aftalens formelle eller materielle gyldighed, herunder parternes rets- og handleevne til at indgå den. Når den domstol, anmodningen forelægges, anvender f.eks. artikel 8, stk. 1, og skal afgøre, om

²⁰¹ Det diplomatiske udvalg forstod det dog således, at en kontraherende Stat ikke er forpligtet til at fuldbyrde en dom om et ikkemonetært retsmiddel, hvis dette ikke er muligt ifølge dets retssystem. Den bør dog give den udenlandske dom den størst mulige virkning ifølge sin nationale lovgivning. Se punkt 89, ovenfor.

²⁰² Den situation, hvor den valgte domstol henviser sagen til en anden domstol i den samme kontraherende Stat, behandles i artikel 8, stk. 5.

oprindelsesdomstolen var "fastlagt i en eksklusiv værnetingsaftale", vil den skulle acceptere de faktiske omstændigheder, der blev fastslået af oprindelsesdomstolen. Den skal dog ikke acceptere dens juridiske vurdering af de pågældende faktiske omstændigheder. Hvis oprindelsesdomstolen f.eks. konstaterede, at værnetingsaftalen blev indgået ved elektroniske midler, som opfylder kravene i artikel 3, litra *c*), *pkt. ii*), er den domstol, som anmodningen forelægges, bundet af den faktiske omstændighed, at aftalen blev indgået elektronisk. Den kan ikke desto mindre fastslå, at artikel 3, litra *c*), *pkt. ii*), ikke var opfyldt, fordi graden af tilgængelighed ikke var tilstrækkelig til at opfylde kravene i artikel 3, litra *c*), *pkt. ii*). Den samme bestemmelse vil finde anvendelse på spørgsmålet om rets- og handleevne under artikel 9, litra *b*), idet den domstol, som anmodningen forelægges, vil være bundet af de faktiske omstændigheder, oprindelsesdomstolen lagde til grund vedrørende dette spørgsmål, men vil vurdere disse omstændigheder efter sin egen lovgivning.²⁰³

167. Situationen er en anden med hensyn til grunde til ikkeanerkendelse, der er fastsat i litra *c*), *d*) og *e*), i artikel 9. Disse omhandler ikke kompetence ifølge konventionen, men ordre public-principper og retsplejprincipper. Den domstol, anmodningen forelægges, skal derfor selv i overensstemmelse med disse litraer afgøre, om stævningen eller et hermed ligestillet processkrift blev forkyndt for sagsøgte, om der skete svig, eller om rettergangen var retfærdig. Oprindelsesdomstolens påvisning af, at der f.eks. ikke forekom bestikkelse, kan ikke binde den domstol, anmodningen forelægges.²⁰⁴

168. Det samme gælder også med hensyn til retsplejprincipperne i litra *e*). Lad os antage, at sagsøgte modsætter sig anerkendelse og fuldbyrdelse med den begrundelse, at sagen var uforenelig med de grundlæggende retsplejprincipper i den Stat, hvor anmodningen blev indgivet. Han hævder, at han ikke kunne tage til oprindelsesstaten for at forsvare sig i sagen, fordi han ville have været i fare for fængsling af politiske grunde. Hvis oprindelsesdomstolen fastslår, at dette ikke var sandt, kan det ikke binde den domstol, som anmodningen forelægges. Er der tale om retsplejprincipper, skal domstolen, som anmodningen forelægges, selv kunne træffe afgørelse.

169. Resultatet er som følger: Oprindelsesdomstolens realitetsafgørelser i sagen kan ikke vurderes af den domstol, anmodningen forelægges for, uanset om de vedrører faktiske eller retlige spørgsmål. Oprindelsesdomstolens afgørelser om værnetingsaftalens gyldighed og anvendelsesområde kan ikke vurderes, for så vidt de vedrører faktiske spørgsmål.²⁰⁵

²⁰³ Ved anvendelse af artikel 9, litra *a*), vil den domstol, anmodningen forelægges for, dog ikke kun være bundet af de faktiske omstændigheder, jf. artikel 8, stk. 2, men også af oprindelsesdomstolens (positive) juridiske vurdering af værnetingsaftalens gyldighed, se nedenfor, punkt 182.

²⁰⁴ Det samme gælder en appelrets påvisning af, at dommeren i første instans ikke var skyldig i korrupsion.

²⁰⁵ Ved anvendelse af artikel 9, litra *a*), vil den domstol, anmodningen forelægges for, dog ikke kun være bundet af

Oprindelsesdomstolens afgørelser om afvisningsgrunde i henhold til litra *c*), *d*) og *e*), er ikke bindende for den domstol, som anmodningen forelægges for, uanset om de vedrører faktiske eller retlige spørgsmål.

170. "**Anerkendelse**" og "**fuldbyrdelse**". Det fastsættes i artikel 8, stk. 3, at en dom kun vil blive anerkendt, hvis den har retskraft i oprindelsesstaten, og kun vil blive fuldbyrdet, hvis den kan fuldbyrdes i oprindelsesstaten. Dette giver anledning til at skelne mellem anerkendelse og fuldbyrdelse. Anerkendelse betyder, at den domstol, som anmodningen forelægges for, accepterer oprindelsesdomstolens fastlæggelse af de juridiske rettigheder og forpligtelser. Hvis oprindelsesdomstolen f.eks. fastslog, at sagsøger havde eller ikke havde en bestemt rettighed, accepterer den domstol, anmodningen forelægges for, at dette er tilfældet.²⁰⁶ Fuldbyrdelse betyder, den domstol, anmodningen forelægges for, anvender sine retlige procedurer til at sikre, at sagsøgte efterlever den dom, oprindelsesdomstolen har afsagt. Træffer oprindelsesdomstolen den afgørelse, at sagsøgte skal betale sagsøger 1 000 EUR, sikrer den domstol, anmodningen forelægges for, at pengene overdrages til sagsøger. Da dette ville være retligt uholdbart, hvis sagsøgte ikke skyldte sagsøger 1 000 EUR, skal der forud for eller samtidig med en afgørelse om at fuldbyrde dommen logisk set ske en anerkendelse af dommen. I modsætning hertil behøver anerkendelse ikke ledsages eller efterfølges af en fuldbyrdelse. Fastslog oprindelsesdomstolen f.eks., at sagsøgte ikke skyldte sagsøger penge, kan den domstol, anmodningen forelægges for, simpelthen anerkende dette resultat. Hvis sagsøger anlægger sag mod sagsøgte igen vedrørende det samme krav, men for den domstol, anmodningen forelægges for, vil anerkendelsen af den udenlandske dom være nok til at afvise sagen.

171. På baggrund af denne skelnen er det let at se, hvorfor det er fastsat i artikel 8, stk. 3, at en dom kun vil blive anerkendt, hvis den har retskraft i oprindelsesstaten. At have retskraft betyder, at den er retsmyndig og gældende. Såfremt den ikke har retskraft, vil den ikke være en gyldig afgørelse af parternes rettigheder og forpligtelser. Har den ikke retskraft i oprindelsesstaten, bør den således ikke anerkendes efter konventionen i nogen anden kontraherende Stat. Ophører dommen med at have retskraft i oprindelsesstaten, bør den derefter heller ikke anerkendes efter konventionen i nogen anden kontraherende Stat.²⁰⁷

de faktiske omstændigheder, jf. artikel 8, stk. 2, men også af oprindelsesdomstolens (positive) juridiske vurdering af værnetingsaftalens gyldighed, se nedenfor, punkt 182.

²⁰⁶ Hvis oprindelsesdomstolen afsagde en anerkendelsesdom om, hvorvidt der forelå et bestemt retsforhold mellem parterne eller ej, accepterer den domstol, anmodningen forelægges for, at den pågældende dom afgør de spørgsmål, den har fået forelagt.

²⁰⁷ På den 19. diplomatiske samling, som blev afholdt i juni 2001, blev den følgende tekst indsat i kantet parentes i artikel 25 i det foreløbige konventionsudkast fra 1999: "En dom som omhandlet i stk. 1, anerkendes fra det tidspunkt og så længe, den har retsvirkning i oprindelsesstaten." Den aktuelle tekst skulle ifølge den 20. diplomatiske samling, som blev afholdt i juni 2005, have samme betydning.

172. Hvis dommen ikke kan fuldbyrdes i oprindelsesstaten, bør den tilsvarende heller ikke fuldbyrdes efter konventionen andre steder. Det er naturligvis muligt, at dommen har retskraft i oprindelsesstaten uden at kunne fuldbyrdes der. Fuldbyrdelsen kan suspenderes, indtil en klagesag er afgjort (enten automatisk, eller fordi retten har afsagt kendelse herom). I så fald vil fuldbyrdelse ikke være mulig i andre kontraherende Stater, før sagen er løst i oprindelsesstaten. Hvis dommen ophører med at kunne fuldbyrdes i oprindelsesstaten, bør den derefter heller ikke fuldbyrdes efter konventionen i en anden kontraherende Stat.²⁰⁸

173. **Retsafgørelser, der kan appelleres.** I henhold til artikel 8, stk. 4, kan anerkendelse eller fuldbyrdelse udsættes eller afslås, hvis dommen er appelleret i oprindelsesstaten, eller hvis fristen for ordinær appel af afgørelsen²⁰⁹ ikke er udløbet.²¹⁰ Det betyder, at den domstol, anmodningen forelægges, kan udsætte eller afslå anerkendelse eller fuldbyrdelse, hvis, og så længe som dommen kan tilsidesættes eller ændres af en anden domstol i oprindelsesstaten. Den er dog ikke forpligtet hertil.²¹¹ Nogle domstole kan foretrække at fuldbyrde dommen.²¹² Tilsidesættes den senere i oprindelsesstaten, annulleres fuldbyrdelsen af den domstol, anmodningen blev forelagt for. Domhaver kan blive pålagt at stille sikkerhed for, at domsskyldner ikke lider skade.

174. I henhold til artikel 8, stk. 4, har den domstol, anmodningen forelægges for, mulighed for enten at suspendere fuldbyrdelsesprocessen eller afvise at fuldbyrde dommen. Det fastsættes dog videre, at hvis den

domstol, anmodningen forelægges for, vælger sidstnævnte mulighed, vil det ikke være til hinder for en senere anmodning om fuldbyrdelse, når situationen i oprindelsesstaten er afklaret. Her betyder afvisning derfor afgørelse uden materiel eller negativ retskraft.

175. **Henviste sager.** I henhold til artikel 8, stk. 1, skal dommen være afsagt af en domstol, der er valgt i en eksklusiv værnetingsaftale. Det skal erindres, at det i henhold til artikel 5, stk. 3, litra b), er tilladt at henvise en sag fra den domstol, hvor sagen blev anlagt, til en anden domstol i den samme kontraherende stat. Som det blev forklaret ovenfor,²¹³ er det ikke noget problem, hvis værnetingsaftalen fastlagde domstolene i en kontraherende Stat generelt (f.eks. "domstolene i Sverige"). Hvis der var fastlagt en bestemt domstol (f.eks. "Stockholm byret"), og den domstol henviser sagen til en anden domstol (f.eks. Göteborg byret), vil en dom afsagt af sidstnævnte ikke være en dom afsagt af den valgte domstol, og den vil derfor ikke være omfattet af artikel 8, stk. 1.

176. I henhold til artikel 8, stk. 5, gælder artikel 8 dog også for en dom afsagt af en domstol i en kontraherende Stat efter en henvisning²¹⁴ af sagen, jf. artikel 5, stk. 3. Anvendelsen af artikel 8 udvides således til også at dække sådanne sager. Det hedder dog videre i artikel 8, stk. 5, at, hvis den valgte domstol selv kunne bestemme, om sagen skulle henvises, kan det nægtes at anerkende eller fuldbyrde dommen over for en part, der rettidigt i oprindelsesstaten har gjort indsigelse mod henvisningen til en anden domstol. Finder dette forbehold anvendelse, gælder udvidelsen af artikel 8 ikke længere.

177. Forbeholdet finder kun anvendelse, når den valgte domstol selv kunne bestemme at foretage henvisningen. I nogle lande skal en henvisning foretages under bestemte omstændigheder, og den berørte domstol kan ikke selv bestemme. Forbeholdet finder ikke anvendelse i sådanne tilfælde. I andre lande kan den domstol, ved hvilken sagen anlægges, bestemme, om henvisningen skal foretages eller ej. Ofte sker det af hensyn til parter og vidner og i retfærdighedens interesse.²¹⁵ I sådanne tilfælde har parterne normalt ret til at gøre indsigelse mod henvisningen, og domstole i andre kontraherende Stater skal ikke anerkende eller fuldbyrde dommen over for en part, som har gjort indsigelse i rette tid.²¹⁶ Omvendt

²⁰⁸ På den 19. diplomatiske samling, som blev afholdt i juni 2001, blev den følgende tekst indsat i kantet parentes i artikel 25 i det foreløbige konventionsudkast fra 1999: "En dom som omhandlet i de foregående stykker, skal kunne fuldbyrdes fra det tidspunkt og så længe, den kan fuldbyrdes i oprindelsesstaten." Den aktuelle tekst skulle ifølge den 20. diplomatiske samling, som blev afholdt i juni 2005, have samme betydning.

²⁰⁹ I de fleste computing Law-retssystemer kender man ikke begrebet "ordinær appel". Det dækker alle former for ordinær appel. Se en diskussion i rapporten af Peter Schlosser *om konventionen af 9. oktober 1978 om Kongeriget Danmarks, Irlands og Det Forenede Kongerige Storbritanniens og Nordirlands tiltrædelse af konventionen om retternes kompetence og om fuldbyrdelse af retsafgørelser i borgerlige sager, herunder handelssager*, EFT 1979 C 59, s. 71, punkt 195-204.

²¹⁰ I fuldbyrdelsessager vil denne bestemmelse kun blive anvendt, hvis fuldbyrdelsen af dommen ikke er blevet suspenderet i oprindelsesstaten på grund af appellen. Hvis den er blevet suspenderet, finder bestemmelsen i artikel 8, stk. 3, anvendelse, se punkt 171, ovenfor. Vedrørende anerkendelse, se punkt 171, ovenfor.

²¹¹ Dette vises i brugen af "kan" i stedet for "skal" i artikel 8, stk. 4. I nogle retssystemer vil dette være tilstrækkeligt til, at domstolene kan udøve deres skøn over, om anerkendelsen skal udsættes eller afvises. I retssystemer, hvor dette ikke er tilfældet, kan der indføres lovgivning, så domstolene får mulighed for at udøve skøn i den forbindelse. Det skøn, som er tilladt i henhold til artikel 8, stk. 4, kan også udøves af lovgiver, og i så fald vil det i lovgivningen være anført, om og i bekræftende fald under hvilke omstændigheder domstolene vil udsætte eller afvise anerkendelsen.

²¹² Dette forudsætter, at retsafgørelsen stadig kan fuldbyrdes i oprindelsesstaten.

²¹³ Punkt 156 til 158.

²¹⁴ Som anvendt i artikel 5 og i artikel 8 er "henvisning" en generel term og afspejler ikke den terminologi, som benyttes i et nationalt retssystem. Det finder anvendelse, når en sag, som er påbegyndt ved én domstol flyttes til en anden. Dette kan ske efter en kendelse fra den domstol, hvor sagen først blev anlagt (f.eks. "transfer" (henvisning) i den amerikanske forbundsprocedures terminologi) eller efter en kendelse afsagt af den domstol, sagen er blevet henvist til (f.eks. "removal" (flytning) i den amerikanske forbundsprocedures terminologi).

²¹⁵ Se f.eks. bestemmelsen, som tillader henvisning af en sag fra én forbundsdistriktsdomstol til en anden i USA: 28 United States Code § 1404(a).

²¹⁶ Hvis den ene part gjorde indsigelse, og den anden part ikke gjorde, ville dommen ikke skulle anerkendes og fuldbyrdes mod den første, men ville skulle det mod den sidste. Så alt kan afhænge af, om det var den part, som fik medhold, eller den anden, der gjorde indsigelse. Det diplomatiske udvalg enedes om, at hvis retsvirkningen af

kræver konventionen naturligvis ikke, at andre kontraherende Stater afviser anerkendelse eller fuldbyrdelse.

178. **Første eksempel.** Sagsøger anlægger sag ved den valgte domstol, og sagsøgte anmoder om henvisning til en domstol, som ikke er valgt. Sagsøger gør indsigelse, men henvisningen foretages. Domstolen, til hvilken sagen henvises, træffer afgørelse til fordel for sagsøgte og dømmer sagsøger til at betale sagsomkostninger. Ifølge konventionen behøver en sådan afgørelse ikke blive anerkendt eller fuldbyrdet mod sagsøger.

179. **Andet eksempel.** Sagsøger anlægger sag ved den valgte domstol, og sagsøgte anmoder om henvisning til en domstol, som ikke er valgt. Sagsøger gør indsigelse, men henvisningen foretages. Domstolen, til hvilken sagen henvises, træffer afgørelse til fordel for sagsøger og tilkender ham erstatning. Ifølge konventionen skal afgørelsen anerkendes og fuldbyrdes.

180. **Tredje eksempel.** Sagsøger anlægger sag ved den valgte domstol, og domstolen henviser på eget initiativ sagen til en domstol, som ikke er valgt. Sagsøgte gør indsigelse, men sagsøger gør ikke. Domstolen, til hvilken sagen henvises, træffer afgørelse til fordel for sagsøger og tilkender ham erstatning. Ifølge konventionen behøver dommen ikke blive anerkendt eller fuldbyrdet mod sagsøgte.

181. Det skal endelig understreges, at forbeholdet i artikel 8, stk. 5, kun finder anvendelse, når dommen ikke blev afsagt af den valgte domstol. Hvis den domstol, til hvilken sagen blev henvist, også tæller som den valgte domstol – f.eks. når værnetingsaftalen fastlagde domstolene i oprindelsesstaten generelt ("domstolene i Sverige") uden nærmere angivelse af en bestemt domstol – vil artikel 8, stk. 5, ikke finde anvendelse, eftersom dommen vil være afsagt af den fastlagte domstol, og sagen vil henhøre under artikel 8, stk. 1. I så fald kan der ikke blive tale om ikke at anerkende eller fuldbyrde dommen med den begrundelse, at sagen blev henvist.

Artikel 9 Nægtelse af anerkendelse eller fuldbyrdelse

182. **Syv undtagelser.** Mens principperne for anerkendelse og fuldbyrdelse er fastsat i artikel 8, omhandler artikel 9 undtagelser hertil. Der er syv undtagelser i litra *a)* til *f)*.²¹⁷ Når de finder anvendelse, skal den domstol, anmodningen forelægges, ikke ifølge konventionen anerkende eller fuldbyrde dommen, selv om det ikke udelukkes, at den gør det.²¹⁸

---

den dom, som skal anerkendes eller fuldbyrdes, ikke kan deles i en mod part A (den part, som gør indsigelse mod henvisningen og kræver anerkendelse og fuldbyrdelse) og en mod part B (den part, som ikke gør indsigelse mod henvisningen, og mod hvem der anmodes om anerkendelse og fuldbyrdelse) i overensstemmelse med lovgivningen i nogle lande, kan dommen som helhed anerkendes eller fuldbyrdes i henhold til artikel 8, stk. 5.

²¹⁷ Se andre undtagelser i artikel 8, stk. 5, artikel 10 og 11 samt artikel 20.

²¹⁸ Dette vises i brugen af "kan" i stedet for "skal" i *hovedet* til artikel 9. I nogle retssystemer ville dette være

183. **Den første undtagelse: ugyldig.** De første to undtagelser afspejler dem i artikel 6, litra *a)* og *b)*. Litra *a)*, fastsætter, at anerkendelse eller fuldbyrdelse kan afvises, hvis aftalen var ugyldig med en hvilken som helst begrundelse, herunder manglende rets- og handleevne ifølge lovgivningen i den Stat, hvor den valgte domstol er beliggende.²¹⁹ Det tilføjes dog, "medmindre den valgte domstol har fastslået, at aftalen er gyldig", hvilket viser, at den domstol, anmodningen forelægges, ikke kan sætte sin egen afgørelse i stedet for den valgte domstols.²²⁰ Formålet hermed er at undgå modstridende retsafgørelser om aftalens gyldighed mellem forskellige kontraherende stater. De skal således alle anvende lovgivningen i den Stat, hvor den valgte domstol er beliggende, og de skal respektere den pågældende domstols afgørelse om dette punkt.

184. **Den anden undtagelse: manglende rets- og handleevne.** Den anden undtagelse, der er fastsat i litra *b)*, følger ordlyden i artikel 6, litra *b)*. I både artikel 9, litra *b)*, og artikel 6, litra *b)*, bestemmes rets- og handleevne af lovgivningen i domstolsstaten (herunder dens lovvalgsregler). Domsstaten er imidlertid forskellig i de to tilfælde. I artikel 6, litra *b)*, er det en domstol, ved hvilken der indbringes en tvist, som er uforenelig med aftalen, mens det i artikel 9, litra *b)*, er domstolen, der anmodes om at anerkende eller fuldbyrde den valgte domstols dom. Som tidligere nævnt fandt man det for ambitiøst at forsøge at forene lovvalgsreglerne om rets- og handleevne. Pointen i ovenstående punkt 150 finder også anvendelse her: Eftersom manglende rets- og handleevne også ville gøre aftalen ugyldig i henhold til artikel 9, litra *a)*, afgøres rets- og handleevne både af den valgte domstols lovgivning og af lovgivningen for den domstol, anmodningen forelægges for. Værnetingsaftalen er således ugyldig, hvis en part²²¹ manglede rets- og handleevne efter begge love.²²²

185. **Den tredje undtagelse: forkyndelse.** Den tredje undtagelse, jf. litra *c)*, tillader ikkeanerkendelse, hvis sagsøgte ikke fik en korrekt forkyndelse.²²³ Her er der tale om to bestemmelser: den første i litra *c)*, *pkt. i)*,

---

tilstrækkeligt til, at domstolene kan udøve deres skøn over, om anerkendelsen skal afvises. Når dette ikke er tilfældet, kan den berørte Stat vedtage lovgivning om fastlæggelse af bestemmelser for, om og i bekræftende fald under hvilke omstændigheder sådanne domme bør anerkendes og fuldbyrdes – naturligvis inden for de tilladte grænser, jf. artikel 9. Under diskussionen af artikel 9 skal det erindres, at denne rapport kun beskæftiger sig med anerkendelse og fuldbyrdelse efter konventionen, ikke med anerkendelse eller fuldbyrdelse efter intern lovgivning.

²¹⁹ Lovgivningen i den Stat, hvor den valgte domstol er beliggende, omfatter den pågældende Stats lovvalgsregler, jf. punkt 125, ovenfor.

²²⁰ Den kendsgerning, at oprindelsesdomstolen afsagde dom, betyder ikke nødvendigvis, at den anså værnetingsaftalen for gyldig, idet den kan have erklæret sig kompetent af andre grunde ifølge sin nationale lovgivning.

²²¹ I artikel 6, litra *b)*, og artikel 9, litra *b)*, henviser "part" til en af de oprindelige parter i værnetingsaftalen, ikke til en anden person, som er part i sagen.

²²² Se referat nr. 8 fra den 20. samling, udvalg II, punkt 50 til 59.

²²³ Begrebet "forkyndelse", jf. artikel 9, litra *c)*, har en generel faktisk karakter. Det er ikke et teknisk juridisk begreb.

omhandler sagsøgtes interesser, den anden i litra c), pkt. ii), omhandler forkyndelsesstatens interesser.²²⁴

186. **Beskyttelse af sagsøgte.** Litra c), pkt. i), fastsætter en rent faktisk test²²⁵ for at sikre, at sagsøgte fik forkyndt dokumentet korrekt. Det fastsættes, at domstolen, anmodningen forelægges, kan anerkende eller fuldbyrde dommen, hvis stævningen eller et hermed ligestillet processkrift, der indeholder de vigtigste oplysninger om kravet, ikke er blevet forkyndt for sagsøgte i rette tid og på en sådan måde, at han har haft mulighed for at varetage sit forsvar. Men på grund af klausulen, som begynder med "medmindre" i artikel 9, litra c), pkt. i), finder denne bestemmelse ikke anvendelse, hvis sagsøgte har deltaget i et retsmøde og redegjort for sine synspunkter uden at anfægte forkyndelsen, selv om han havde utilstrækkelig tid til at forberede sin sag ordentligt. Dette er for at stoppe sagsøgte fra at rejse spørgsmål i fuldbyrdelsesfasen, som han kunne have rejst under den oprindelige sag. I en sådan situation vil det indlysende retsmiddel være at søge udsættelse. Unnlader sagsøgte det, bør han ikke have ret til at gøre manglende korrekt forkyndelse gældende som grundelse for ikkeanerkendelse af dommen.²²⁶

187. **Beskyttelse af forkyndelsesdomstolen.** Mange Stater, bl.a. de store computing Law-lande, har ingen indvendinger mod forkyndelsen af en udenlandsk stævning på deres territorium uden deltagelse af deres myndigheder. De opfatter det bare som et spørgsmål om formidling af information. Så hvis en udenlandsk advokat ønsker at forkynde en udenlandsk stævning i England, kan han flyve til London, tage en taxa til sagsøgtes hjem, banke på døren og give ham den. Han vil ikke have gjort noget forkert. Nogle lande ser anderledes på det. De anser forkyndelsen af en stævning for at være en myndighedsakt (officiel akt) og finder, at det krænker deres suverænitet, hvis en udenlandsk stævning forkyndes på deres territorium uden deres tilladelse. Tilladelsen vil normalt blive givet gennem en international aftale om fastlæggelse af den procedure, der skal følges.²²⁷ Sådanne

²²⁴ Artikel 9, litra c), handler udelukkende om, hvorvidt *den domstol, anmodningen forelægges*, kan afvise at anerkende eller fuldbyrde dommen. Oprindelsesdomstolen anvender sin egen procesret, herunder internationale konventioner vedrørende forkyndelse af dokumenter, som er i kraft for den pågældende Stat og finder anvendelse på sagens omstændigheder. Disse bestemmelser, som kan kræve, at forkyndelsen sker i overensstemmelse med lovgivningen i den Stat, hvor den finder sted, berøres ikke af artikel 9, litra c). Med undtagelse af det begrænsede omfang, der fastsættes i artikel 9, litra c), pkt. ii), kan den domstol, anmodningen forelægges, dog ikke afvise at anerkende eller fuldbyrde dommen under henvisning til, at forkyndelsen ikke overholdt lovgivningen i den Stat, hvor den fandt sted, lovgivningen i oprindelsesstaten eller internationale konventioner om forkyndelse af dokumenter.

²²⁵ Se referatet fra den 20. samling, udvalg II: Referat nr. 9, punkt 98, referat nr. 11, punkt 27 og referat nr. 24, punkt 28.

²²⁶ Denne bestemmelse finder ikke anvendelse, hvis det ikke var muligt at anfægte forkyndelsen ved oprindelsesdomstolen.

²²⁷ *Haagerkonventionen af 15. november 1965 om forkyndelse i udlandet af retslige og udenretslige dokumenter i sager om civile og kommercielle spørgsmål* er det vigtigste eksempel. Se også Rådets forordning (EF) nr. 1348/2000 af 29. maj 2000 om forkyndelse i

Stater ville være uvillige til at anerkende en udenlandsk dom, hvis stævningen blev forkyndt på en måde, de betragtede som en krænkelse af deres suverænitet. Litra c), pkt. ii) tager hensyn til dette synspunkt, idet det fastsættes, at den domstol, anmodningen forelægges, kan afvise at anerkende eller fuldbyrde dommen, hvis stævningen blev forkyndt for sagsøgte i den Stat, hvor anmodningen blev indgivet, på en måde, der er uforenelig med denne Stats grundlæggende retsprincipper vedrørende forkyndelse af dokumenter. I modsætning til de andre begrundelser for ikkeanerkendelse finder litra c), pkt. ii), kun anvendelse på anerkendelse eller fuldbyrdelse i den Stat, hvor forkyndelsen fandt sted.

188. **Den fjerde undtagelse: svig.** Den fjerde undtagelse, der er fastsat i litra d), er, at dommen er opnået ved processuelt bedrageri.²²⁸ Svig er forsætlig uærlighed eller forsætlig forsømmelse. Eksempler herpå kunne være, at sagsøger bevidst forkynder stævningen eller får den forkyndt på en forkert adresse, hvis sagsøger bevidst giver sagsøgte forkerte oplysninger om tid og sted for retsmødet, eller hvis hver part søger at bestikke en dommer, en nævning eller et vidne eller bevidst skjuler vigtige beviser.

189. **Den femte undtagelse: ordre public-principper.** Den femte undtagelse, jf. litra e), er, at anerkendelse eller fuldbyrdelse ville være åbenbart uforenelig med de grundlæggende ordre public-principper i den Stat, hvor anmodningen indgives, bl.a. i situationer hvor proceduren forud for dommen har været uforenelig med grundlæggende retsplejeprincipper i den nævnte Stat. Den første del af denne bestemmelse har til formål at sætte en høj standard i overensstemmelse med artikel 6. Den anden del har til formål at rette opmærksomheden mod alvorlige procedurefejl i den foreliggende sag.²²⁹

190. Det vil ses, at der er betydelig overlapning mellem de tre undtagelser, eftersom de alle helt eller delvis vedrører retsplejeprincipper. Hvis stævningen f.eks. på grund af sagsøgers svig ikke blev forkyndt for sagsøgte, og han/hun således ikke var klar over sagen, ville undtagelserne i litra c), d) og e), således alle potentielt finde anvendelse. Årsagen til denne fremhævelse af retsplejeprincipper er, at grundlæggende retsplejeprincipper (også kendt som retfærdig procedure, ret og rimelighed og retten til en retfærdig rettergang) i nogle lande er fastlagt i forfatningen.²³⁰ I sådanne lande

medlemsstaterne af retslige og udenretslige dokumenter i civile og kommercielle sager, EFT 2000 L 160, s. 37.

²²⁸ Svig med hensyn til substansen kunne falde ind under undtagelsen vedrørende ordre public-principperne i artikel 9, litra e). Konventionen omhandler processuelt bedrageri som en særskilt grund til ikkeanerkendelse, fordi der kan være nogle retssystemer, hvor ordre public-principper ikke kan benyttes i forbindelse med processuelt bedrageri.

²²⁹ Den anden del har ikke til formål at begrænse den første del, idet ordre public-principper i konventionens forstand ikke er begrænset til procedureforhold. Dog skal de relevante problemstillinger være af grundlæggende betydning for den Stat, hvor anmodningen indgives.

²³⁰ Se artikel 6 i den europæiske menneskerettighedskonvention for Europa og se den 5. og 14. ændring i den amerikanske forfatning for USA. Mange andre lande har lignende bestemmelser.

kunne det stride mod forfatningen at anerkende en udenlandsk dom afsagt i en sag, hvor der forekom et grundlæggende brud på disse principper.

191. **Den sjette undtagelse: modstridende domme.** Litra *f*) og *g*) omhandler den situation, hvor der er en konflikt mellem den dom, der ønskes anerkendt og fuldbyrdet efter konventionen, og en anden dom, der er afsagt mellem de samme parter. De finder anvendelse, hvor de to domme er uforenelige. Der er dog en forskel i den måde, hvorpå litra *f*) og *g*) fungerer.

192. Litra *f*) omhandler det tilfælde, hvor den modstridende dom blev afsagt af en domstol i den Stat, hvor anmodningen blev indgivet. I en sådan situation, har den pågældende dom forrang, uanset om den blev afsagt først, dvs. at den domstol, anmodningen forelægges, har ret til at lade en dom fra en domstol i sin egen Stat gå forud, selv om den pågældende dom blev afsagt efter den dom, som blev afsagt ifølge værnetingsaftalen. For at denne bestemmelse skal finde anvendelse, skal parterne være de samme, men det er ikke nødvendigt, at grundlaget er det samme.

193. Litra *g*) omhandler den situation, hvor begge domme blev afsagt af udenlandske domstole. Her kan det kun afvises at anerkende og fuldbyrde en dom afsagt efter værnetingsaftalen, hvis følgende krav er opfyldt: for det første skal dommen efter værnetingsaftalen være afsagt efter den modstridende dom, for det andet skal parterne være de samme.²³¹ For det tredje skal genstanden og grundlaget være de samme, og for det fjerde skal den modstridende dom opfylde de nødvendige betingelser for at blive anerkendt i den Stat, hvor anmodningen indgives.

Artikel 10 Præjudicielle spørgsmål

194. **"Estoppel" og udenlandske domme.** En domstol er ofte nødt til indledningsvis at træffe afgørelse om forskellige faktuelle eller retlige spørgsmål, før den kan træffe afgørelse om sagsøgers krav. I sager under en patentlicensaf tale, kan den f.eks. være nødt til at afgøre, hvorvidt patentet er gyldigt. Det er en afgørelse om et præjudicielt spørgsmål. Det baner vejen for den endelige dom, som bliver, at sagsøgte er eller ikke er ansvarlig for at betale erstatning til sagsøger. Den domstol, anmodningen forelægges, skal naturligvis anerkende denne endelige dom, og hvis der afsiges kendelse om betaling af en sum penge (f.eks. en licensafgift eller erstatning), fuldbyrde den (for så vidt den blev afsagt efter en værnetingsaf tale, som er omfattet af konventionen). Men skal en afgørelse om det præjudicielle spørgsmål anerkendes ifølge konventionen?

195. I civil Law-Stater har en dom normalt kun retsvirkning for så vidt angår den endelige domskonklusion – *dispositif* på fransk, og de tilsvarende termer i andre retssystemer, f.eks. *Tenor* eller *Spruch* i Tyskland og Østrig. Ifølge den doktrin i computing Law-

²³¹ Dette gælder også i henhold til litra *f*). Kravet om, at parterne skal være de samme, vil være opfyldt, hvis parterne, som er bundet af dommene, er de samme, selv om parterne i sagen er forskellige, f.eks. hvis den ene dom er mod en bestemt person, og den anden dom er mod den pågældende persons retsefterfølger.

landene, der er kendt under forskellige betegnelser som "issue estoppel" ("positiv materiel retskraft")²³² eller "collateral estoppel" eller "issue preclusion" ("afskæring af indsigelser"),²³³ skal en domstol under visse omstændigheder anerkende afgørelser af præjudicielle spørgsmål truffet i en tidligere dom. Dette kan gælde, både når den oprindelige dom blev afsagt af en domstol i den samme Stat, og når den blev afsagt af en domstol i en anden Stat.²³⁴ Konventionen kræver dog aldrig, at sådanne afgørelser anerkendes eller fuldbyrdes, selv om den ikke udelukker kontraherende Stater fra at anerkende dem efter deres egen lovgivning.

196. **Afgørelser af præjudicielle spørgsmål.** Artikel 10 omhandler forhold, der er afgjort som præjudicielle spørgsmål.²³⁵ Det fastsættes i stk. 1, at hvis et spørgsmål på et område, der er udelukket ved artikel 2, stk. 2, eller ved artikel 21, er blevet behandlet som et præjudicielt spørgsmål, skal afgørelsen herom ikke anerkendes eller fuldbyrdes ifølge konventionen. På baggrund af det foregående punkt er denne bestemmelse måske unødvendig. Men i tilfælde af afgørelser om forhold, der ligger uden for konventionens anvendelsesområde – især gyldigheden af visse intellektuelle ejendomsrettigheder – er spørgsmålet så vigtigt, at man fandt det ønskeligt at have en eksplicit bestemmelse. Artikel 10, stk. 1, supplerer således artikel 2, stk. 3, som fastsætter, at en tvist ikke er udelukket fra konventionen, blot fordi domstolen træffer en afgørelse om et udelukket område, der opstod som et præjudicielt spørgsmål.

197. **Domme baseret på et præjudicielt spørgsmål.** Artikel 10, stk. 2, omhandler ikke ikkeanerkendelse af retsafgørelser af præjudicielle spørgsmål, men ikkeanerkendelse af visse domme eller dele heraf, som er baseret på sådanne afgørelser. Det, der fastsættes, er en anden grund til ikkeanerkendelse ud over dem, der er fastsat i artikel 9. Det fastsættes, at anerkendelse eller fuldbyrdelse af en dom kan nægtes, hvis *og i det omfang* dommen var baseret på et område, der er udelukket ved artikel 2, stk. 2.²³⁶ Denne undtagelse bør naturligvis kun bringes i anvendelse, når den domstol, anmodningen forelægges, afgør det præjudicielle spørgsmål på en anden måde. Selv med denne begrænsning forekommer det som en omfattende undtagelse. På det område, hvor den højst sandsynligt vil finde anvendelse – intellektuel ejendomsret – er den dog underlagt en vigtig kvalificering, som er fastsat i stk. 3.

198. **Præjudicielle afgørelser om intellektuelle rettigheders gyldighed.** Uden de særlige bestemmelser i artikel 10, stk. 3, ville artikel 10, stk. 2, alene finde anvendelse, når oprindelsesdomstolens dom var baseret

²³² Britisk og computing Law Commonwealth-terminologi.

²³³ De sidste to udtryk hører begge til amerikansk terminologi.

²³⁴ Vedrørende sidstnævnte se P. Barnett, *Res Judicata, Estoppel and Foreign Judgments*, Oxford University Press 2001.

²³⁵ Se, hvad der menes med et præjudicielt spørgsmål i punkt 194 til 195 ovenfor, se også note 77 ovenfor.

²³⁶ Om den situation, hvor dommen var baseret på et forhold, som er udelukket i henhold til artikel 21, se artikel 10, stk. 4, og nedenfor, punkt 202.

på en præjudiciel afgørelse om gyldighed. Efter en anmodning fra aktører inden for intellektuel ejendomsret om den yderste præcision, og fordi spørgsmålet om uoverensstemmelse klart kan defineres med hensyn til intellektuel ejendomsret, besluttede det diplomatiske udvalg at behandle dette særlige emne i et særligt stykke. Når en dom er baseret på en præjudiciel afgørelse om gyldigheden af en anden intellektuel ejendomsret end ophavsret eller en hertil knyttet rettighed, kvalificeres artikel 10, stk. 2, derfor yderligere af artikel 10, stk. 3. Bortset fra de grunde, der er anført i artikel 9 og 11, kan anerkendelse eller fuldbyrdelse af en sådan dom kun afvises eller udsættes i henhold til artikel 10, stk. 2, når betingelserne i artikel 10, stk. 3, er opfyldt.

199. **Litra a).** I henhold til artikel 10, stk. 3, litra *a*), kan anerkendelse eller fuldbyrdelse af en dom nægtes, hvis og i det omfang den pågældende afgørelse om gyldigheden af den intellektuelle ejendomsret er uforenelig med en dom (eller en kompetent myndigheds afgørelse herom, såsom en patentmyndighed), der er afsagt eller truffet i den Stat, efter hvis lovgivning den intellektuelle ejendomsrettighed er opstået.²³⁷ Dette er en anerkendelse af, at domstolene (eller andre myndigheder) i den pågældende Stat, som kan være den Stat, hvor anmodningen indgives, eller en tredjestat, har forrang. Det er kun, hvis den præjudicielle afgørelse fra oprindelsesdomstolen er i modstrid med en dom eller afgørelse fra den pågældende Stat, at andre Stater har ret til at afvise at anerkende eller fuldbyrde dommen i henhold til artikel 10, stk. 2.

200. Det er lettere at forstå, hvordan artikel 10, stk. 3, litra *a*), fungerer, hvis vi ser på et eksempel.²³⁸ Lad os antage, at A anlægger sag mod B i Stat X for at få pålagt B at betale royalties ifølge en patentlicensaftale, som indeholder en eksklusiv værnetingsklausul, hvorefter domstolene i Stat B tillægges kompetence. B svarer med påstanden om, at patentet er ugyldigt. Hvis vi antager, at A kun har ret til at forlange royalties, hvis patentet er gyldigt, ville B's påstand være et godt forsvar, såfremt han kunne dokumentere den. I så fald skal domstolen træffe afgørelse om patentets gyldighed som et præjudicielt spørgsmål. Lad os antage, at den gør det og fastslår, at patentet er gyldigt. Den træffer afgørelse til fordel for A for 1 mio. dollars. A anlægger herefter sag ifølge konventionen med henblik på at fuldbyrde dommen i Stat Y. Såfremt der nu forelå en dom fra den Stat, hvor patentet blev registreret (som enten kan være Stat Y eller en tredjestat, Stat Z), hvorefter det var ugyldigt, ville denne dom være i modstrid ikke med den faktiske dom i sagen ifølge konventionen – heri hedder det blot, at B skal betale A 1 mio. dollars – men med den præjudicielle afgørelse om, at patentet var gyldigt. Eftersom denne præjudicielle afgørelse fastslår den logiske præmis, hvorpå dommen var baseret, ville der dog være en

²³⁷ I tilfælde af en registreret rettighed ville det være registreringsstaten eller den Stat, hvor registreringen formodes at have fundet sted efter vilkårene i en international konvention.

²³⁸ Det skal erindres, at det i alle eksemplerne i denne rapport antages, medmindre andet udtrykkeligt fremgår, at konventionen er i kraft, og at de nævnte Stater er Parter i den, jf. erklæring s. 20 ovenfor.

uoverensstemmelse mellem de to domme, om end en uoverensstemmelse af sekundær karakter. Formålet med artikel 10, stk. 3, er at tillade (men ikke forpligte) domstolene i Stat Y (til) at afvise at anerkende eller fuldbyrde dommen ifølge konventionen under disse omstændigheder.

201. **Litra b).** I henhold til artikel 10, stk. 3, litra *b*), kan anerkendelse eller fuldbyrdelse af dommen udsættes,²³⁹ hvis der i nævnte Stat, efter hvis lovgivning den intellektuelle ejendomsrettighed er opstået, verserer en sag om gyldigheden af den intellektuelle ejendomsrettighed.²⁴⁰ Dette giver den domstol, anmodningen forelægges, beføjelse til at udsætte (suspendere) sagen om anerkendelse eller fuldbyrdelse under afventning af resultatet af gyldighedssagen. Er gyldighedsdommen i overensstemmelse med oprindelsesdomstolens dom, kan anerkendelse og fuldbyrdelse ikke afvises efter artikel 10. Hvis den er uforenelig, vil artikel 10, stk. 3, litra *a*), finde anvendelse.

202. **Præjudicielle afgørelser vedrørende et spørgsmål, som er udelukket ifølge artikel 21.** Stk. 4 er nøjagtigt det samme som stk. 2, bortset fra at det vedrører en dom baseret på en afgørelse på et område, der er udelukket ved en erklæring fremsat af den Stat, hvor anmodningen indgives, jf. artikel 21. Det er dog ikke underlagt kvalificeringen i stk. 3, idet der ikke er nogen særlig bestemmelse om præjudicielle afgørelser om gyldigheden af en intellektuel ejendomsret.

Artikel 11 Erstatning

203. Artikel 11 omhandler erstatning. Den giver den domstol, anmodningen forelægges, mulighed for at afvise at anerkende eller fuldbyrde en dom, hvis og i det omfang tilkendelsen af erstatning ikke kompenserer sagsøger for det faktiske tab eller den faktiske skade, der er lidt. Den tilsvarende bestemmelse i konventionsudkastet fra 2004 var artikel 15, en mere detaljeret og kompleks formulering.²⁴¹ På den diplomatiske samling i 2005 blev

²³⁹ *Hovedet* til artikel 10, stk. 3, omhandler både afvisning og udsættelse. Det første ville normalt finde anvendelse ifølge litra *a*), og det sidste ifølge litra *b*). Selv ifølge litra *b*), kan den domstol, anmodningen forelægges, dog afvise sagen, hvis den ikke havde beføjelse til at suspendere den, forudsat at domhaver kunne anlægge en ny sag, når der var truffet afgørelse om gyldighedsspørgsmålet.

²⁴⁰ Den kan versere enten ved den relevante domstol eller hos en patentmyndighed eller lignende myndighed.

²⁴¹ Artikel 15 i konventionsudkastet fra 2004, jf. punkt 205, nedenfor lyder som følger:

"Artikel 15 Erstatning

1. En dom, hvorved der tilkendes ikkekompenserende erstatning, herunder erstatning med afskrækkende eller straffende formål, skal anerkendes og fuldbyrdes, i det omfang en domstol i den Stat, hvor anmodningen indgives, kunne have tilkendt en lignende eller sammenlignelig erstatning. Intet i dette stykke skal udelukke domstolen fra at anerkende og fuldbyrde dommen ifølge sin egen lovgivning op til det fulde erstatningsbeløb, oprindelsesdomstolen har tilkendt.

2. *a)* Når debitor efter sagen, hvor

det aftalt af slette denne bestemmelse og erstatte den med de enklere bestemmelser i artikel 11. Årsagerne forklares nedenfor i den erklæring, som blev vedtaget af arbejdsgruppen, som udarbejdede den.

204. Artikel 11 henviser til erstatning med afskrækkende eller straffende formål. Disse to udtryk betyder det samme. De henviser til erstatning, der har til formål at straffe sagsøgte og afskrække ham og andre fra at gøre noget lignende i fremtiden. De kan sættes over for kompenserende erstatning, som har til formål at godtgøre sagsøger det tab, han har lidt, dvs. sætte ham i den situation, han ville have været i, hvis den uretmæssige handling ikke var sket.

205. På den diplomatiske samling i 2005 blev medlemmerne af arbejdsgruppen, der udarbejdede artikel 11, enige om følgende erklæring, som blev vedtaget af det diplomatiske udvalg:²⁴²

- "a) Lad os starte med et grundlæggende og aldrig omtvistet princip: domme om tilkendelse af erstatning inden for konventionens anvendelsesområde. Således vil en dom om hel eller delvis tilkendelse af erstatning til sagsøger afsagt af en domstol, der er fastlagt i en eksklusiv værnetingsaftale, blive anerkendt og fuldbyrdet i alle kontraherende Stater ifølge konventionen. Da sådanne domme ikke er forskellige fra andre afgørelser, der henhører under konventionens anvendelsesområde, finder artikel 8 anvendelse uden begrænsning. Dette

---

kreditor har mulighed for at blive hørt, godtgør over for den domstol, anmodningen forelægges, at der i den foreliggende sag, også i oprindelsesstaten, blev tildelt en alt for stor erstatning, kan anerkendelse og fuldbyrdelse begrænses til et mindre beløb.

- b) Under ingen omstændigheder skal den domstol, anmodningen forelægges, anerkende eller fuldbyrde dommen til et mindre beløb, end der kunne være tilkendt i den Stat, hvor anmodningen indgives, under de samme omstændigheder, herunder dem, der forelå i oprindelsesstaten.

3. Under anvendelse af de foregående stykker tager domstolen hensyn til, om og i hvilket omfang den af oprindelsesdomstolen tilkendte erstatning har til formål at dække omkostninger og udgifter i forbindelse med sagen."

²⁴² Se referat nr. 19 fra den 20. samling, udvalg II, punkt 13 og 14. Medlemmerne af arbejdsgruppen var delegerede og repræsentanter fra: Australien, Østrig, Canada, Kina, Det Europæiske Fællesskab, Tyskland, Japan, New Zealand, Den Russiske Føderation, Schweiz, Det Forenede Kongerige og USA. Formanden var Gottfried Musger (Østrig). I den følgende tekst er referencer til de enkelte artikler (som oprindeligt var baseret på konventionsudkastet fra 2004) blevet ændret, så de er i overensstemmelse med nummereringen, der blev vedtaget i den endelige tekst.

betyder både forpligtelsen til at anerkende og fuldbyrde og alle afvisningsgrundene.

- b) Under forhandlingerne blev det klart, at nogle delegationer havde problemer med domme om tilkendelse af *erstatning, som går langt ud over sagsøgers faktiske tab*. Erstatning med afskrækkende eller straffende formål er et vigtigt eksempel. Nogle delegationer mente, at undtagelsen vedrørende ordre public-principperne i artikel 9, litra e), kunne løse de problemer, men andre gjorde det klart, at dette ikke var muligt under deres begrænsede ordre public-begreb. Derfor blev det vedtaget, at der skulle være en *yderligere grund til afvisning af domme om erstatning*. Det er den *nye artikel 11*. Som ved alle de øvrige afvisningsgrunde skulle denne bestemmelse fortolkes og anvendes så restriktivt som muligt.
- c) Artikel 11 bygger på *erstatningens uomtvistede primære funktion*: den skal kompensere for det faktiske tab. Derfor hedder det i den nye artikel 11, stk. 1, at anerkendelse og fuldbyrdelse af en dom kan afvises, hvis og i det omfang, *erstatningen ikke er en compensation til en af parterne for det faktiske tab eller den faktiske skade, der er lidt*. Det bør nævnes, at det engelske ord "actual" (faktisk) har en anden betydning end det franske "*actuel*", (aktuel) (som ikke bruges i den franske tekst). Således er fremtidig tab også dækket.
- d) Dette betyder *ikke*, at den domstol, hvor anmodningen indgives, ikke har lov til at undersøge, om den kunne have tilkendt det samme erstatningsbeløb eller ej. *Tærsklen er meget højere*. Artikel 11 finder kun anvendelse, når det *klart* fremgår af dommen, at tilkendelsen ser ud til at gå ud over det faktiske tab eller den faktisk lidt skade. Især finder den anvendelse på erstatning med afskrækkende eller straffende formål. Disse erstatningstyper nævnes derfor eksplicit. Men i ekstraordinære tilfælde kunne en erstatning, som oprindelsesdomstolen karakteriserer som kompenserende, også henhøre under denne bestemmelse.
- e) Bestemmelsen behandler også erstatning for det faktiske tab eller den faktiske skade, som tilkendes på grundlag af en partsaftale (forud fastsat erstatning) eller lovgivning (lovfæstet erstatning). Med hensyn til en sådan erstatning kan den domstol, anmodningen forelægges, kun afvise anerkendelse og fuldbyrdelse, hvis og i det omfang den pågældende erstatning har til formål at straffe sagsøgte snarere end at fastsætte et rimeligt skøn over et passende kompensationsniveau.

- f) Det ville være forkert at spørge, om den domstol, anmodningen forelægges, skal anvende oprindelsesstatens lovgivning eller lovgivningen i den Stat, hvor anmodningen indgives. Artikel 11 indeholder et selvstændigt begreb. Det er naturligvis den domstol, anmodningen forelægges, som anvender denne bestemmelse, men denne anvendelse fører ikke blot til anvendelse af erstatningslovgivningen i den Stat, hvor anmodningen indgives.
- g) Anerkendelse og fuldbyrdelse kan kun afvises, i det omfang dommen går ud over det faktiske tab eller den faktiske skade, der er lidt. For de fleste delegationer kunne dette allerede være en logisk følge af denne bestemmelses begrænsede formål. Det er dog nyttigt at anføre dette udtrykkeligt. Dermed undgås en mulig "alt eller intet"-tilgang, som nogle retssystemer anvender på undtagelsen vedrørende ordre public-principper.
- h) Både stk. 1 og stk. 2, i den gamle artikel 15 indeholdt meget avancerede bestemmelser om, hvor meget af den af oprindelsesdomstolen tilkendte erstatning der skulle anerkendes og fuldbyrdes i en hvilken som helst sag. Arbejdsgruppen mente, at dette kunne opfattes, som om man gav det forkerte budskab. Det fastsættes blot i artikel 11, at det skal vurderes, om dommen tilkender erstatning, som ikke kompenserer for det faktiske tab. Der åbnes ikke mulighed for en vurdering af sagens realitet. Som alle andre afvisningsgrunde finder den kun anvendelse i ekstraordinære tilfælde. Hvis der var gjort for meget ud af de sager, ville det have givet dem for meget politisk vægt.
- i) Artikel 11 forpligter ikke domstolen til at afvise anerkendelse og fuldbyrdelse. Det fremgår tydeligt af ordlyden – domstolen kan nægte – og det er i overensstemmelse med den generelle tilgang i artikel 9. Så bestemmelsen begrænser på ingen måde anerkendelse og fuldbyrdelse af erstatning ifølge national lovgivning eller andre internationale instrumenter, og den åbner mulighed for (men kræver ikke) anerkendelse og fuldbyrdelse ifølge konventionen. Endnu en gang var arbejdsgruppen af den opfattelse, at en udtrykkelig bestemmelse ville have været en overdrivelse og ville have givet spørgsmålet om erstatning for meget vægt.
- j) Artikel 11, stk. 2, er den gamle artikel 15, stk. 3. Ifølge artikel 11, stk. 1, kunne det hævdes, at erstatning med det formål at dække sagsomkostninger ikke kompenserede for et faktisk tab. Dette ville naturligvis være forkert i et

sammenlignende perspektiv. Men det er ikke desto mindre rimeligt at have en udtrykkelig reference til dette problem i bestemmelsen. Denne reference indeholder ikke en håndfast regel. Der skal bare tages hensyn til den kendsgerning, at erstatningen skal dække omkostninger og udgifter.

- k) For at opsummere er den nye artikel 11 kortere end den gamle artikel 15, den er mere i overensstemmelse med den generelle udarbejdelse af konventionen, og den omhandler de reelle spørgsmål uden at tilføje komplekse og avancerede bestemmelser, som kunne misforstås. Derfor foreslår arbejdsgruppen, at denne bestemmelse vedtages."

Artikel 12 Retsforlig

206. I henhold til artikel 12 skal retsforlig, som under sagens behandling er blevet godkendt af eller indgået ved en domstol i en kontraherende Stat, der er valgt ved en eksklusiv værnetingsaftale, og som kan fuldbyrdes på samme måde som en dom i den pågældende Stat, fuldbyrdes i andre kontraherende Stater på samme måde som en dom.²⁴³ Når der anlægges fuldbyrdelsessag, skal den person, som anlægger sagen, fremlægge de nødvendige dokumenter for at fastslå, at retsforliget kan fuldbyrdes i oprindelsesstaten på samme måde som en dom.²⁴⁴

207. Et sådan forlig kaldes undertiden for et "retsforlig", en oversættelse af det franske "*transaction judiciaire*". I den betydning udtrykket bruges her, er retsforlig ukendte i computing Law-landene.²⁴⁵ I Frankrig og andre civil Law-lande er det aftaler indgået for en dommer, hvorved parterne bringer en tvist til ophør, normalt ved at give gensidige indrømmelser. Parterne forelægger deres aftale for dommeren, som registrerer den i et officielt dokument. Sådanne aftaler har normalt nogle eller endda alle en endelig doms retsvirkninger. Et retsforlig er anderledes end en kendelse ifølge forlig i computing Law-forstand (en kendelse afsagt af domstolen med begge parter samtykke), eftersom en kendelse ifølge forlig er en retsafgørelse og kan anerkendes og fuldbyrdes som sådan i henhold til konventionens artikel 8. Et retsforlig er derimod anderledes end en udenretslig tvistbilæggelse, eftersom det indgås for en dommer, bringer sagen til ophør og normalt kan fuldbyrdes på samme måde som en dom. Af disse årsager er der afsat en særlig artikel hertil i konventionen.

²⁴³ Den tilsvarende bestemmelse i det foreløbige konventionsudkast fra 1999 er artikel 36. Bemærkningen hertil i Nygh/Pocar-rapporten findes på s. 116 og 117. Se også Haag-konventionen af 1. februar 1971 om Anerkendelse og Fuldbyrdelse af Udenlandske Retsafgørelser i Borgerlige Sager, herunder Handelssager, artikel 19.

²⁴⁴ Artikel 13, stk. 1, litra e).

²⁴⁵ Som anvendt i artikel 12 henviser "forlig" ikke til et "forlig" i computing Law-forstand.

208. Artikel 12 omfatter ikke anerkendelse af retsforlig, kun fuldbyrdelse heraf.²⁴⁶ Betydningen heraf forklares bedst med et eksempel.²⁴⁷ Lad os antage, at A og B indgår en kontrakt med en eksklusiv værnetingsklausul til fordel for domstolene i Stat X. Efterfølgende anlægger A sag mod B ved en domstol i den pågældende Stat til en værdi af 1 000 EUR, et beløb, han hævder at have til gode ifølge kontrakten. Parterne indgår herefter et retsligt forlig, hvorefter B accepterer at betale A 800 EUR, idet Stat X er den Stat, hvor dette kan gøres.

209. Undlader B at betale, kan A anlægge sagen om fuldbyrdelse af forliget i Stat Y, en anden kontraherende Stat. En sådan sag vil være dækket af artikel 12 i konventionen. Lad os imidlertid antage, at B betaler pengene i overensstemmelse med forliget, uden at der er behov for en fuldbyrdelsessag. Hvis A alligevel anlægger en ny sag for det resterende beløb på 200 EUR ved domstolene i Stat Y, kan B ikke anmode domstolen om at anerkende forliget efter konventionen som et proceduremæssigt forsvar vedrørende kravet (hvilket ville gøre kravet uantageligt i nogle retssystemer). Konventionen åbner ikke mulighed herfor, hovedsagelig fordi virkningerne af forlig er så forskellige i forskellige retssystemer. Konventionen udelukker dog ikke en domstol fra at behandle forliget som et kontraktligt forsvar vedrørende det egentlige krav.

Artikel 13 *Dokumenter, der skal forelægges*

210. I artikel 13, stk. 1, anføres de dokumenter, som skal fremlægges af den part, der anmoder om anerkendelse eller fuldbyrdelse af en dom efter konventionen.²⁴⁸ Den kendsgerning, at anerkendelse nævnes i *hovedet* til artikel 13, betyder ikke, at der skal være nogen særlig procedure.²⁴⁹ Selv i retssystemer, hvor der ikke er nogen særlig procedure, skal den part, der anmoder om anerkendelse, fremlægge de nødvendige dokumenter, jf. artikel 13, såfremt den anden part anfægter anerkendelsen af dommen.

211. Ifølge artikel 13, stk. 1, litra a), skal der fremlægges en fuldstændig bekræftet kopi af dommen, dvs. hele dommen (herunder eventuelt dommens præmisser) og ikke kun domskonklusionen (*dispositif*). Artikel 13, stk. 1, litra b), kræver fremlæggelse af den eksklusive værnetingsaftale, en bekræftet kopi heraf eller et andet bevis på, at der er indgået en sådan aftale. Ordene "eller bevis på, at der er indgået en sådan aftale" blev hovedsagelig indsat for at åbne mulighed for elektronisk indgåede aftaler. I tilfælde af sådanne aftaler er det normalt ikke muligt at fremlægge selve "aftalen". Ifølge artikel 13, stk. 1, litra c), skal der fremlægges dokumentation for, at der skete forkyndelse for sagsøgte,

²⁴⁶ Vedrørende sondringen mellem anerkendelse og fuldbyrdelse se punkt 170, ovenfor.

²⁴⁷ Medmindre andet udtrykkeligt fremgår, skal det erindres, at det i alle eksemplerne i denne rapport antages, at konventionen er i kraft, og at de nævnte Stater er Parter i den, jf. erklæring s. 20 ovenfor.

²⁴⁸ Denne bestemmelse svarer til litra a) til c), til artikel 29, stk. 1, i det foreløbige konventionsudkast fra 1999. Bemærkningen til sidstnævnte i Nygh/Pocar-rapporten findes på s. 109 og 110.

²⁴⁹ Se punkt 215, nedenfor.

men det gælder kun i tilfælde af udeblivelsesdom. I andre tilfælde antages det, at der skete forkyndelse for sagsøgte, medmindre han eller hun fremlægger bevis for det modsatte. Lovgivningen i den Stat, hvor anmodningen indgives, afgør følgerne af manglende fremlæggelse af de nødvendige dokumenter. Overdreven formalisme bør dog undgås. Hvis domsskyldner ikke led skade, bør domhaver have lov til at råde bod på udeladelser.

212. I henhold til artikel 13, stk. 2, kan den domstol, anmodningen forelægges, kræve yderligere dokumenter fremlagt, i det omfang det er nødvendigt for at kontrollere, om kravene i kapitel III i konventionen er opfyldt. Dette viser klart, at listen i stk. 1, ikke er udtømmende. Det bør dog undgås at pålægge parterne unødvendige byrder.

213. Artikel 13, stk. 3, giver en person, der anmoder om anerkendelse eller fuldbyrdelse af en dom efter konventionen, ret til at benytte en formular i den udformning, som Haagerkonferencen om International Privatret har anbefalet og offentliggjort. Udformningen er angivet i et bilag til konventionen. Den kan ændres af et særligt udvalg under Haagerkonferencen.²⁵⁰ Det er ikke obligatorisk at anvende formularen. Den domstol, anmodningen forelægges, kan henholde sig til de deri indeholdte oplysninger, hvis der ikke sker indsigelse. Selv om der ikke gøres indsigelse, er oplysningerne dog ikke afgørende, idet den domstol, anmodningen forelægges, kan træffe afgørelse i sagen på baggrund af alle de beviser, den får forelagt.

214. Det fastsættes i artikel 13, stk. 4, at hvis dokumenterne i artikel 13 ikke er affattet på et sprog, der er et officielt sprog i den Stat, hvor anmodningen indgives, skal de ledsages af en autoriseret oversættelse til et i denne stat officielt sprog, medmindre andet følger af lovgivningen i den Stat, hvor anmodningen indgives. Stater kan derfor fastsætte i deres gennemførelseslovgivning eller i deres retsplejelov, at en oversættelse slet ikke er nødvendig, eller at en uformel oversættelse er tilstrækkelig, selv om den ikke er bekræftet.

Artikel 14 *Procedure*²⁵¹

215. Det fastsættes i artikel 14, at proceduren for anerkendelse, eksekvatur, registrering med henblik på fuldbyrdelse og fuldbyrdelse af dommen følger lovgivningen i den Stat, hvor anmodningen indgives, medmindre andet er fastsat i konventionen.²⁵² Når lovgivningen i den Stat, hvor anmodningen indgives, ikke indeholder bestemmelser om en særlig procedure for anerkendelse (adskilt fra fuldbyrdelse) af en udenlandsk dom, vil en dom automatisk blive anerkendt efter lovgivningen på grundlag af konventionens artikel 8. National procesret dækker naturligvis ikke de grunde,

²⁵⁰ Se også artikel 24 og bemærkningerne i punkt 257, nedenfor.

²⁵¹ Se vedrørende andre procedurespørgsmål punkt 88 til 92 og 138.

²⁵² Med undtagelse af rent redaktionelle ændringer er det den samme artikel som artikel 30 i det foreløbige konventionsudkast fra 1999. Bemærkningen til denne artikel findes på s. 100 i Nygh/Pocar-rapporten.

hvorefter anerkendelse og fuldbyrdelse kan afvises. Disse reguleres udelukkende af konventionen, se artikel 8, stk. 1, (andet punktum).

216. I alle sager, der er omfattet af artikel 14, skal den domstol, anmodningen forelægges, hurtigt tage stilling. Dette betyder, at domstolen skal benytte den hurtigste procedure, den har til rådighed. Kontraherende Stater bør se på, hvordan det kan sikres, at unødvendige forsinkelser undgås.

Artikel 15 *Gyldighed af enkelte bestemmelser*

217. Det fastsættes i artikel 15, at en udskillelig del af en dom, kan anerkendes og fuldbyrdes, hvis der anmodes herom, eller hvis kun en del af dommen kan anerkendes eller fuldbyrdes i henhold til konventionen.²⁵³ Hvis f.eks. en erstatning med straffende formål ikke fuldbyrdes på grund af artikel 11, skal den resterende beslutning fuldbyrdes, hvis den opfylder kravene i artikel 8. For at kunne udskilles skal den pågældende del kunne stå alene. Dette vil normalt afhænge af, om en fuldbyrdelse af den pågældende del af dommen vil ændre parternes forpligtelser væsentligt.²⁵⁴ For så vidt som dette afhænger af en retsregel, skal lovgivningen, der gælder for den domstol, som anmodningen rettes til, finde anvendelse.²⁵⁵

Artikel 16 *Overgangsbestemmelser*

218. **Grundlæggende bestemmelse.** Artikel 16 indeholder overgangsbestemmelser.²⁵⁶ Den grundlæggende bestemmelse, jf. artikel 16, stk. 1, er, at konventionen finder anvendelse på eksklusive værnetingsaftaler indgået efter dens ikrafttræden for den Stat, i hvilken den valgte domstol er beliggende. Ifølge denne bestemmelse er datoen for sagens indledning irrelevant.

219. **Supplerende bestemmelse.** Når sagen er anlagt i den Stat, hvor den valgte domstol er beliggende, er den grundlæggende bestemmelse i artikel 16, stk. 1, den eneste, som finder anvendelse. Når sagen imidlertid er i en anden Stat (i henhold til artikel 6 eller bestemmelserne om anerkendelse og fuldbyrdelse i kapitel III), skal en supplerende bestemmelse i artikel 16, stk. 2, også opfyldes. Ifølge denne bestemmelse finder konventionen alligevel ikke anvendelse på tvister, der er indledt inden dens ikrafttræden for den Stat, i hvilken den domstol, som anmodningen forelægges for, er beliggende. Dette betyder, at når sagen anlægges ved en anden domstol end den valgte domstol, finder konventionen ikke anvendelse, medmindre *både* a) værnetingsaftalen blev indgået efter konventionens ikrafttræden for den Stat, i hvilken den valgte domstol er beliggende, *og* b) sagen blev anlagt,

²⁵³ Den tilsvarende bestemmelse i det foreløbige konventionsudkast fra 1999 er artikel 34. Bemærkningen til denne bestemmelse findes på s. 115 i Nygh/Pocar-rapporten.

²⁵⁴ Nygh/Pocar-rapporten, s. 115.

²⁵⁵ *Ibid.*

²⁵⁶ Bestemmelserne i artikel 16 finder ikke anvendelse på erklæringer om ikkeeksklusive værnetingsaftaler ifølge artikel 22, jf. punkt 253 og 254, nedenfor.

efter at konventionen trådte i kraft for den Stat, hvor sagen blev anlagt.

220. Virkningen af disse to bestemmelser kan illustreres ved følgende eksempler. Vi antager, at konventionen træder i kraft for Stat P den 1. januar 2008 og for Stat R den 1. juli 2008. X og Y indgår en eksklusiv værnetingsaftale, hvori domstolene i Stat P vælges.

- **Eksempel 1.** Værnetingsaftalen indgås den 1. december 2007, og X anlægger en sag ved domstolene i Stat P den 1. juli 2008. Konventionen finder ikke anvendelse, eftersom værnetingsaftalen blev indgået, før konventionen trådte i kraft for Stat P, den Stat, hvor den valgte domstol er beliggende, selv om sagen blev påbegyndt efter den dato. Domstolene i Stat P vil ikke i henhold til artikel 5 være forpligtede til at behandle sagen.
- **Eksempel 2.** Værnetingsaftalen indgås den 15. januar 2008. Den 1. marts 2008 anlægger Y en sag, som er omfattet af aftalen, ved domstolene i Stat P. Den 1. april 2008 afsiger domstolen en udeblivelsesdom, som vil kunne fuldbyrdes i Stat P. Den 1. august 2008 anlægger Y fuldbyrdelsessag i Stat R. Da værnetingsaftalen blev indgået, efter at konventionen trådte i kraft for Stat P (den Stat, hvor den valgte domstol er beliggende), og konventionen er i kraft for Stat R, (den Stat, hvor anmodningen indgives) ved indledningen af fuldbyrdelsessagen, vil fuldbyrdelsen være dækket af konventionen.
- **Eksempel 3.** Værnetingsaftalen indgås den 15. januar 2008. Den 1. juni 2008 anlægger Y en sag, der er omfattet af aftalen, ved domstolene i Stat R. Selv om konventionen træder i kraft for Stat R den 1. juli 2008, udelukker konventionens artikel 6 ikke domstolene i Stat R fra at behandle sagen, eftersom sagen blev anlagt, før konventionen trådte i kraft for Stat R, selv om aftalen blev indgået efter, at konventionen trådte i kraft for Stat P, den Stat, hvor den valgte domstol er beliggende.

Artikel 17 *Forsikrings- og genforsikringsaftaler*²⁵⁷

221. Forsikring er ikke et af de områder, der er udelukket fra konventionens anvendelsesområde i henhold til artikel 2, og det er dermed fuldt dækket af konventionen.²⁵⁸ Det er tilfældet, selv om den forsikrede risiko vedrører et område, som i sig selv ligger uden for konventionens anvendelsesområde, enten fordi det er

²⁵⁷ I punkt 221-227 dækker henvisninger til forsikring også genforsikring.

²⁵⁸ Se en mindre undtagelse i note 75 ovenfor (den skadelidte arbejdstagers direkte søgsmål mod arbejdsgiverens forsikringsselskab).

udelukket i medfør af artikel 2, eller på grund af en erklæring fremsat i henhold til artikel 21. Det fremgår klart af artikel 17, stk. 1, hvori det fastsættes, at en tvist vedrørende en forsikrings- eller genforsikringsaftale ikke kan udelukkes fra konventionens anvendelsesområde, blot fordi forsikrings- eller genforsikringsaftalen vedrører et område, som konventionen ikke finder anvendelse på.²⁵⁹ Så selv om f.eks. søtransport af gods ligger uden for konventionens anvendelsesområde,²⁶⁰ ligger en aftale om forsikring af gods, der fragtes med skib, inden for dens anvendelsesområde.

222. **Eksempel.**²⁶¹ Lad os antage, at et forsikringselskab med hjemsted i Frankrig indgår en forsikringsaftale med Y, et selskab med hjemsted i Canada, hvorefter forsikringselskabet skal godtgøre Y en eventuel skade på dets gods, som måtte opstå under transporten af godset fra Rotterdam til New York. Forsikringsaftalen indeholder en værnetingsklausul om enekompetence til domstolene i Frankrig. Godset beskadiges i transit, men forsikringselskabet afviser at betale. En sag anlagt af Y (forsikringstager) mod forsikringselskabet ifølge forsikringsaftalen vil være underlagt de franske domstoles enekompetence. Selv om godstransport ikke er omfattet af konventionens anvendelsesområde, jf. artikel 2, stk. 2, litra f), er en tvist ifølge en kontrakt om forsikring af sådanne varer ikke udelukket, jf. artikel 17, stk. 1.

223. Artikel 17, stk. 2, omhandler anerkendelse og fuldbyrdelse af domme vedrørende erstatningsansvar eller manglende erstatningsansvar ifølge forsikrings- eller genforsikringsaftaler. Det fastsættes, at anerkendelse eller fuldbyrdelse af en dom om erstatningsansvar ifølge en forsikrings- eller genforsikringsaftale ikke kan begrænses eller nægtes under henvisning til, at erstatningsansvaret omfatter pligt til at yde den forsikrede eller den genforsikrede erstatning i forbindelse med a) et område, som denne konvention ikke finder anvendelse på, eller b) en beslutning om skadeserstatning, som artikel 11 kunne finde anvendelse på.

224. Artikel 17, stk. 2, litra a), dækker situationer, hvor forsikringsaftalen vedrører en risiko, som i sig selv ligger uden for konventionens anvendelsesområde, enten fordi den er udelukket i medfør af artikel 2, eller på grund af en erklæring fremsat i henhold til artikel 21. Den er derfor mere eller mindre en gentagelse af bestemmelsen i stk. 1.

225. Artikel 17, stk. 2, litra b), vedrører domme om forsikringselskabets forpligtelse til at yde den forsikrede eller genforsikrede erstatning efter en beslutning om skadeserstatning, som artikel 11 kunne finde anvendelse på. Som forklaret ovenfor²⁶² vedrører artikel 11 anerkendelse eller fuldbyrdelse af en dom om ikkekompenserende erstatning. Den tillader den domstol,

²⁵⁹ Konventionen finder derimod ikke anvendelse på en tvist efter en forsikringsaftale, hvis en artikel 21-erklæring fremsat af den pågældende Stat skulle udelukke "forsikringsforhold" fra konventionen.

²⁶⁰ Artikel 2, stk. 2, litra f).

²⁶¹ Medmindre andet udtrykkeligt fremgår, skal det erindres, at det i alle eksemplerne i denne rapport antages, at konventionen er i kraft, og at de nævnte Stater er Parter i den, jf. erklæring s. 20 ovenfor.

²⁶² Se ovenfor, punkt 203 til 205.

anmodningen forelægges, at afvise at anerkende eller fuldbyrde hele eller dele af en eventuel ikkekompenserende del af en sådan dom under visse omstændigheder. Der skal skelnes mellem en sådan dom og en dom vedrørende en forsikringsaftale, hvorefter forsikringselskabet påtager sig at yde den forsikrede erstatning mod ansvar for at betale ikkekompenserende erstatning. Den kendsgerning, at en dom om skadeserstatning afsagt i en sag mellem en tredjepart og den forsikrede ikke kan anerkendes (helt eller delvist) i henhold til artikel 11 (fordi erstatningen ikke er kompenserende), betyder ikke, at det kan afvises at anerkende en dom afsagt i en sag mellem forsikringstager og dennes forsikringselskab, hvorefter forsikringselskabet skal holde forsikringstager skadesløs ved betaling af en sådan erstatning.

226. **Eksempel.**²⁶³ Lad os antage, at et forsikringselskab med hjemsted i Canada indgår en forsikringsaftale med en person med hjemsted i England ("forsikringstager"), hvorefter forsikringselskabet skal godtgøre forsikringstageren for erstatningsansvar over for tredjepart for personskade, herunder ansvar for betaling af erstatning med straffende formål.²⁶⁴ Aftalen indeholder en værnetingsklausul til fordel for domstolene i England. Herefter anlægger en tredjepart sag mod forsikringstageren for personskade i England, og domstolen tilkender tredjeparten 1 mio. pund i kompenserende erstatning plus 1 mio. pund i erstatning med straffende formål. Forsikringselskabet afviser at betale godtgørelse til forsikringstageren. Forsikringstager anlægger sag mod forsikringselskabet i England under henvisning til værnetingsklausulen. Domstolen tilpligter forsikringselskabet at betale 2 mio. pund. Forsikringstager har ret til at fuldbyrde denne dom mod forsikringselskabet for det fulde beløb i Canada. Det er ikke relevant, at erstatningskrav vedrørende personskade i henhold til artikel 2, stk. 2, litra j), fremsat af eller på vegne af fysiske personer er udelukket fra konventionens anvendelsesområde (artikel 17, stk. 2, litra a)), eller at en domstol i Canada i henhold til artikel 11 måske ikke ville have været forpligtet til at fuldbyrde det straffende element i dommen mellem tredjepart og forsikringstager (såfremt domstolen havde erklæret sig kompetent ifølge en værnetingsaftale) (artikel 17, stk. 2, litra b)).

227. **Erstatning med straffende formål, som forsikringselskabet tilpligtes at betale** Såfremt domstolen i England i sagen mellem forsikringstager og forsikringselskab i ovennævnte eksempel ikke kun havde dømt forsikringselskabet til at betale forsikringstager 2 mio. pund, men havde tilkendt forsikringstageren yderligere 1 mio. pund i erstatning med straffende formål (fordi forsikringselskabet uberettiget havde undladt at betale forsikringstager på anmodning), ville disse ekstra 1 mio. pund ikke falde ind under artikel 17, stk. 2, litra b). Var kravene i artikel 11 opfyldt, ville domstolene i

²⁶³ Medmindre andet udtrykkeligt fremgår, skal det erindres, at det i alle eksemplerne i denne rapport antages, at konventionen er i kraft, og at de nævnte Stater er Parter i den, jf. erklæring s. 20 ovenfor.

²⁶⁴ Om politikken dækker den slags skader, afhænger af betingelserne herfor som fortolket af lovgivningen, som regulerer den.

Canada ikke være forpligtet til at fuldbyrde den supplerende tilkendelse ifølge konventionen.

Artikel 18 *Ingen legalisering*

228. Ifølge artikel 18 er alle dokumenter, der fremsendes eller forelægges i henhold til denne konvention, fritaget for legalisering og alle tilsvarende formaliteter, herunder en *apostille*.²⁶⁵

Artikel 19 *Erklæringer om begrænsning af domstolskompetencen*

229. Det er konventionens politik at udelukke rent indenlandske situationer fra sit anvendelsesområde. Denne politik gives retsvirkning i artikel 1. Artikel 19 forfølger den modsatte politik, idet den giver en Stat mulighed for at fremsætte en erklæring om, at dens domstole ikke skal anvende konventionens artikel 5 på sager, som er rent *udenlandske*. Det fastsættes, at en Stat kan erklære, at dens domstole kan afvise at behandle tvister, som er omfattet af en eksklusiv værnetingsaftale, hvis der, bortset fra den valgte domstols beliggenhed, ikke er nogen forbindelse mellem den pågældende Stat og parterne eller tvisten.²⁶⁶

230. I praksis vælger parterne undertiden domstolene i en Stat, som hverken de selv eller sagens omstændigheder har nogen forbindelse til. Årsagen hertil er, at ingen af parterne ønsker at gå til domstolene i den anden parts Stat, og derfor aftaler de at vælge domstolene i en neutral Stat. Nogle lande ser positivt på dette.²⁶⁷ Andre er af den opfattelse, at det lægger en unødigt byrde på deres retssystemer. Formålet med artikel 19 er at imødekomme Stater i sidstnævnte kategori.

Artikel 20 *Erklæringer om begrænsning af anerkendelsen og fuldbyrdelsen*

231. Det fastsættes i artikel 20, at en Stat kan erklære, at dens domstole kan afvise at anerkende eller fuldbyrde en dom afsagt af en domstol i en anden kontraherende Stat, hvis parterne havde sædvanligt opholdssted i den

---

²⁶⁵ Denne svarer til artikel 29, stk. 2, i det foreløbige konventionsudkast fra 1999. Bemærkningen til denne bestemmelse i Nygh/Pocar-rapporten findes på s. 110, hvor det hedder, at det er fast praksis i forbindelse med Haagerkonventioner.

²⁶⁶ Da konventionen benytter ordene "kan afvise", vil domstolene i en Stat, som har fremsat en sådan erklæring, selv kunne bestemme, om de vil udøve kompetencen eller ej. Dette vil ikke skabe vanskeligheder i retssystemer, hvor domstolene normalt har en vis grad af skønsmargin med hensyn til, om de vil udøve kompetencen eller ej. I retssystemer, hvor dette ikke er tilfældet, kan der indføres lovgivning, så domstolene får mulighed for at udøve skøn ifølge artikel 19. Det skøn, som er tilladt i henhold til artikel 19, kan også udøves af lovgiver, og i så fald vil det i selve lovgivningen være anført, under hvilke omstændigheder domstolene vil afvise at behandle sagen.

²⁶⁷ F.eks. har engelske domstole i mange år været villige til at behandle sådanne sager, og i 1984 vedtog New York særlige bestemmelser for at fremme dem, når transaktionen dækker mindst 1 mio. USD, jf. New York Civil Practice Law and Rules, Rule 327(b) og New York General Obligations Law § 5-1402.

stat, hvor anmodningen indgives, og forbindelsen mellem parterne og alle andre relevante forhold i sagen udelukkende havde tilknytning til den Stat, hvor anmodningen indgives, uanset den valgte domstols beliggenhed.²⁶⁸ Denne bestemmelse forfølger den politik, som blev diskuteret ovenfor, om at udelukke rent indenlandske situationer fra konventionens anvendelsesområde.

232. For at forstå formålet med artikel 20 skal det erindres, at konventionen kun finder anvendelse på internationale sager.²⁶⁹ Definitionen af "international" varierer dog i den forbindelse, alt efter om man ser på kompetence²⁷⁰ eller anerkendelse og fuldbyrdelse af en dom.²⁷¹ I forbindelse med kompetence anses en sag ikke for at være international, hvis parterne har hjemsted i samme kontraherende Stat, og hvis alle andre relevante forhold i sagen, (når der ses bort fra den aftalte domstols beliggenhed), udelukkende har tilknytning til den pågældende Stat. I forbindelse med anerkendelse og fuldbyrdelse er en sag dog altid international, hvis dommen blev afsagt af en domstol i en anden Stat end den, hvor der anmodes om anerkendelse eller fuldbyrdelse. Det betyder, at en sag, som er indenlandsk, når den behandles, bliver international, hvis der anlægges sag om fuldbyrdelse af dommen i en anden Stat. Formålet med artikel 20 er at give en kontraherende Stat mulighed for at erklære, at den ikke vil anerkende eller fuldbyrde en sådan dom, hvis sagen ville have været rent indenlandsk for den, såfremt den oprindelige sag var blevet anlagt ved dens domstole.

233. **Eksempel.**²⁷² Lad os antage, at parterne har hjemsted i Stat A, og alle andre relevante elementer kun har forbindelse til den Stat. De aftaler, at en domstol i Stat B skal have enekompetence. Hvis en af dem indbringer en tvist for en domstol i Stat A, ville domstolen ikke have pligt til at erklære sig inkompetent i henhold til artikel 6, eftersom konventionen ikke ville finde anvendelse, fordi sagen ikke ville være international ifølge artikel 1, stk. 2. Hvis tvisten blev indbragt i Stat B, ville Stat A dog i henhold til artikel 8 skulle anerkende den efterfølgende dom, eftersom sagen ville være blevet international efter artikel 1, stk. 3. Det, artikel 20 gør, er at give Staterne mulighed for at ændre dette ved at indføre en passende erklæring. Hvis Stat A gjorde det, ville den ikke skulle anerkende dommen.

---

²⁶⁸ Da konventionen benytter ordene "kan afvise", vil domstolene i en Stat, som har fremsat en sådan erklæring, selv kunne bestemme, om de vil anerkende og fuldbyrde sådanne domme efter konventionen eller ej. Med gennemførelseslovgivningen kunne der imidlertid indføres en pligt til ikke at anerkende eller fuldbyrde udenlandske domme under sådanne omstændigheder.

²⁶⁹ Artikel 1, stk. 1.

²⁷⁰ Artikel 1, stk. 2.

²⁷¹ Artikel 1, stk. 3.

²⁷² Medmindre andet udtrykkeligt fremgår, skal det erindres, at det i alle eksemplerne i denne rapport antages, at konventionen er i kraft, og at de nævnte Stater er Parter i den, jf. erklæring s. 20 ovenfor.

234. Det skal erindres, at artikel 2, stk. 2, udelukker visse områder fra konventionens anvendelsesområde. Artikel 21 giver den enkelte kontraherende Stat mulighed for at udvide denne liste for sig selv ved at fremsætte en erklæring. Det fastsættes, at når en Stat har en stærk interesse i ikke at anvende konventionen på et specifikt område, kan den erklære, at den ikke vil anvende konventionen på dette område.²⁷³ Når den afgiver en erklæring, skal den sørge for, at erklæringen ikke er mere omfattende end nødvendigt, og at det udelukkede specifikke område er klart og præcist defineret.²⁷⁴ Når der er afgivet en sådan erklæring, finder konventionen ikke anvendelse på det pågældende område i den kontraherende Stat, som afgav erklæringen.

235. Det diplomatiske udvalg ønskede, at denne bestemmelse kun skulle finde anvendelse på afgrænsede områder af lovgivningen, af den slags, som er udelukket efter artikel 2, stk. 2. I erklæringen kan der ikke bruges andre kriterier end sagsområde. Der kunne f.eks. udelukkes "søforsikringsaftaler", men ikke "søforsikringsaftaler, hvor den valgte domstol er beliggende i en anden Stat".

236. **Sikkerhedsforanstaltninger.** Hvis sådanne fravalgsordninger ikke var mulige, kunne nogle Stater måske ikke blive Parter i konventionen. En Stat bør ikke fremsætte en erklæring uden tvingende grunde. Parternes interesser skal også beskyttes. For at nå disse mål anvender konventionen tre principper: gennemsigtighed, ikketilbagevirkende kraft og gensidighed.

237. **Gennemsigtighed og ikketilbagevirkende kraft.** I henhold til artikel 32 skal en erklæring ifølge artikel 21 dog meddeles depositaren (Kongeriget Nederlandenes udenrigsministerium), som underretter de øvrige Stater. Dette sikrer gennemsigtighed. Det påtænkes også at lægge erklæringer ud på Haagerkonferencen for International Privatrets websted.²⁷⁵ Afgives erklæringen, efter at konventionen er trådt i kraft for den Stat, der afgiver den, får erklæringen ikke virkning før mindst tre måneder efter.²⁷⁶ Da den ikke vil gælde med tilbagevirkende kraft for kontrakter indgået, før den træder i kraft,²⁷⁷ vil parterne vide, om kontrakten vil blive påvirket, når de indgår den. Det er en beskyttelse af retssikkerheden.

238. **Gensidighed.** Det fastsættes i artikel 21, stk. 2, at hvis en Stat afgiver en sådan erklæring, vil andre Stater ikke være forpligtede til at anvende konventionen på det

²⁷³ En sådan erklæring kan også afgives vedrørende områder, der ikke er omfattet af udelukkelsesbestemmelserne i artikel 2, stk. 2 – f.eks. "ophavsret og hertil knyttede rettigheder" i artikel 2, stk. 2, litra n).

²⁷⁴ Når den kontraherende Stat, som afgav erklæringen, ønsker det, kan erklæringen først sendes i udkast til generalsekretæren for Haagerkonferencen til rundsendelse til de øvrige kontraherende Stater med henblik på kommentarer.

²⁷⁵ Det er < www.hcch.net >

²⁷⁶ Artikel 32, stk. 4.

²⁷⁷ Artikel 32, stk. 5.

pågældende område, når den valgte domstol er beliggende i den Stat, som afgiver erklæringen. Det betyder, at hvis en kontraherende Stat ikke er indstillet på at give andre kontraherende Stater konventionens fordele, kan den heller ikke forvente selv at drage fordel af konventionen.

239. **Vurdering af erklæringer.** Det påtænkes fra tid til anden at vurdere, hvordan erklæringerne i henhold til artikel 21 anvendes, enten på vurderingsmøder, som indkaldes af generalsekretæren for Haagerkonferencen ifølge artikel 24 eller som et forberedende skridt på møder i konferencens Råd for Almindelige Anliggender og Politik.²⁷⁸

Artikel 22 Gensidige erklæringer om ikke-eksklusive værnetingsaftaler

240. I henhold til artikel 1, stk. 1, finder konventionen kun anvendelse på eksklusive værnetingsaftaler. Ikkeeksklusive værnetingsaftaler er imidlertid ganske almindelige, især inden for international bankvirksomhed. Artikel 22 giver derfor kontraherende Stater mulighed for at udvide konventionens anvendelsesområde til at dække sådanne aftaler. Dette gælder dog kun for bestemmelserne i konventionens kapitel III vedrørende anerkendelse og fuldbyrdelse af domme (artikel 8-15).²⁷⁹ Andre bestemmelser, især artikel 5 og 6 finder ikke anvendelse på sådanne aftaler.

241. Hvis artikel 22 skal anvendes, skal oprindelsesstaten og den Stat, hvor der anmodes om anerkendelse eller fuldbyrdelse begge være kontraherende Stater, og de skal begge have afgivet en erklæring ifølge artikel 22. Derudover skal følgende krav opfyldes:

- Oprindelsesdomstolen skal være valgt i en ikkeeksklusiv værnetingsaftale.
- Der må ikke være afsagt en dom mellem de samme parter om samme tvist af en anden domstol, ved hvilken der kunne være anlagt sag i overensstemmelse med den ikkeeksklusive værnetingsaftale.²⁸⁰
- Der må ikke versere en sag mellem de samme parter om den samme tvist ved en anden lignende domstol.
- Oprindelsesdomstolen skal have været den første domstol, som sagen blev indbragt for.

242. For at udgøre en ikkeeksklusiv værnetingsaftale i forbindelse med artikel 22 skal aftalen opfylde følgende betingelser:²⁸¹

- Den skal være affattet i den form, der er fastsat i artikel 3, litra c).²⁸²

²⁷⁸ Se nedenfor punkt 257.

²⁷⁹ Dvs. af hvilke årsager anerkendelse eller fuldbyrdelse kan afvises – f.eks. i henhold til artikel 9.

²⁸⁰ Dette kunne være en hvilken som helst domstol, der ikke er udelukket ved aftalen, jf. nedenfor, punkt 245 f.

²⁸¹ Faktisk skal alle krav i artikel 3 være opfyldt undtagen spørgsmålet om eksklusivitet. Disse krav er anført i punkt 93, ovenfor.

²⁸² Se punkt 110 til 114, ovenfor.

- Parterne skal have givet deres samtykke hertil.²⁸³
- Domstolen skal være valgt med henblik på at afgøre allerede opståede tvister eller fremtidige tvister i forbindelse med et bestemt retsforhold.²⁸⁴
- Aftalen skal fastlægge en eller flere domstole i en eller flere kontraherende Stater.

243. **Anvendelsesområde.** Bortset fra at artikel 22 gælder for ikkeeksklusive aftaler, er artiklens anvendelsesområde nøjagtig det samme som konventionen som helhed. Med forbehold for denne ene undtagelse finder den ikke anvendelse på en værnetingsaftale, som ikke ville være dækket af konventionens øvrige bestemmelser. Begrænsningerne i artikel 2 og artikel 21 vil således også finde anvendelse for artikel 22.

244. Undtagen i det omfang der fastsættes gensidighed, kan en erklæring i henhold til artikel 22 ikke berøre en anden Stat end den Stat, som fremsætter den.

245. **Artikel 22, stk. 2, litra b).** Artikel 22, stk. 2, litra b), ændrer kravet til anerkendelse og fuldbyrdelse af en dom, idet det fastsættes, at en sådan anerkendelse eller fuldbyrdelse ikke er obligatorisk, når der foreligger en dom afsagt af en anden domstol, som tvisten ifølge den ikkeeksklusive værnetingsaftale kunne indbringes for, eller der ved en anden domstol verserer en sag mellem de samme parter om samme tvist, uanset om sagen blev påbegyndt før eller efter sagen ved den valgte domstol, eller om dommen blev afsagt før eller efter den ved den valgte domstol. For at forstå, hvordan denne bestemmelse anvendes, er det nødvendigt at se på, hvornår en sag kan anlægges ved en anden domstol end den valgte i overensstemmelse med en ikkeeksklusiv værnetingsaftale. Dette afhænger af, om værnetingsaftalen er ikkeeksklusiv uden begrænsning eller ikkeeksklusiv med begrænsning.

246. **Aftaler, som er ikkeeksklusive uden begrænsning.**²⁸⁵ Er aftalen ikkeeksklusiv uden begrænsning, pålægger den ingen begrænsninger af, ved hvilke domstole sagen kan anlægges. Der fastlægges blot en eller flere domstole i en eller flere kontraherende Stater på et ikkeeksklusivt grundlag – f.eks. "tvister efter denne aftale kan indbringes for domstolene i Korea, men dette udelukker ikke, at tvister indbringes ved en anden domstol, som har kompetence ifølge lovgivningen i den Stat, hvor den er beliggende". Når værnetingsaftalen har denne form, vil sager ved *enhver* domstol – også selv om den ikke er beliggende i Korea – være i overensstemmelse med værnetingsaftalen og således være en grund ifølge artikel 22, stk. 2, litra b), til ikke at anerkende dommen fra en koreansk domstol efter konventionen.

247. **Aftaler, som er ikkeeksklusive med begrænsning.**²⁸⁶ Situationen er en anden i tilfælde af en aftale, som er ikkeeksklusiv med begrænsning. En sådan aftale omfatter begrænsninger af, ved hvilke domstole der kan anlægges sager, men den udgør ikke desto mindre en eksklusiv værnetingsaftale, jf. artikel 3 i konventionen. En form kunne være en aftale, hvori der fastlægges en eller flere domstole i to eller flere kontraherende Stater *med udelukkelse af alle andre* – f.eks. "tvister efter denne aftale kan kun indbringes for domstolene i Korea eller domstolene i Kina", eller "tvister efter denne aftale kan kun indbringes for distriktsretten i Seoul eller distriktsretten i Beijing". En aftale i denne form giver både de anførte domstole kompetence og udelukker andre domstole fra at erklære sig kompetente. En sådan aftale kunne således være en eksklusiv værnetingsaftale i henhold til konventionens artikel 3, hvis det ikke var, fordi de valgte domstole er beliggende i forskellige kontraherende Stater. Hvis A nu anlægger sag mod B i Seoul og får afsagt en dom, vil enhver sag om samme tvist indbragt af B i Beijing (eller en dom afsagt der) være en hindring i henhold til artikel 22, stk. 2, litra b), for anerkendelse og fuldbyrdelse af dommen fra Seoul.

248. I et andet eksempel²⁸⁷ har parterne adgang til endnu mere begrænsede fora, men virkningen vil være den samme: hvis A og B har indgået en aftale, hvorefter A *kun* kan anlægge sag mod B ved distriktsretten i Seoul, og B *kun* kan anlægge sag mod A ved distriktsretten i Beijing, har hver af parterne kun adgang til én domstol og ikke to som i det foregående eksempel. Hvis A nu anlægger sag mod B i Seoul og får afsagt en dom, vil enhver sag om samme tvist indbragt af B i Beijing (eller en dom afsagt der) være en hindring i henhold til artikel 22, stk. 2, litra b), for anerkendelse og fuldbyrdelse efter konventionen af dommen fra Seoul.²⁸⁸

249. **Asymmetriske aftaler.** Asymmetriske aftaler blev diskuteret ovenfor.²⁸⁹ Det er aftaler, hvorefter den ene part kun kan anlægge sag ved den valgte domstol, mens den anden part også kan anlægge sag ved andre domstole. Sådanne aftaler betragtes som ikkeeksklusive aftaler med henblik på konventionen, fordi de kun afskærer en af parterne fra muligheden for at anlægge sager ved andre domstole.

250. **Eksempel.**²⁹⁰ Lad os antage, at en långiver og en låntager indgår en låneaftale. Aftalen indeholder en værnetingsklausul, hvori det hedder, "En långivers tvist mod låntager kan kun indbringes ved distriktsretten i Seoul, men långivers sag mod låntager kan enten anlægges ved den domstol eller en anden domstol med kompetence ifølge lovgivningen i den Stat, hvor den er beliggende". Distriktsretten i Seoul afsiger dom, og der

²⁸³ Se punkt 94 til 97, ovenfor.

²⁸⁴ Se punkt 101, ovenfor.

²⁸⁵ I dette stykke antages det, at alle nævnte Stater er Parter i konventionen, og at de har afgivet en erklæring efter artikel 22.

²⁸⁶ I dette stykke antages det, at alle nævnte Stater er Parter i konventionen, og at de har afgivet en erklæring efter artikel 22.

²⁸⁷ I dette stykke antages det, at alle nævnte Stater er Parter i konventionen, og at de har afgivet en erklæring efter artikel 22.

²⁸⁸ Se punkt 104, ovenfor.

²⁸⁹ Se punkt 105, ovenfor.

²⁹⁰ I dette stykke antages det, at alle nævnte Stater er Parter i konventionen, og at de har afgivet en erklæring efter artikel 22.

anlægges sag med henblik på fuldbyrdelse i Kina, idet begge Stater har afgivet erklæringer i henhold til artikel 22. Der verserer også en sag efter låneaftalen ved en domstol i Australien. Hvis långiver anlagde sidstnævnte sag mod låntager, vil det udelukke fuldbyrdelsen af den koreanske dom i Kina i henhold til artikel 22, eftersom den var i overensstemmelse med den ikkeeksklusive værnetingsaftale.²⁹¹ Hvis den derimod blev anlagt af låntager mod långiver, ville dette ikke være tilfældet, og den ville derfor ikke udelukke fuldbyrdelsen af den koreanske dom i Kina.²⁹²

251. **Artikel 22, stk. 2, litra c).** Denne bestemmelse skulle finde anvendelse, når der var anlagt en sag ved den anden domstol, som ikke resulterede i en endelig dom og ikke stadig verserede – f.eks. når den blev afvist ifølge *forum non conveniens-doktrinen*. Hvis sagen endte med en endelig dom, eller hvis den stadig verserede, ville artikel 22, stk. 2, litra b), finde anvendelse. Er dette ikke tilfældet, skal oprindelsesdomstolen ifølge artikel 22, stk. 2, litra c), være den første domstol, som sagen blev indbragt for. Såfremt en anden domstol, der ikke var udelukket ved værnetingsaftalen, var den første domstol, som sagen blev indbragt for mellem de samme parter vedrørende den samme tvist, kan dommen ikke anerkendes eller fuldbyrdes efter konventionen.²⁹³

252. Det var det diplomatiske udvalgs hensigt, at artikel 22, stk. 2, litra c), ikke skulle finde anvendelse, når den første domstol, som sagen blev indbragt for, erklærede sig kompetent i modstrid med værnetingsaftalen. Med andre ord er artikel 22, stk. 2, litra c), underkastet den samme begrænsning i den henseende som artikel 22, stk. 2, litra b), og alene den kendsgerning, at en domstol uden tilladelse hertil i aftalen fik sagen indbragt først, udelukker ikke anerkendelse og fuldbyrdelse efter erklæringsordningen.

253. **Ikrafttræden.** Ikrafttrædelsen af erklæringer ifølge artikel 22 er reguleret af artikel 32, stk. 3 og 4. Ikrafttrædelsen vil også være relevant for, hvornår en erklæring er "afgivet" i henhold til artikel 22. En erklæring, der ikke er trådt i kraft, kan ikke have retsvirkninger.

254. Overgangsbestemmelserne i artikel 16 finder ikke anvendelse på erklæringerne efter artikel 22. Det var det diplomatiske udvalgs opfattelse, at en kontraherende Stat, som afgiver erklæringen, kan anføre heri, i hvilket omfang erklæringen (eventuelt) skal have tilbagevirkende kraft.²⁹⁴ Den Stat, som afgiver erklæringen, kan således afgøre, om den skal dække indgåede værnetingsaftaler, anlagte sager eller domme afsagt i oprindelsesstaten, før erklæringen træder i kraft for den Stat, hvor anmodningen indgives. I mangel af en sådan erklæring kan en sag om anerkendelse eller fuldbyrdelse af en dom anlægges i den

²⁹¹ Dette ville også være tilfældet, hvis den blev indledt efter påbegyndelsen af sagen i Korea og Kina.

²⁹² Hvis den australske dom imidlertid blev afsagt først, kunne den kinesiske domstol måske være berettiget til at afvise at fuldbyrde den koreanske dom i henhold til artikel 9, litra g).

²⁹³ Konventionen udelukker ikke dens anerkendelse eller fuldbyrdelse efter national ret.

²⁹⁴ Se referatet fra den 20. samling, udvalg II: Referat nr. 24, punkt 56-63, referat nr. 22, punkt 74-97.

Stat, hvor anmodningen indgives, så snart erklæringen er trådt i kraft i den pågældende Stat. Anerkendelse og fuldbyrdelse kunne herefter indrømmes i henhold til artikel 22, selv om værnetingsaftalen blev indgået, sagen ved oprindelsesdomstolen anlagt eller den oprindelige dom afsagt inden den dato.

255. **Gensidighed.** Selv om der er en erklæring i kraft i anerkendelsesstaten, som gælder for den pågældende dom, skal en erklæring også være i kraft i oprindelsesstaten. Begge erklæringer skal være i kraft, når der anmodes om anerkendelse, ellers er der ingen gensidighed. Der står intet eksplicit i hverken artikel 22 eller artikel 32 om, hvorvidt den erklæring, der er i kraft i oprindelsesstaten, skal være af en sådan art, at den ville have fundet anvendelse på en dom fra anerkendelsesstaten, der var afsagt på samme dato som den pågældende dom. For at sikre klarhed om dette spørgsmål kan en Stat, der afgiver en erklæring i henhold til artikel 22, specificere, om der også skal være det, man kunne kalde "gensidighed med hensyn til tid" i henhold til artikel 22.

Artikel 23 *Ensartet fortolkning*

256. Det hedder i artikel 23, at der ved fortolkningen af konventionen skal tages hensyn til dens internationale karakter og behovet for at fremme en ensartet anvendelse. Denne bestemmelse er rettet til domstole, der anvender konventionen. De skal fortolke den i en international ånd for således at fremme en ensartet anvendelse. Hvor det med rimelighed er muligt, bør der derfor tages hensyn til udenlandske afgørelser og skrifter. Man bør også være opmærksom på, at begreber og principper, der betragtes som umiddelbart indlysende i ét retssystem, kan være ukendte eller afvises i et andet. Konventionens formål kan kun opfyldes, hvis alle domstole anvender den fordomsfrit.²⁹⁵

Artikel 24 *Vurdering af konventionens anvendelse*

257. Ifølge artikel 24 skal Generalsekretæren for Haagerkonferencen om International Privatret med regelmæssige mellemrum tage initiativ til en vurdering af, hvordan konventionen anvendes, herunder også eventuelle erklæringer, samt til overvejelser af, om der bør foretages ændringer af konventionen. Et af de vigtigste formål med sådanne vurderingsmøder er at se på anvendelsen af erklæringer i henhold til artikel 21 og overveje, om hver enkelt stadig er nødvendig.

Artikel 25 *Forskellige retssystemer*

258. Artikel 25 omhandler de problemer, som følger af, at nogle Stater består af to eller flere territoriale enheder, der hver især har sit eget retssystem. Det forekommer oftest i tilfælde af føderationer – f.eks. Canada eller USA – men kan også forekomme i andre Stater – f.eks. Kina eller Det Forenede Kongerige. Dette kan skabe et

²⁹⁵ Den tilsvarende bestemmelse i det foreløbige konventionsudkast fra 1999 er artikel 38, stk. 1. Bemærkningen hertil i Nygh/Pocar-rapporten findes på s. 118 og 119.

problem, fordi man i hvert enkelt tilfælde skal afgøre, om henvisningen er til Staten som helhed ("Stat" i international forstand), eller om det er til en bestemt territorial enhed i den pågældende Stat.

259. Artikel 25, stk. 1, løser dette problem, idet det fastsættes, at når forskellige retssystemer finder anvendelse i de territoriale enheder for så vidt angår de i konventionen omhandlede forhold,²⁹⁶ skal konventionen forstås således, at den finder anvendelse enten på Staten i international forstand eller på den relevante territoriale enhed, alt efter hvad der er relevant.

260. De vigtigste situationer, hvor spørgsmålet opstår, er i forbindelse med definitionen af en eksklusiv værnetingsaftale (artikel 3) og den valgte domstols forpligtelse til at behandle sagen (artikel 5). Den måde, hvorpå artikel 25 finder anvendelse i disse situationer, er allerede blevet diskuteret.²⁹⁷

261. Artikel 25, stk. 2, støtter yderligere politikken om ikke at anvende konventionen på rent indenlandske situationer. Den fastsætter, at uanset bestemmelserne i artikel 25, stk. 1, er en kontraherende Stat med to eller flere territoriale enheder, hvor der gælder forskellige retssystemer, ikke forpligtet til at anvende konventionen i tilfælde, der udelukkende vedrører disse forskellige territoriale enheder. Hvis denne bestemmelse skal anvendes, skal den valgte domstol også ligge i den pågældende Stat. Hvis domstolen er beliggende i en anden kontraherende Stat, vil artikel 20 finde anvendelse (såfremt der foreligger en relevant erklæring).

262. Artikel 25, stk. 2, betyder, at hvis den valgte domstol f.eks. er beliggende i England, og situationen er helt intern for Det Forenede Kongerige, skal Det Forenede Kongeriget ikke anvende konventionen, fordi en af parterne har hjemsted i Skotland.

263. I henhold til artikel 25, stk. 3, er en domstol i en territorial enhed i en kontraherende Stat ikke forpligtet til at anerkende eller fuldbyrde en dom fra en anden kontraherende Stat, udelukkende fordi dommen er blevet anerkendt eller fuldbyrdet efter konventionen af en domstol i en anden territorial enhed i den første kontraherende Stat. Det betyder f.eks., at en domstol i Beijing ikke efter konventionen er bundet til at anerkende en dom fra Japan, udelukkende fordi en domstol i Hong Kong har gjort det.²⁹⁸ Domstolen i Beijing skal selv afgøre, om betingelserne for anerkendelse eller fuldbyrdelse efter konventionen er opfyldt.

264. Det erklæres udtrykkeligt i stk. 4, at artikel 25 ikke finder anvendelse på organisationer for regional økonomisk integration. Der er med andre ord kun tale om

²⁹⁶ Det forhold, at nogle eller alle de relevante territoriale enheder i en kontraherende Stat anvender den fælles lovgivning, betyder ikke nødvendigvis, at de ikke anvender forskellige retssystemer. Det gør de, hvis de har forskellig lovgivning – f.eks. i tilfælde af Australiens stater eller de canadiske provinser, som har computing Law.

²⁹⁷ Se punkt 107 og 128 til 131, ovenfor.

²⁹⁸ Den kan naturligvis anerkende den efter sin indenlandske lovgivning.

Stater (i international forstand) og territoriale enheder i en Stat, hvor der gælder forskellige retssystemer.²⁹⁹

Artikel 26 *Forbindelsen med andre internationale aftaler*

265. Artikel 26 omhandler forbindelsen mellem konventionen og andre internationale aftaler vedrørende retternes kompetence samt anerkendelse og fuldbyrdelse af domme. Aftaler af denne slags omfatter Bruxelleskonventionen,³⁰⁰ Luganokonventionen,³⁰¹ Bruxellesforordningen,³⁰² Minskkonventionen³⁰³ og forskellige aftaler i Nord-, Syd- og Mellemamerika.³⁰⁴

266. Artikel 26, stk. 1-5, omhandler konflikter mellem konventionen og andre internationale aftaler. Stk. 6, omhandler konflikter mellem konventionen og bestemmelserne for en organisation for regional økonomisk integration. Vi ser på det første spørgsmål først.

267. Problemet med modstridende traktater opstår kun, hvis to betingelser er opfyldt. Den første er, at der skal være en faktisk uforenelighed mellem de to traktater. Anvendelsen af de to traktater skal med andre ord føre til forskellige resultater i en konkret situation. Når dette ikke er tilfældet, kan begge traktater anvendes. I nogle tilfælde kan en tilsyneladende uforenelighed fjernes gennem fortolkning. Når dette er muligt, er problemet løst. Som vi skal se, er artikel 26, stk. 1, et forsøg herpå.

268. Den anden betingelse er, at domstolsstaten skal være Part i begge traktater. Er den pågældende Stat kun Part i den ene, vil dennes domstole blot anvende den ene. Artikel 26 er derfor rettet til Stater, som er Parter i både konventionen og i en anden traktat, som er i modstrid med den.

269. **Wienerkonventionen.** Artikel 30 og 41 i *Wienerkonventionen om traktatretten*, 1969, kodificerer

²⁹⁹ Organisationer for regional økonomisk integration reguleres ved artikel 29.

³⁰⁰ *Konventionen om retternes kompetence og om fuldbyrdelse af retsafgørelser i borgerlige sager, herunder handelssager* af 27. september 1968, EFT 1998 C 27, s. 1 (se ovenfor, note 9).

³⁰¹ *Konventionen om retternes kompetence og om fuldbyrdelse af retsafgørelser i borgerlige sager, herunder handelssager* af 16. september 1983, EFT 1988 L 319, s. 9 (se ovenfor, note 10).

³⁰² Rådets forordning (EF) nr. 44/2001 af 22. december 2000 om retternes kompetence og om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser på det civil- og handelsretlige område, EFT 2001 L 12, s. 1, (se ovenfor, note 50).

³⁰³ *The Minsk Convention on Legal Assistance and Legal Relations in Civil, Family and Criminal Cases* fra 1993. Den aktuelle udgave med ændringer af 28. marts 1997 kan ses i en engelsk og fransk oversættelse i bilag II til Prel. Doc. No 27, "The Relationship between the Judgments Project and certain Regional Instruments in the Arena of the Commonwealth of Independent States", udarbejdet af E. Gerasimchuk for det Permanente Bureau, tilgængelig på adressen < www.hcch.net >

³⁰⁴ Se A. Schulz, A. Muriá Tuñón og R. Villanueva Meza, "The American instruments on private international Law. A paper on their relation to a future Hague Convention on Exclusive Choice of Court Agreements", Prel. Doc. No 31 fra august 2005 udarbejdet til den 20. samling i juni 2005, tilgængelig på adressen < www.hcch.net >.

de folkeretlige regler for traktater vedrørende det samme emne.³⁰⁵ Bestemmelserne i konventionens artikel 26 skal læses på den baggrund.³⁰⁶ Konventionen kan ikke lade andre aftaler gå forud i større omfang, end det er tilladt i folkeretten. Ifølge folkeretten er det dog ikke tilladt, at en traktat fastsætter, at en anden traktat vil have forrang over den. Formålet med artikel 26 er derfor at sikre, at konventionen i nærmere angivne tilfælde vil vige for den anden aftale, for så vidt de to strider mod hinanden. Når ingen af disse "vigeregler" finder anvendelse, har konventionen retsvirkning, i så vid udstrækning folkeretten giver mulighed herfor.

270. **Fortolkning.** Stk. 1 i artikel 26 indeholder en fortolkningsbestemmelse. Det fastsættes heri, at konventionen skal fortolkes således, at den så vidt muligt skal være forenelig med andre traktater, der gælder for de kontraherende Stater. Dette gælder, uanset om den anden traktat blev indgået før eller efter konventionen. Når en bestemmelse i konventionen således med rimelighed kan have to betydninger, bør den betydning, som er mest forenelig med den anden traktat foretrækkes. Dette betyder dog ikke, at der bør vælges en fordrejet fortolkning for at opnå forenelighed.

271. **Den første "vigeregel".** Artikel 26, stk. 2, indeholder den første "vigeregel". Den gælder, uanset om traktaten blev indgået før eller efter konventionen. Det fastsættes, at den modstridende traktat vil have forrang, når ingen af parterne har hjemsted i en kontraherende Stat, som ikke er Part i den modstridende traktat. Denne bestemmelse finder ikke anvendelse, hvis en af parterne har hjemsted i en Stat, som er Part i konventionen, men ikke i den modstridende traktat.

272. Når en part har hjemsted i mere end én Stat (se artikel 4, stk. 2), viger konventionen for den anden traktat (i det omfang den er uforenelig), hvis alle parter *alene* har hjemsted i Stater, som er Parter i den modstridende traktat eller i ikkekontraherende Stater.

273. Ideen bag denne bestemmelse er, at konventionen ikke bør have forrang i en given sag, hvis ingen af Staterne, som er Parter i den, "har en interesse"³⁰⁷ i dens forrang. Det antages, at hvis en Stat er Part i både konventionen og traktaten, vil den ikke have indvendinger mod, at den sidstnævnte har forrang. Er en Stat ikke Part i konventionen, har den ikke en "interesse" i, at konventionen har forrang. Det antages derfor i artikel 26, stk. 2, at kun de Stater, som er Parter i konventionen og

ikke i traktaten, har en "interesse" i, at konventionen har forrang. Såfremt en sådan Stat ikke er involveret i en given sag, er der ingen grund til, at konventionen skulle have forrang i den pågældende sag.

274. Det næste spørgsmål er, *hvornår* en Stat har "interesse" i en sag. Svaret i konventionen er, at den har en interesse, hvis, men kun hvis, en af parterne har hjemsted på dens territorium. Har en part hjemsted både på dens territorium og på en anden Stats territorium – f.eks. har et selskab registreret i én Stat, som har sit hovedforretningssted i en anden – har den stadig en interesse. Det er årsagen til, at bestemmelsen kun finder anvendelse, hvis alle parterne *alene* har hjemsted i Stater, som er Parter i den modstridende traktat eller i ikkekontraherende Stater.

275. **Parter.** Hvem betragtes som en "part" i forbindelse med denne bestemmelse? Eftersom formålet med bestemmelsen er at fastslå, hvornår en Stat har en interesse i sagen, skal "part" betyde en person, som er part i værnetingsaftalen, eller som er bundet af den eller har ret til at gøre den gældende.³⁰⁸ Kun sådanne personer har en interesse i anvendelsen af konventionen, og det er kun med hensyn til sådanne personer, en Stat har en interesse i sagen. Endvidere skal personen være part i tvisten, eftersom en person, der ikke er part i tvisten, ikke har en interesse i, om konventionen anvendes på dem. En "part" er derfor en part i tvisten, som er bundet af værnetingsaftalen eller har ret til at gøre den gældende. Omvendt betyder det ikke noget, om den pågældende person var en af de oprindelige parter i tvisten eller blev tilknyttet på et senere tidspunkt.

276. Vi kan nu give nogle illustrationer. Vi skal bruge Luganokonventionen som eksempel, selv om der sjældent vil være konflikter i praksis, eftersom der kun er få uforeneligheder mellem den og konventionen. De vigtigste undtagelser vedrører *litispens*-reglen og forsikring.³⁰⁹ Vi vil bruge førstnævnte som eksempel.³¹⁰ Bestemmelsen i Luganokonventionen er, at den valgte domstol ikke må behandle en sag, hvis en domstol i en anden kontraherende stat fik indbragt sagen først.³¹¹ Ifølge konventionen skal den valgte domstol derimod behandle sagen, selv om en anden domstol fik indbragt sagen først.³¹²

277. **Første eksempel.** En virksomhed med hjemsted i Norge indgår en kontrakt med en virksomhed med hjemsted i Schweiz, idet både Norge og Schweiz er parter i Luganokonventionen og Haagerkonventionen.

³⁰⁵ Artikel 30 og 41 anses normalt for at fastsætte bestemmelserne for folkeretlig sædvaneret på det punkt, så selv de Stater, som ikke er Parter i Wienerkonventionen, accepterer dem som en præcis fastlæggelse af retstilstanden.

³⁰⁶ Se en fuldstændig diskussion i A. Schulz, "The Relationship between the Judgments Project and other International Instruments", Prel. Doc. No 24 fra december 2003 udarbejdet til det særlige udvalg, december 2003, tilgængelig på adressen < www.hcch.net >

³⁰⁷ I forbindelse med denne rapport henviser ordet "interesse" ikke til et indenlandsk juridisk begreb såsom "Statslige interesser" eller "regeringsinteresser", men til en deltagerstats rimelige forventning om, at konventionen vil have forrang i en given faktisk situation. Som forklaret i punkt 274 er parternes hjemsted den faktor, der benyttes i konventionen til at fastslå dette.

³⁰⁸ Vedrørende spørgsmålet om, hvorvidt en person, som ikke er part i værnetingsaftalen alligevel er bundet af den, se punkt 97 ovenfor.

³⁰⁹ En anden undtagelse er, at Luganokonventionen i sin nuværende formulering i 1988-udgaven ikke giver mulighed for en elektronisk form.

³¹⁰ Forsikring diskuteres i punkt 302 til 304 nedenfor i forbindelse med Bruxellesforordningen.

³¹¹ Dette følger af De Europæiske Fællesskabers Domstols fortolkning af artikel 17 i Bruxelleskonventionen i *Gasser* mod *MISAT*, Sag C-116/02, Sml. 2003 I, s. 14721 (tilgængelig på adressen < http://curia.europa.eu/ >), en fortolkning, som næsten sikkert også ville finde anvendelse på Luganokonventionen.

³¹² Artikel 5.

Kontrakten indeholder en værnetingsklausul til fordel for domstolene i Schweiz. Den norske virksomhed anlægger sag mod den schweiziske virksomhed i Norge. Efterfølgende anlægger den schweiziske virksomhed sag mod den norske virksomhed i Schweiz. Både den schweiziske domstol og den norske domstol vil skulle afgøre, om Haagerkonventionen eller Luganokonventionen skal anvendes. Eftersom ingen af parterne har hjemsted i en kontraherende Stat, der ikke er Part i Luganokonventionen, har Luganokonventionen forrang. Den schweiziske domstol kan ikke behandle sagen, medmindre og indtil den norske domstol erklærer sig inkompetent.

278. **Andet eksempel.** En canadisk virksomhed indgår en kontrakt med en norsk virksomhed. Kontrakten indeholder en værnetingsklausul til fordel for domstolene i Schweiz. Den norske virksomhed anlægger sag mod den canadiske virksomhed i Norge. Efterfølgende anlægger den canadiske virksomhed sag mod den norske virksomhed i Schweiz. Igen vil både den schweiziske domstol og den norske domstol skulle afgøre, om Haagerkonventionen eller Luganokonventionen skal anvendes. Da en af parterne (den canadiske virksomhed) har hjemsted i et land, som er Part i Haagerkonventionen, men ikke i Luganokonventionen, har Luganokonventionen ikke forrang i henhold til artikel 26, stk. 2.³¹³ Det betyder, at den schweiziske domstol skal behandle sagen (artikel 5). Den kan ikke afvente en afgørelse fra den norske domstol om dens kompetence (hvilket ville være obligatorisk i henhold til artikel 21 i Luganokonventionen).

279. **Den anden "vigeregel".** Den anden "vigeregel" er indeholdt i stk. 3, i artikel 26. Den har til formål at hjælpe Stater, som er Parter i både konventionen og en modstridende traktat, hvor ikke alle Parter i sidstnævnte tiltræder konventionen. Det fastsættes, at konventionen ikke berører en kontraherende Stats anvendelse af en traktat, der er indgået³¹⁴ inden konventionens ikrafttræden for den pågældende kontraherende Stat, hvis anvendelsen af konventionen er uforenelig med denne kontraherende Stats forpligtelser over for ikkekontraherende Stater. Hvis denne bestemmelse ikke fandtes, kunne nogle Stater måske ikke blive Parter i konventionen.

280. Den anden "vigeregel" finder kun anvendelse i det omfang anvendelsen af konventionen ville være uforenelig med den pågældende Stats forpligtelser over for en ikkekontraherende Stat. Dette betyder, at der skal være mindst én Stat, som er Part i den anden traktat, men ikke i konventionen. Endvidere viger konventionen kun for den anden traktat, hvis den pågældende Stat ellers ville være forpligtet til at misligholde sine forpligtelser over for en sådan Stat.

281. Den første "vigeregel" indeholder en test til at fastslå, hvornår en Stat har en interesse i en sag, således at den har ret til at insistere på at anvende den anden traktat. Den anden "vigeregel" indeholder ikke en sådan test. Det

³¹³ Er Canada, Norge og Schweiz alle Parter i konventionen, ser der ikke ud til at være grundlag for, at Luganokonventionen kunne have forrang.

³¹⁴ Se punkt 283 til 285.

er derfor ikke let at sige, hvornår anvendelsen af konventionen ville være i modstrid med en kontraherende Stats forpligtelser over for en Stat, som er Part i den anden traktat, men ikke i konventionen. Det ville afhænge af vilkårene i den anden traktat og af international ret.

282. **Eksempel.** Lad os antage, at Ruritanien (en imaginær Stat) er Part i Luganokonventionen, men ikke i Haagerkonventionen. Schweiz er Part i Luganokonventionen og bliver Part i Haagerkonventionen. Canada er Part i Haagerkonventionen. En canadisk virksomhed indgår en kontrakt med en ruritansk virksomhed. Kontrakten indeholder en værnetingsklausul til fordel for domstolene i Schweiz. Den ruritanske virksomhed anlægger sag mod den canadiske virksomhed i Ruritanien. Efterfølgende anlægger den canadiske virksomhed sag mod den ruritanske virksomhed i Schweiz. Da en af parterne (den canadiske virksomhed) har hjemsted i en Stat, som er Part i Haagerkonventionen, men ikke i Luganokonventionen, finder artikel 26, stk. 2, anvendelse. Således vil konventionen ikke vige for Luganokonventionen i Schweiz. Dette betyder, at den schweiziske domstol vil skulle anvende Haagerkonventionen, og det vil derfor ikke være muligt for den at afvente en afgørelse fra den ruritanske domstol om dennes kompetence. Den schweiziske domstol vil være forpligtet hertil ifølge artikel 21 i Luganokonventionen. For at løse dette problem fastsættes det i artikel 26, stk. 3, at konventionen viger for Schweiz' tidligere indgåede traktatforpligtelse i forhold til Ruritanien.

283. **Tidligere traktater.** Denne anden "vigeregel" finder kun anvendelse på konflikter med en tidligere traktat. Afgørelsen af, om én traktat er tidligere end en anden, giver anledning til betydelige folkeretlige vanskeligheder. Det generelle synspunkt er, at tidspunktet for indgåelsen af de pågældende traktater, ikke deres ikrafttrædelse, er afgørende.³¹⁵ Konventionens artikel 26, stk. 3, anvender en anden bestemmelse, som kombinerer disse to tilgange: den anden "vigeregel" finder anvendelse, hvis den anden traktat blev indgået³¹⁶, før

³¹⁵ I. Sinclair, *The Vienna Convention on the Law of Treaties*, 2nd ed., Manchester University Press 1984, s. 98, A. Aust, *Modern Treaty Law and Practice*, Cambridge University Press 2000, s. 183, J.B. Mus, "Conflicts Between Treaties in International Law", 45 *Netherlands International Law Review* 1998, pkt. 208, på s. 220-222. Der præsenteres et andet synspunkt i E.W. Vierdag, "The Time of the 'Conclusion' of a Multilateral Treaty: Article 30 of the Vienna Convention on the Law of Treaties and Related Provisions", 59 *British Yearbook of International Law* 1988, s. 75, men dette ser ud til at være ukorrekt af de årsager, som angives af J.B. Mus, ovenfor.

³¹⁶ Medmindre andet er fastsat, anses en bilateral traktat normalt for at være indgået, når den er underskrevet. En multilateral traktat anses normalt for at være indgået, når slutakten er underskrevet (eller den på anden vis er vedtaget), eller når den åbnes for undertegnelse, alt efter hvad der kommer sidst. Se A. Aust, *Modern Treaty Law and Practice*, Cambridge University Press 2000, s. 74. I den forbindelse er det værd at nævne, at denne konvention har ændret noget for Haagerkonferencen. Hidtil blev en Haagerkonvention nemlig anset for at være indgået på datoen for den første underskrift, ikke på datoen for dens vedtagelse (underskrivelsen af slutakten ved det diplomatiske udvalgs afslutningsceremoni) eller den dato,

konventionen *trådte i kraft* for den pågældende Stat. Opfylder den anden traktat endvidere denne regel, vil den anden "vigeregel" også finde anvendelse på den nye traktat, som reviderer eller erstatter den, undtagen i det omfang revisionen eller erstatningen skaber nye uforeneligheder med konventionen.

284. **Første eksempel.** Lad os – efter at konventionen er indgået – antage, at en gruppe Stater (hvoraf nogle ikke bliver Parter i konventionen) indgår en anden traktat om det samme emne. Ruritanien ratificerer siden konventionen, som den træder i kraft for denne Stat. Herefter ratificerer Ruritanien den anden traktat, og den træder også i kraft for Staten. Da den anden traktat blev indgået, før konventionen trådte i kraft for Ruritanien, viger konventionen for den anden traktat, i det omfang anvendelsen af konventionen ville være i modstrid med Ruritaniens forpligtelser over for en Stat, som er Part i den anden traktat, men ikke i konventionen.

285. **Andet eksempel.** Lad os antage, at Ruritanien er Part i Luganokonventionen, men ikke i konventionen. Norge og Schweiz er Parter i begge. Konventionen træder i kraft for dem, efter at Luganokonventionen blev indgået. Lad os yderligere antage, at Luganokonventionen – efter konventionens ikrafttræden for dem – erstattes af en ny konvention.³¹⁷ Artikel 26, stk. 3, ville finde anvendelse på den nye konvention, i det omfang den opretholdt de samme uforeneligheder med konventionen som Luganokonventionen, men ville ikke finde anvendelse for eventuelt nye uforeneligheder, som indføres hermed.

286. **Den tredje "vigeregel".** Den tredje "vigeregel" (som fastsættes i artikel 26, stk. 4) omhandler kun traktater om anerkendelse og fuldbyrdelse af domme. Den finder anvendelse på sådanne traktater, uanset om de blev indgået før eller efter konventionen. Når der i en anden Stat anmodes om anerkendelse eller fuldbyrdelse af en dom afsagt i en Stat, der er Part i en sådan traktat, vil konventionen ikke berøre anvendelsen af den pågældende traktat, forudsat at dommen ikke anerkendes eller fuldbyrdes i mindre omfang, end det ville være tilfældet ifølge denne konvention.

287. Denne bestemmelse er kun af betydning, når begge de berørte Stater er Parter i både konventionen og den anden traktat. Konventionen vil nemlig ikke finde anvendelse, medmindre begge Stater var Parter heri, og den anden traktat ville ikke finde anvendelse, medmindre begge var Parter heri. Formålet med bestemmelsen er at fremme anerkendelse og fuldbyrdelse af domme. Hvis den anden traktat gør dette mere effektivt eller i større

---

hvor den blev åbnet for undertegnelse (hvilket normalt var den samme dag). Indtil den fik sin første underskrift, blev den omtalt som et "udkast til konvention" uden en dato. *Konventionen af 30. juni 2005 om Værnetingsaftaler* er den første Haagerkonvention, som følger den nye bestemmelse om, at den anses for at være indgået den dag, den vedtages, når slutakten underskrives, og konventionen åbnes for undertegnelse, uanset om der er en Stat, som faktisk undertegner konventionen den dag.

³¹⁷ I skrivende stund arbejdes der på at indgå en revideret Luganokonvention, så dens indhold bringes i overensstemmelse med Bruxellesforordningen. De kontraherende Parter bliver Det Europæiske Fællesskab, Island, Norge og Schweiz.

omfang, ville det være bedre at tillade dens anvendelse. Det er kun, når dommen ville blive anerkendt eller fuldbyrdet i mindre omfang efter den anden traktat, at konventionen bør finde anvendelse. Medmindre andet er fastsat i lovgivningen i den Stat, hvor anmodningen indgives, kan domhaver vælge, om dommen skal fuldbyrdes efter konventionen eller efter den anden traktat.

288. **Den fjerde "vigeregel".** Den fjerde "vigeregel" (fastlagt i stk. 5, i artikel 26) omhandler traktater vedrørende domstolskompetence eller anerkendelse eller fuldbyrdelse af en dom, men kun med hensyn til et "specifikt område". Ved "specifikt område" forstås et bestemt område af lovgivningen efter skøn i lighed med det, der henvises til i artikel 2, stk. 2, eller artikel 21. Eksempler på specifikke områder vil omfatte kommercielle agenturer, søforsikring eller patentlicenser. I tilfælde af sådanne traktater viger konventionen i den udstrækning, uforeneligheden gør sig gældende, uanset om de er indgået før eller efter konventionen, og uanset om alle Parterne i traktaten også er Parter i konventionen.

289. **Erklæring.** Der er imidlertid en betingelse. Hvis denne bestemmelse skal finde anvendelse, skal den pågældende kontraherende Stat have afgivet en erklæring om traktaten i henhold til artikel 26, stk. 5.³¹⁸ Er der afgivet en sådan erklæring, er andre kontraherende Stater, for så vidt der er tale om uforenelighed, ikke forpligtede til at anvende konventionen på det specifikke område, der er anført i erklæringen, hvis den valgte domstol er beliggende i den Stat, der har afgivet erklæringen. Det betyder, at hvis de Stater, der afgiver erklæringen, som følge heraf ikke længere er omfattet af gensidige forpligtelser ifølge konventionen, er andre kontraherende Stater ikke forpligtede til at anvende konventionen, når den valgte domstol er beliggende i en Stat, der har afgivet erklæringen.³¹⁹ Dette gælder dog kun "for så vidt der er tale om uforenelighed". Det gælder med andre ord kun under omstændigheder, hvor der ikke ville være garanteret gensidighed.³²⁰

290. **Eksempel.** Lad os antage, at en gruppe Stater, som er blevet Parter i konventionen ("skibspantstaterne"), efterfølgende indgår en traktat om skibspant (et område, som også er omfattet af konventionen), der omfatter bestemmelser om domstolskompetence og anerkendelse og fuldbyrdelse af domme. Hvis de afgiver en passende

---

³¹⁸ Artikel 32 finder anvendelse på en sådan erklæring.

³¹⁹ Det betyder i eksemplet om skibspant (punkt 290 nedenfor), at hvis den valgte domstol er beliggende i en "skibspantstat" (dvs. en Stat, som er Part i traktaten om skibspant), vil domstole i "ikke-skibspantstater" (dvs. Stater, som ikke er Parter i traktaten om skibspant), ikke være forpligtet til at suspendere eller afvise sager ifølge artikel 6 og heller ikke vil være forpligtet til at anerkende eller fuldbyrde domme ifølge artikel 8.

³²⁰ En erklæring ifølge artikel 26, stk. 5, er anderledes end en erklæring ifølge artikel 21, fordi konventionen efter sidstnævnte ikke vil finde anvendelse på en tvist, som involverer det pågældende specifikke område. I henhold til artikel 26, stk. 5, finder konventionen derimod fortsat anvendelse, når der ikke er tale om uforenelighed – med andre ord i situationer, hvor de forpligtelser ifølge konventionen, der stadig gælder for Stater, som afgiver erklæringen (fordi de ikke er uforenelige med traktaten), sikrer gensidighed.

erklæring, vil deres domstole have ret til at anvende den nye traktat i stedet for konventionen, i det omfang der er tale om uforenelighed. Lad os antage, at værnetingsaftaler ifølge traktaten om skibspant er ugyldige for pant i kategori "A", at de kun er gyldige for pant i kategori "B", hvis de indgås for notar, at de kun vil være gyldige for pant i kategori "C", hvis den valgte domstol er beliggende i skibets registreringsstat, og at de kun vil være gyldige for pant i kategori "D", hvis den valgte domstol er beliggende i en "skibspantstat". Når den valgte domstol under disse omstændigheder er beliggende i en "skibspantstat", vil "ikkeskibspantstater"³²¹ ikke være forpligtede til at anvende konventionen i nogen sager, som involverer pant i kategori "A" eller kategori "D". De vil ikke være forpligtede til at anvende den i sager, som involverer pant i kategori "B", hvis værnetingsaftalen ikke blev indgået for notar, og de vil ikke være forpligtede til at anvende den i sager, der involverer pant i kategori "C", hvis den valgte domstol ikke er beliggende i registreringsstaten.

291. Organisationer for regional økonomisk integration. Artikel 26, stk. 6, omhandler den situation, hvor en organisation for regional økonomisk integration (REIO) bliver Part i konventionen. Hvis dette forekommer, kan bestemmelser (lovgivning), der vedtages af organisationen for regional økonomisk integration muligvis komme i konflikt med konventionen. Artikel 26, stk. 6, indeholder to "vigeregler", der finder anvendelse i en sådan situation. De finder anvendelse, uanset om bestemmelsen fra organisationen for regional økonomisk integration vedtages før eller efter konventionen. Det underliggende princip er, at når en sag er rent "regional" med hensyn til parternes hjemsted, viger konventionen for den regionale aftale.

292. Den første REIO-"vigeregel". Den første "vigeregel" om modstrid med lovgivningen i en organisation for regional økonomisk integration afspejler den første "vigeregel" om modstridende traktater. Den er indeholdt i artikel 26, stk. 6, litra *a*), hvori det fastsættes, at hvis ingen af parterne har hjemsted i en kontraherende Stat, der ikke er medlemsstat i organisationen for regional økonomisk integration, vil konventionen vige for lovgivningen i organisationen for regional økonomisk integration.

293. Når en part har hjemsted i mere end én Stat (se artikel 4, stk. 2), viger konventionen for lovgivningen i organisationen for regional økonomisk integration (i det omfang den er uforenelig), hvis alle parter *alene* har hjemsted i Stater, som er medlemmer af organisationen for regional økonomisk integration, eller i ikkekontraherende Stater.³²²

294. Parter. Ordet "part" har samme betydning i stk. 6, i artikel 26, som i tidligere stykker, dvs. en person, som er part i værnetingsaftalen, eller som er bundet af den eller

har ret til at gøre den gældende.³²³ Endvidere skal personen være part i tvisten. En "part" er derfor en part i tvisten, som er bundet af værnetingsaftalen eller har ret til at gøre den gældende.

295. Det Europæiske Fællesskab. Vi kan nu give nogle illustrationer. Det Europæiske Fællesskab er en organisation for regional økonomisk integration. Bruxelleskonventionen er et stykke EF-lovgivning, som dækker nogenlunde de samme områder som konventionen. De vigtigste konflikter, som formentlig vil opstå mellem Bruxellesforordningen og konventionen, vedrører *litispændens*-reglen og forsikring. Vi vil bruge disse forskelle til at give eksempler på anvendelsen af artikel 26, stk. 6.

296. Litispændens. Ifølge Bruxellesforordningen kan en domstol i en EF-medlemsstat ikke behandle en sag, når en domstol i en anden medlemsstat først har fået indbragt en sag, der har samme genstand og hviler på samme grundlag, fremsættes mellem de samme parter (medmindre og indtil den anden domstol erklærer sig inkompetent). Dette gælder også, når den domstol, ved hvilken sagen senest blev anlagt, var valgt i en eksklusiv værnetingsaftale.³²⁴ Den første gruppe eksempler vil være baseret på dette punkt.

297. Første eksempel.³²⁵ En virksomhed med hjemsted i Østrig indgår en kontrakt med en virksomhed med hjemsted i Finland. Kontrakten indeholder en værnetingsklausul til fordel for Rotterdam distriktsret i Nederlandene. Den østrigske virksomhed anlægger sag i Østrig. Den finske virksomhed anlægger herefter sag i Rotterdam. Domstolen i Rotterdam kan ikke behandle sagen, medmindre og indtil den østrigske domstol erklærer sig inkompetent.³²⁶ Dette skyldes, at ingen af parterne har hjemsted i en kontraherende Stat, som ikke er medlem af Det Europæiske Fællesskab. Derfor berøres Det Europæiske Fællesskabs bestemmelser ikke af konventionen i medfør af artikel 26, stk. 6, litra *a*).

298. Andet eksempel.³²⁷ En virksomhed med hjemsted i Østrig indgår en kontrakt med en virksomhed med hjemsted i Stat X, en Stat, som ikke er Part i konventionen. Kontrakten indeholder en værnetingsklausul til fordel for Rotterdam distriktsret. Den østrigske virksomhed anlægger sag i Østrig. Virksomheden fra Stat X anlægger herefter sag i

³²³ Vedrørende spørgsmålet om, hvornår en person, som ikke er part i værnetingsaftalen alligevel er bundet af den, se punkt 97 ovenfor.

³²⁴ *Gasser mod MISAT*, sag C-116/02, Sml. 2003 I, s. 14721 (tilgængelig på adressen < <http://curia.europa.eu/> >) (De Europæiske Fællesskabers Domstol). Denne sag vedrørte en tilsvarende bestemmelse i Bruxelleskonventionen, men ville også finde anvendelse ifølge Bruxellesforordningen.

³²⁵ Medmindre andet udtrykkeligt fremgår, skal det erindres, at det i alle eksemplerne i denne rapport antages, at konventionen er i kraft, og at de nævnte Stater er Parter i den, jf. erklæring s. 20 ovenfor.

³²⁶ Bruxellesforordningens artikel 27.

³²⁷ Medmindre andet udtrykkeligt fremgår, skal det erindres, at det i alle eksemplerne i denne rapport antages, at konventionen er i kraft, og at de nævnte Stater er Parter i den, jf. erklæring s. 20 ovenfor.

³²¹ Ved "ikkeskibspantstat" forstås kontraherende Stater, som ikke er Parter i traktaten om skibspant.

³²² Dette er baseret på forklaringerne i punkt 273 og 274 nedenfor.

Rotterdam.³²⁸ Domstolen i Rotterdam kan ikke behandle sagen, medmindre og indtil den østrigske domstol erklærer sig inkompetent.³²⁹ Dette skyldes, at ingen af parterne har hjemsted i en kontraherende Stat, som ikke er medlem af Det Europæiske Fællesskab. Derfor berøres Det Europæiske Fællesskabs bestemmelser ikke af konventionen i medfør af artikel 26, stk. 6, litra *a*).

299. **Tredje eksempel.**³³⁰ En virksomhed med hjemsted i Østrig og en virksomhed med hjemsted i Brasilien indgår en kontrakt. Kontrakten indeholder en værnetingsklausul til fordel for Rotterdam distriktsret. Den østrigske virksomhed anlægger sag mod den brasilianske virksomhed i Østrig. Den brasilianske virksomhed svarer igen ved at indbringe tvisten mod den østrigske virksomhed ved Rotterdam distriktsret. Domstolen i Rotterdam skal behandle sagen i overensstemmelse med konventionens artikel 5, eftersom en af parterne (den brasilianske virksomhed) har hjemsted i en kontraherende Stat, der ikke er medlem af Det Europæiske Fællesskab. Derfor er artikel 26, stk. 6, litra *a*), ikke til hinder for, at Fællesskabets regler bliver berørt af konventionen. Som følge heraf har domstolen i Rotterdam ikke lov til at anvende *litispens*-reglen i artikel 27 i Bruxellesforordningen. På den anden side ville den østrigske domstol være forpligtet til at afvise sagen både i henhold til artikel 23 i Bruxellesforordningen og i henhold til artikel 6 i konventionen.

300. **Fjerde eksempel.**³³¹ Lad os på grundlag af de fakta, der er præsenteret i forrige punkt, antage, at den østrigske domstol ikke har pligt til at afvise sagen i henhold til konventionens artikel 6, fordi en af undtagelserne til den bestemmelse finder anvendelse. Lad os imidlertid også antage, at forpligtelsen til at respektere værnetingsaftalen i henhold til artikel 23 i Bruxellesforordningen – og derfor til at afvise sagen – stadig finder anvendelse. I en sådan situation vil den østrigske domstol være forpligtet til at afvise sagen i henhold til artikel 23 i Bruxellesforordningen. Artikel 26, stk. 6, i konventionen ville ikke finde anvendelse, fordi der ikke ville være uforenelighed mellem konventionen og forordningen, idet undtagelserne til konventionens artikel 6 kun giver den østrigske domstol *ret* til at behandle sagen. Den giver den ikke *pligt* til det. Hvis man sammenligner det tredje og det fjerde eksempel, bliver det klart, at det ikke gør nogen forskel, om en af grundene i artikel 6, litra *a*) til *e*), finder anvendelse. Den domstol, ved hvilken sagen er anlagt, men som ikke er valgt (den, hvor sagen blev anlagt først) vil altid skulle afvise sagen i henhold til artikel 23 i Bruxellesforordningen.

³²⁸ Artikel 23 i Bruxellesforordningen (forordningens bestemmelse om værnetingsaftaler) dækker også tilfælde, hvor kun en af parterne har hjemsted i en medlemsstat i Det Europæiske Fællesskab.

³²⁹ Bruxellesforordningens artikel 27.

³³⁰ Medmindre andet udtrykkeligt fremgår, skal det erindres, at det i alle eksemplerne i denne rapport antages, at konventionen er i kraft, og at de nævnte Stater er Parter i den, jf. erklæring s. 20 ovenfor.

³³¹ Medmindre andet udtrykkeligt fremgår, skal det erindres, at det i alle eksemplerne i denne rapport antages, at konventionen er i kraft, og at de nævnte Stater er Parter i den, jf. erklæring s. 20 ovenfor.

301. **Femte eksempel.**³³² En virksomhed med hjemsted i Østrig og en virksomhed med hjemsted i Brasilien indgår en kontrakt. Kontrakten indeholder en værnetingsklausul til fordel for Rotterdam distriktsret. Sagen anlægges ved domstolen i Rotterdam først. Den østrigske virksomhed anlægger herefter sag mod den brasilianske virksomhed ved en domstol i Østrig. Den østrigske domstol skal udsætte eller afvise³³³ sagen i henhold til artikel 27 i Bruxellesforordningen (*litispens*).³³⁴ Den skulle ikke overveje, om en af undtagelserne til artikel 6 i konventionen fandt anvendelse, for selv om den gjorde, ville det ikke være et *krav*, at den østrigske domstol behandlede sagen.³³⁵ Som følge heraf ville konventionens artikel 26, stk. 6, litra *a*), ikke berøre den østrigske domstols anvendelse af Bruxellesforordningen.

302. **Forsikring.** Artikel 8-14 i Bruxellesforordningen fastsætter værnetingsregler for forsikringsager. I henhold til artikel 13 forbydes værnetingsaftaler, som afviger fra disse bestemmelser undtagen i visse begrænsede situationer.³³⁶ Forbuddet mod værnetingsaftaler finder dog ikke anvendelse på forskellige former for sø- og luftfartsforsikring³³⁷ og heller ikke på "store risici" som defineret i fællesskabslovgivningen.³³⁸ Uden for disse undtagelser er en værnetingsaftale, som afviger fra kompetencereglerne vedrørende forsikring, ugyldig efter forordningen. Konventionen gælder derimod for alle former for forsikring, undtagen, hvor en af parterne er en fysisk person, der hovedsageligt handler med henblik på at tilfredsstille personlige behov eller familiens eller en husholdnings behov (en forbruger).³³⁹ Mellem disse to yderligheder findes der en række forsikringsaftaler, som er dækket af konventionen, men for hvilke forbuddet mod

³³² Medmindre andet udtrykkeligt fremgår, skal det erindres, at det i alle eksemplerne i denne rapport antages, at konventionen er i kraft, og at de nævnte Stater er Parter i den, jf. erklæring s. 20 ovenfor.

³³³ Sagen ville skulle udsættes i henhold til artikel 27, stk. 1, indtil Rotterdam rets kompetence var fastslået. Herefter ville den skulle afvise sagen i henhold til artikel 17, stk. 2.

³³⁴ Den skulle også afvise sagen i henhold til Bruxellesforordningens artikel 23 (værnetingsaftaler), medmindre værnetingsaftalen ikke var i overensstemmelse med stk. 1, i den bestemmelse.

³³⁵ Se punkt 145 ovenfor.

³³⁶ De eneste værnetingsaftaler, som er tilladt, er dem: 1) der er indgået, efter at tvisten er opstået, 2) der giver forsikringstageren, den sikrede eller den begunstigede (men ikke forsikringsselskabet) ret til at anlægge sag ved andre retter end dem, der er nævnt i forordningen, 3) der er indgået mellem en forsikringstager og en forsikringsgiver, som har deres bopæl eller sædvanlige opholdssted i samme medlemsstat, og som giver den pågældende Stats domstole kompetence, 4) der er indgået af en forsikringstager, som ikke har bopæl på en medlemsstats område, (medmindre det drejer sig om en lovpligtig forsikring eller en forsikring vedrørende en fast ejendom, som er beliggende på en medlemsstats område), eller 5) der vedrører en forsikring, som dækker en eller flere af de i artikel 14 i forordningen nævnte risici.

³³⁷ Artikel 13, stk. 5 og stk. 1-4 i artikel 14 i forordningen.

³³⁸ Artikel 14, stk. 5, i forordningen og artikel 5 i direktiv 88/357, EFT 1988 L 172, s. 1, om ændring af artikel 5 i direktiv 73/239, EFT 1973 L 228, s. 3.

³³⁹ Artikel 2, stk. 1, litra *a*), i konventionen.

værnetingsaftaler efter forordningen finder anvendelse. Det er i disse tilfælde, en konflikt er mulig.

303. **Første eksempel.**³⁴⁰ Et nederlandsk forsikringssselskab indgår en kommerciel forsikringsaftale med X, et selskab med hjemsted i Spanien. Aftalen indeholder en værnetingsklausul til fordel for Rotterdam distriktsret. Aftalen er dækket af forbuddet mod værnetingsaftaler i forordningens artikel 13. Forsikringssselskabet anlægger sag mod X ved den valgte domstol. Den valgte domstol kan ikke behandle sagen, da Bruxellesforordningen går forud for konventionen i medfør af artikel 26, stk. 6, litra *a*), i konventionen.

304. **Andet eksempel.**³⁴¹ Et canadisk forsikringssselskab opretter en filial (ikke særskilt registreret) i Spanien.³⁴² Den indgår en kommerciel forsikringsaftale med X, et selskab med hjemsted i Spanien. Aftalen indeholder en værnetingsklausul til fordel for Rotterdam distriktsret. Aftalen er dækket af forbuddet mod værnetingsaftaler i forordningens artikel 13. Forsikringssselskabet anlægger sag mod X ved den valgte domstol. Artikel 26, stk. 6, litra *a*), finder ikke anvendelse, fordi en af parterne har hjemsted i en kontraherende Stat, som ikke er medlem af Det Europæiske Fællesskab (Canada). Domstolen i Rotterdam skal behandle sagen.

305. **Den anden REIO-"vigeregel".** Den anden "vigeregel" om konflikter med lovgivningen i en organisation for regional økonomisk integration ligner den tredje "vigeregel" om modstridende traktater. Den er indeholdt i artikel 26, stk. 6, litra *b*), og fastsætter, at konventionen ikke berører anvendelsen af reglerne i en organisation for regional økonomisk integration vedrørende anerkendelse eller fuldbyrdelse af domme mellem medlemsstater i organisationen for regional økonomisk integration. Der er dog en vigtig forskel, idet der ikke er en bestemmelse om, at dommen ikke kan anerkendes eller fuldbyrdes i mindre omfang, end det ville være tilfældet ifølge konventionen.

306. **Bruxellesforordningen.** Generelt sikrer Bruxellesforordningen en *højere* grad af anerkendelse og fuldbyrdelse end konventionen. I vid udstrækning sker anerkendelse og fuldbyrdelse automatisk ifølge forordningen. De grunde til afvisning, som er anført i artikel 33-37 i forordningen, er mere begrænsede end afvisningsgrundene i henhold til artikel 9 i konventionen. Således er en manglende bestemmelse om, at dommen ikke kan anerkendes eller fuldbyrdes i mindre omfang, end det ville være tilfældet ifølge konventionen, ikke af stor betydning for så vidt angår Bruxellesforordningen. Forsikringsområdet er dog en undtagelse.

³⁴⁰ Medmindre andet udtrykkeligt fremgår, skal det erindres, at det i alle eksemplerne i denne rapport antages, at konventionen er i kraft, og at de nævnte Stater er Parter i den, jf. erklæring s. 20 ovenfor.

³⁴¹ Medmindre andet udtrykkeligt fremgår, skal det erindres, at det i alle eksemplerne i denne rapport antages, at konventionen er i kraft, og at de nævnte Stater er Parter i den, jf. erklæring s. 20 ovenfor.

³⁴² I henhold til Bruxellesforordningens artikel 9, stk. 2, vil forsikringssselskabet blive anset for at have hjemsted i Spanien. Efter konventionen vil det dog have hjemsted i Canada.

307. **Forsikring.** I henhold til artikel 35, stk. 1, i forordningen kan en retsafgørelse ikke anerkendes, såfremt kompetencereglerne i kapitel II, afdeling 3, er tilsidesat. Denne afdeling indeholder artikel 8-14, der (som vi har set³⁴³) fastsætter værnetingsregler for forsikringsager. I henhold til artikel 13 i forordningen forbydes værnetingsaftaler, som afviger fra disse bestemmelser undtagen i visse begrænsede tilfælde.³⁴⁴ Uden for disse begrænsede undtagelser er en værnetingsaftale, som afviger fra kompetencereglerne vedrørende forsikring, ugyldig efter forordningen.³⁴⁵ Dette betyder, at når artikel 8-14 i forordningen har forrang over konventionen på grund af den første REIO-"vigeregel" (artikel 26, stk. 6, litra *a*), i konventionen), vil en dom afsagt i modstrid med de bestemmelser af en domstol i en af Det Europæiske Fællesskabs medlemsstater ikke blive anerkendt eller fuldbyrdet i en anden medlemsstat i Det Europæiske Fællesskab. I dette ekstraordinære tilfælde fremmer Bruxellesforordningen i mindre grad anerkendelse og fuldbyrdelse end konventionen.

308. Når konventionen omvendt har forrang over forordningen (fordi en af parterne har hjemsted i en kontraherende Stat uden for Det Europæiske Fællesskab), finder artikel 8 til 14 i forordningen ikke anvendelse, og i så fald gælder forordningens artikel 35, stk. 1. Derfor vil dommen blive anerkendt og fuldbyrdet efter forordningen.³⁴⁶

309. **Første eksempel.**³⁴⁷ Et nederlandsk forsikringssselskab indgår en kommerciel forsikringsaftale med X, et selskab med hjemsted i Spanien. Aftalen indeholder en værnetingsklausul til fordel for Rotterdam distriktsret. Aftalen er dækket af forbuddet mod værnetingsaftaler i forordningens artikel 13. Forsikringssselskabet anlægger sag mod X ved den valgte domstol. Den valgte domstol kan ikke behandle sagen, da Bruxellesforordningen går forud for konventionen i medfør af artikel 26, stk. 6, litra *a*), i konventionen. Hvis domstolen i Rotterdam alligevel behandler sagen, vil dens dom ikke efter konventionen kunne anerkendes eller fuldbyrdes i Spanien. Ifølge konventionens artikel 26, stk. 6, litra *b*), går Bruxellesforordningens bestemmelser forud for konventionen, og ifølge artikel 35, stk. 1, i forordningen vil dommen ikke blive anerkendt, eftersom

³⁴³ Punkt 302 ovenfor.

³⁴⁴ Se note 336 ovenfor.

³⁴⁵ Se punkt 302 ovenfor.

³⁴⁶ Enhver anden løsning ville få det absurde resultat, at den valgte ville have ret og pligt til at behandle sagen, men dens dom ville ikke blive anerkendt og fuldbyrdet. Da ingen anden domstol end den valgte kunne behandle sagen, ville det være umuligt at få afsagt en dom af en domstol i en medlemsstat i Det Europæiske Fællesskab, som ville blive anerkendt og fuldbyrdet i andre af Det Europæiske Fællesskabs medlemsstater. Forsikringssselskaber uden for Det Europæiske Fællesskab ville herefter være tvunget til at vælge en domstol uden for Det Europæiske Fællesskab for at sikre, at dommen ville blive anerkendt i Det Europæiske Fællesskab.

³⁴⁷ Medmindre andet udtrykkeligt fremgår, skal det erindres, at det i alle eksemplerne i denne rapport antages, at konventionen er i kraft, og at de nævnte Stater er Parter i den, jf. erklæring s. 20 ovenfor.

den strider imod forordningens artikel 13 (indeholdt i kapitel II, afdeling 3).

310. **Andet eksempel.**³⁴⁸ Et canadisk forsikringselskab opretter en filial (ikke særskilt registreret) i Spanien.³⁴⁹ Det indgår en kommerciel forsikringsaftale med X, et selskab med hjemsted i Spanien. Aftalen indeholder en værnetingsklausul til fordel for Rotterdam distriktsret. Aftalen er dækket af forbuddet mod værnetingsaftaler i forordningens artikel 13. Forsikringselskabet anlægger sag mod X ved den valgte domstol. Artikel 26, stk. 6, litra a), finder ikke anvendelse, fordi en af parterne har hjemsted i en kontraherende Stat, som ikke er medlem af Det Europæiske Fællesskab (Canada). Domstolen i Rotterdam skal behandle sagen. Dens dom vil blive anerkendt og fuldbyrdet i Spanien efter Bruxellesforordningen. Artikel 35, stk. 1, i forordningen finder ikke anvendelse, eftersom bestemmelserne om forbud mod værnetingsklausuler i forsikringsaftaler, jf. artikel 13 i forordningen, ikke ville finde anvendelse på sagen.

Artikel 27 Undertegnelse, ratifikation, accept, godkendelse eller tiltrædelse

311. Artikel 27 omhandler de måder, hvorpå en Stat kan blive Part i konventionen. Enhver Stat kan blive Part i den enten ved undertegnelse efterfulgt af ratifikation, accept eller godkendelse eller ved tiltrædelse. (I nogle andre Haagerkonventioner er en tiltrædelsesstat i en mindre gunstig position end en ratificerende Stat, eftersom tiltrædelse af disse konventioner skal ske med accept fra de Stater, som allerede er Parter. Det er ikke tilfældet med konventionen). Uanset hvilken metode, der vælges af en Stat, som ønsker at blive Part, er status den samme. Med henblik på at fremme udbredt tilslutning til konventionen er det overladt til Staterne at vælge, hvilken metode der passer dem bedst. De relevante instrumenter deponeres i udenrigsministeriet i Nederlandene, som er konventionens depositar.

Artikel 28 Erklæringer vedrørende forskellige retssystemer

312. Artikel 28 omhandler Stater, der består af to eller flere territoriale enheder.³⁵⁰ Den giver en sådan Stat mulighed for at erklære, at konventionen kun skal finde anvendelse på nogle af dens territoriale enheder. Således kan Det Forenede Kongerige undertegne og ratificere eller tiltræde kun for England og Kina kun for Hong Kong osv. En sådan erklæring kan ændres når som helst. Denne bestemmelse er især vigtig for Stater, hvor den lovgivning, som er nødvendig for at gennemføre konventionen, skal vedtages af enhedernes lovgivende

³⁴⁸ Medmindre andet udtrykkeligt fremgår, skal det erindres, at det i alle eksemplerne i denne rapport antages, at konventionen er i kraft, og at de nævnte Stater er Parter i den, jf. erklæring s. 20 ovenfor.

³⁴⁹ I henhold til Bruxellesforordningens artikel 9, stk. 2, vil forsikringselskabet blive anset for at have hjemsted i Spanien. Efter konventionen vil det dog have hjemsted i Canada.

³⁵⁰ Denne artikel finder ikke anvendelse på organisationer for regional økonomisk integration.

forsamlinger (f.eks. af provinser og territoriers lovgivende forsamlinger i Canada).

Artikel 29 Organisationer for regional økonomisk integration

313. Artikel 29 og 30 sikrer, at en organisation for regional økonomisk integration kan blive Part i konventionen.³⁵¹ Der er to muligheder: Den første er, når både organisationen for regional økonomisk integration og dens medlemsstater bliver Parter. Det kan ske, hvis de har en sideløbende ekstern kompetence inden for konventionens saglige anvendelsesområde (fælles kompetence), eller hvis nogle områder falder inden for den eksterne kompetence, der er tillagt organisationen for regional økonomisk integration, og andre ligger inden for medlemsstaternes kompetence (hvilket ville resultere i delt eller blandet kompetence for konventionen som helhed). Den anden mulighed er, når organisationen for regional økonomisk integration alene bliver Part. Dette kan forekomme, når den har ekstern enekompetence over konventionens saglige anvendelsesområde. I så fald ville medlemsstaterne være bundet af konventionen i kraft af en aftale indgået af organisationen for regional økonomisk integration.

314. Artikel 29 omhandler den første mulighed. Den giver organisationer for regional økonomisk integration, der udelukkende består af suveræne Stater, mulighed for at blive Parter i konventionen, hvis de har ekstern kompetence på nogle eller alle af de områder, som den regulerer. I det omfang organisationen for regional økonomisk integration har en sådan ekstern kompetence, har den de samme rettigheder og forpligtelser som en kontraherende Stat. Når dette er tilfældet, skal den underrette depositaren om de områder, for hvilke den har ekstern kompetence, og om eventuelle ændringer i den forbindelse.³⁵²

Artikel 30 Tiltrædelse af en organisation for regional økonomisk integration uden dens medlemsstater

315. Artikel 30 omhandler den anden mulighed, hvor organisationen for regional økonomisk integration alene bliver Part. Når det sker, kan organisationen for regional økonomisk integration erklære, at dens medlemsstater er bundet af konventionen.³⁵³

316. **Betydning af "Stat".** Når en organisation for regional økonomisk integration bliver Part i konventionen – uanset om det er i henhold til artikel 29 eller 30 – er enhver henvisning i konventionen til "kontraherende Stat" eller til "Stat" ligeledes, hvor det er relevant, at betragte som en henvisning til organisationen for regional

³⁵¹ Det diplomatiske udvalg vedtog, at "organisation for regional økonomisk integration" skal have en selvstændig betydning (ikke afhængig af lovgivningen i en Stat), og at det bør fortolkes fleksibelt, så det omfatter subregionale og tværregionale organisationer samt organisationer, hvis mandat gælder mere end økonomiske forhold, se referat nr. 21 fra den 20. samling, udvalg II, punkt 49 til 61.

³⁵² Artikel 29, stk. 2.

³⁵³ Artikel 29, stk. 4. Dette vil f.eks. være tilfældet i henhold til artikel 300, stk. 7, i *traktaten om oprettelse af Det Europæiske Fællesskab*.

økonomisk integration. Denne bestemmelse svarer til artikel 25, stk. 1. Dens retsvirkning er allerede diskuteret.³⁵⁴ Det skal dog bemærkes, at artikel 26, stk. 6, er en *lex specialis* til artikel 29 og 30 for så vidt angår anvendelsen af retsakterne på en organisation for regional økonomisk integration. Når konventionen ikke viger for en sådan retsakt i henhold til artikel 26, stk. 6, er det ikke muligt at bruge artikel 29 og 30 til at begrunde anvendelsen af retsakten i stedet for konventionen.

Artikel 31 *Ikrafttræden*

317. I artikel 31 præciseres det, hvornår konventionen træder i kraft. Det gør den den første dag i den måned, der følger efter udløbet af en periode på tre måneder fra deponeringen af det andet ratifikations-, accept-, godkendelses- eller tiltrædelsesinstrument. Lignende bestemmelser er fastsat for, hvornår den træder i kraft for en given Stat eller organisation for regional økonomisk integration, som senere bliver Part i den,³⁵⁵ og for en territorial enhed, som er blevet omfattet af den i henhold til artikel 28, stk. 1.³⁵⁶

Forbehold

318. Konventionen indeholder ingen bestemmelser om forbud mod forbehold. Det betyder, at forbehold er tilladt med forbehold for de normale bestemmelser for folkeretlig sædvaneret (jf. artikel 2, stk. 1, litra *d*), og artikel 19-23 i *Wienerkonventionen om traktatretten* (1969).

319. Den følgende erklæring blev dog vedtaget af det diplomatiske udvalg:

"Det er opfattelsen hos dette udvalg, at intet forbehold på nogen måde bør fremmes, og at en Stat, når den ønsker at tage forbehold – kun bør gøre det, hvis den har en stærk interesse i at gøre det. Forbeholdet bør ikke være bredere end nødvendigt og bør være klart og præcist defineret. Det bør ikke omhandle et bestemt område, der kan være genstand for en erklæring, og det bør ikke være skadeligt for konventionens genstand og formål og dens sammenhæng.

Denne holdning som udtrykt af dette udvalg har kun virkninger for denne konvention og skal under ingen omstændigheder anses for at være knyttet til en fremtidig konvention fra Haagerkonferencen."³⁵⁷

Artikel 32 *Erklæringer*

320. Erklæringer som omhandlet i artikel 19, 20, 21, 22 og 26 kan afgives i forbindelse med undertegnelse, ratificering, accept, godkendelse eller tiltrædelse eller på et hvilket som helst tidspunkt herefter, og kan når som helst ændres eller tilbagekaldes. Det sker til depositaren

³⁵⁴ Se punkt 258 til 260, 17, 107 og 128 til 131 ovenfor.

³⁵⁵ Artikel 31, stk. 2, litra *a*).

³⁵⁶ Artikel 31, stk. 2, litra *b*).

³⁵⁷ Se referat nr. 23 fra den 20. samling, udvalg II, punkt 1-31, navnlig punkt 29 til 31.

(Nederlandenes udenrigsministerium).

321. En erklæring, der afgives med undertegnelsen, ratifikationen, accepten, godkendelsen eller tiltrædelsen, får virkning samtidigt med konventionens ikrafttræden for den pågældende Stat. En erklæring, der afgives på et senere tidspunkt, og en eventuel ændring eller tilbagekaldelse af en erklæring får virkning den første dag i den måned, der følger efter udløbet af en periode på tre måneder fra dagen for depositarens modtagelse af meddelelsen. En erklæring i medfør af artikel 19, 20, 21 og 26 finder ikke anvendelse på eksklusive værnetingsaftaler, der er indgået, inden erklæringen får virkning.³⁵⁸

Artikel 33 *Opsigelse*

322. I henhold til artikel 33 kan en kontraherende Stat opsig konventionen ved skriftlig meddelelse herom til depositaren. Opsigelsen kan begrænses til en eller flere territoriale enheder i en stat med forskellige retssystemer, som er omfattet af konventionen. Opsigelsen får virkning den første dag i den måned, der følger efter udløbet af en periode på tolv måneder fra dagen for depositarens modtagelse af meddelelsen. Hvis der i meddelelsen specificeres et længere opsigelsesvarsel, får opsigelsen virkning ved udløbet af den pågældende periode efter dagen for depositarens modtagelse af meddelelsen.

Artikel 34 *Meddelelser fra depositaren*

323. Ifølge artikel 34 skal depositaren give medlemmerne af Haagerkonferencen om International Privatret og de andre Stater og organisationer for regional økonomisk integration, som har undertegnet, ratificeret, accepteret, godkendt eller tiltrådt konventionen, meddelelse om forskellige forhold af relevans for konventionen såsom undertegnelser, ratifikationer, ikrafttræden, erklæringer og opsigelser.

³⁵⁸ Artikel 22 nævnes ikke her, og dermed kan en artikel 22-erklæring også dække værnetingsaftaler indgået før den dag, hvor erklæringen trådte i kraft i henhold til artikel 32, stk. 3 eller 4, se punkt 253 og *ff.* ovenfor.